Pierre Boulle UN METIER DE SEIGNEUR *René Jul Vard, Paris, 1960*

PIERRE BOULLE

O meserie de senior roman Traducere de TEODORA POPA-MAZILU

Bucureşti, 1093

CONSILIER LITERAR: H. GRAMESCU

Coperta de; GH. BALTOC

...Ready to surrender himself faithfully to the claim of his own world of shades.

JOSEPH CONRAD

— Gata să se predea cu încredere în numele propriei sale lumi de umbre.

PARTEA I N T 11

I

...DOCTORUL FOG ERA un om de ştiinţă, cu o vastă experienţă, care se consacrase multă vreme studiului creierului, uman şi care, în afara activităţilor sale medicale, mai exercita şi unele funcţii secrete în strânsă legătură cu spiritul. El susţinea că incertitudinea, instabilitatea sufletului pot fi întâlnite şi că sunt chiar destul de obişnuite. E adevărat că doctorul Fog era un psihiatru şi că acestui gen de specialişti i se întâmplă uneori să emită judecăţi potrivnice bunului simţ. Oricum, când el întâlni pe Cousin, numit mai târziu Arvers, doctorul socoti" a fi descoperit un creier demn de un interes deosebit, menit să-i ilustreze teoriile. împrejurările care-l determinară să se ocupe de această personalitate erau în acelaşi timp banale şi excepţionale, ca şi războiul care le provocase.

Cousin era un intelectual. Doctorul Fog avea să insiste adesea asupra acestui punct pe care-l considera drept cert. Dar această situaţie nu însemna pentru el o apartenenţă la o anumită clasă socială, nu mai mult decât putea rezulta, după părerea sa, dintr-o educaţie specială

sau dintr-o cultură rafinată. El era considerat ca rezultatul unui principiu înnăscut, fundamental, a cărui prezenţă imaterială ori absenţă introducea în rândul fiinţelor umane, încă de la naşterea lor, o diferenţiere destul de importantă, ca şi sexul de altfel. În cazul lui Cousin, totuşi, profesia şi mediul social erau în armonie cu firea lui.

Fiul unui scriitor, el însuşi scriitor, născut între litere, hrănit cu litere, înghiţind de-a lungul diferitelor vârste o cantitate considerabilă de diverse litere, era un om de litere până în vârful unghiilor, un om de litere cu viciile, virtuţile, caraghioslâcurile şi entuziasmurile sale nobile sau copilăreşti, şi cu tendinţa de a substitui evenimentelor rezultatul speculaţiilor sale.

La treizeci de ani, se şi distinsese în majoritatea căilor deschise condiţiei sale. Începuse prin a scrie romane. În ele îşi desfăşurase, în modul cel mai strălucit, calităţile supreme ale unui scriitor: adică reuşise cu o şansă invariabilă să transfigureze realitatea în aşa fel, încât s-o facă să capete culorile glorioase ale ficţiunii artistice şi să-şi lustruiască, să-şi rânduiască himerele imaginaţiei într-un mod atât de firesc, încât să sfârşească prin a arbora aparenţele realităţii.

La sfârşitul unora dintre aceste lucrări, în care pusese tot ce era mai bun în el, când se simţea pătruns până la punctul de a izbucni în lacrimi de duioşie în privinţa unor situaţii, sau replici ale personajelor sale, convingerea şi emoţia sa se condensau într-o formulă scurtă dedesubtul ultimului rând: locul geografic al creaţiei şi data terminării sale. Astfel, *Paris, octombrie… sau Tombuctu, ianuarie 19…* sau *Pe mare, în luna iunie 19…* serveau drept supapă unui entuziasm deosebit, iar tipograful lui nu poseda niciodată italice destul de sugestive, pentru a-i pune în valoare această stare a sufletului.

Aborda cu acelaşi succes şi critica: analizele sale

frământară operele până ce se degajă din ele o formulă simplă, pe care o salută ca pe o chintesenţă obiectivă a textului şi care de fapt era reflexul, întotdeauna acelaşi, al propriilor sale concepţii. Cunoscu astfel frumoase izbânzi în jurnalistică; n-avea pereche în a elabora, respectând integritatea fiecărui fapt material, o semnificaţie originală ce corespundea, fără ca el să-şi dea seama, convingerii sale intuitive, grijii de a da satisfacţie unei autorităţi superioare, ori pur şi simplu imperativelor artei sale.

Astfel şi-ar fi petrecut viaţa, urmând destinul firesc al oamenilor de litere, dacă n-ar fi izbucnit războiul. Atunci, existenţa sa luă o nouă întorsătură.

În mod paradoxal, în septembrie 1939, încă din primele zile ale mobilizării, Cousin încercă o violentă sete de eroism şi, cum dorinţele sale se manifestară la început
f*

printr-o îndelungată muncă cerebrală, începu prin a-şi imagina şi a se admira ca şi cum ar fi îndeplinit unele fapte de arme neaşteptate. Să fie oare treizeci de ani o vârstă critică, marcând nevoia imperioasă de schimbare? Poate că spiritul lui simţea o îmbărbătare deosebită în a se contempla, el, un intelectual pacifist, obţinând lauri pe câmpul de luptă. Simţea orgoliul sau o plăcere subtilă visând că fiinţele liniştite pot, în împrejurări deosebite, să întreacă în îndrăzneală militarii de profesie? Nobleţea acestei atitudini nu putea fi în niciun caz discutată în spiritul principiului său; ea era cea a multor francezi. Dar imaginaţia lui Cousin îl ducea foarte repede pe culmile cele mai înalte şi-i trebui puţină vreme pentru ca aureola sa să devină strălucitoare, uluindu-i pe toţi cei care i-o contemplau – căci, în visele sale, existau întotdeauna numeroşi martori ai valorii sale.

Noua sa ambiţie se traducea în imagini colorate. Se vedea, de exemplu, pătrunzând în ţara duşmană, în fruntea unui detaşament, făcând incursiuni foarte departe de linia

frontului; şi asta, în ciuda instrucţiunilor precise şi severe ale şefilor săi, căci îi plăcea să-şi împodobească firea cu puţină indisciplină, cu o latură de năzdrăvănie, dând astfel savoare nenumăratelor calităţi, care smulgeau surâsuri indulgente acelor martori indispensabili reveriilor sale.

Neascultarea sa voită aducea o victorie importantă. Dezorganiza liniile duşmanului, îi producea pierderi sângeroase şi se întorcea cu o mulţime de prizonieri. Simţea atunci nevoia să creeze dWalii materiale arhicunoscute, extrem de precise, pentru a susţine entuziasmul întoarcerii sale triumfale. Colonelul, comandant al sectorului, îl convoca la postul de comandă şi-l primea cu vocea tăioasă a disciplinei.

— Cousin, nu mi-ai ascultat ordinele. Vei face o lună arest!

— Am înţeles, domnule colonel, răspundea locotenentul în rezervă Cousin, în poziţie de drepţi, fără să clipească.

— Şi vei fi citat prin ordin de zi pe armată, fiindcă ai izbutit atât de bine, continua colonelul schimbând tonul.

„Acest gen de discuţie, amintire inconştientă a lecturilor din copilărie, făcea să-i ţiuie urechile, iar interlocutorii căpătau un relief deosebit. Când îşi venea în fire, îşi dădea seama de caracterul pueril, convenţional al acelor clişee, dar se lăsă din nou cucerit foarte repede de îmbătătoarea lor seducţie.

Curajul său cerebral, aţâţat de dorinţa de a-i întrece pe alţii, îl aducea uneori pe punctul de a-l face să-şi împingă eroul familiar până la sacrificiul suprem. Asta însă se întâmpla rar. Eul său nu se ridica până la acea stare de sumbră exaltare care să-i îngăduie să-şi privească în faţă propria-i moarte decât după ce dădea o luptă crâncenă cu el însuşi. Exista în asta, în ceea ce-l privea, o limită sublimă, greu de atins chiar şi în domeniul visului. Putea să se considere, fără prea multă greutate, grav rănit, cu

trupul pe jumătate golit de sânge, dar îi era silă să-şi înfăţişeze evenimentul ireparabil, clipa fatală în care, pierzându-şi conştiinţa, odată cu viaţa, era frustrat de concertul laudelor pe care-l intonau *martorii*. Nu ajungea să înfrunte această încercare decât trişând puţin şi, în rarele clipe de extaz, izbutind să audă, împotriva oricărei verosimilităţi, povestirea faptelor saje fabuloase, lectura citatelor postume al căror obiect era, precum şi murmurul de veneraţie care-i însoţea sicriul.

COUSIN PETRECU ASTFEL primul an de război într-o stare de exaltare permanentă, pe care niciun accident nu veni să i-o spulbere. Fiinţa sa materială părea să urmeze, fără împotrivire, calea trasată de firea sa ambiţioasă. Încă din primele zile ale mobilizării, ceru să fie repartizat la o unitate combatantă, când de fapt relaţiile sale l-ar fi putut face să obţină o muncă mai puţin primejdioasă. Făcu chiar mai mult: într-una din acele crize spirituale în care-şi simţea posibilităţile lărgindu-se la infinit, ceru şi obţinu conducerea unui grup independent, specializat în acţiuni periculoase. Ocupă acest post timp de mai multe luni, binemeritând elogiile şi distincţiile oficiale pe care i le decernaseră şefii săi.

Într-adevăr, printr-o curioasă grijă ocrotitoare, soarta părea să îndepărteze de el aspectele cu deosebire impresionante ale violenţei. Multe dintre misiunile periculoase, pentru care se oferise voluntar, fuseseră anulate în ultimul moment, din ordinesuperioare. Nu-i rămânea deci decât să-şi manifeste în mod făţiş decepţia şi să păstreze toată încrederea celor din jur despre bunăvoinţa sa. Unele expediţii nocturne pe care le călăuzi, se desfăşuram fără complicaţii. În două sau trei rânduri, când un tir orb fusese declanşat în direcţia detaşamentului său, existase întotdeauna destulă lume în jurul lui, ca să nu aibă impresia că este direct vizat, aşa că nu-şi pierduse cumpătul. Senzaţia că oamenii săi erau cu ochii aţintiţi

asupra lui, îmbinată cu sentimentul confuz că proiectilele nu-l căutau pe el, îi imprimară reflexele unui viteaz. Nu cunoscu niciodată lupta corp la corp. Dezastrul din 1940 nu altera puritatea eroului pe care şi-l făurise în minte. Carnea sa rezistă bine la proba bombardamentelor masive, iar atitudinea sa, cu acest prilej, îi aduse noi dovezi de stimă. În legătură cu acest comportament onorabil, doctorul Fog, care mai târziu verifică minuţios fiecare alineat al dosarului său secret, remarcă întâmplător că în cursul bombardamentului unui mare oraş aproape toţi cetăţenii îşi păstrară sângele rece şi dădură dovadă de curaj. El adăugă că trebuia să vezi în asta un sens deosebit al solidarităţii umane, îmbinat cu o judecată matematică a inconştientului; fiecare ins era convins că proiectilele aveau mult mai multe şanse să cadă asupra altuia decât asupra sa. Dar spiritul critic al doctorului Fog se exprima uneori prin observaţii cinice, adesea nejustificate.

Ordinul de retragere, unul dintre ultimele pe care avea să le mai primească, îi parveni lui Cousin înainte ca iureşul duşmanului să-l atingă. Se supuse fără întârziere, ca un ofiţer disciplinat, înainte de a se fi indignat, cu glas tare, împotriva ruşinii unei astfel de retrageri.

Deruta îl târî foarte departe, spre vest, pe drumurile Franţei, la început însoţit de unitatea sa, străduindu-se să urmeze instrucţiuni sporadice şi confuze, mai apoi izolat, rupt de comandanţii săi şi pierzându-şi încetul cu încetul toţi oamenii, amestecat într-o masă de fugari şi refugiaţi, dar mereu convins că această goană îi era impusă împotriva voinţei sale.

Această lungă călătorie, efectuată în cea mai mare parte a timpului pe jos, îi îngădui chiar să-şi îmbogăţească mintea cu viziuni proaspete şi să adauge câteva floricele la cununa sa. În vreme ce trupul i se chinuia în mijlocul îmbulzelii, mintea i-o luase razna, făurind noi vise pe ţesătura neobişnuită a evenimentelor actuale. Îşi dădea

seama cu precizie, oprindu-se adesea în mijlocul drumului, cu pieptul întors către valul omenesc. Erou înălţat brusc de providenţă, pentru a pune capăt slăbiciunii şi disperării, el striga cu sobra energie a unei hotărâri încrâncenate: „Staţi! Aici trebuie să le ţinem piept!”

Asta nu se putea fără a făptui un rău. Înainte de a înfrunta duşmanul, trebuia să lupte împotriva fraţilor săi. Se ocupa de acest lucru fără să încerce vreo ură faţă de cei rătăciţi, dar cu fermitatea intransigentă pe care o *n* cerea gravitatea situaţiei. Unii încercau să-l împingă şi să treacă peste el. Atunci îşi scotea revolverul – ameţit de această imagine, îi era de ajuns să-şi ducă doar mâna la toc şi să schiţeze gestul – şi făcea somaţii scurte. Când ameninţarea nu era de ajuns, dobora fără să şovăie doi sau trei dintre acei nenorociţi, O tăcere solemnă întâmpina acest act; dar mulţimea înţelegând în sfârşit sentimentele care i-l inspiraseră, se oprea, gata să-l asculte. O insuliţă de rezistenţă era astfel constituită. Se mărea încetul cu încetul cu toate grupurile care rătăceau prin sate, cuprindea şi alte drumuri, sfârşea prin a alcătui o linie continuă, solidă, care sub conducerea lui şi după o serie de lupte memorabile transforma înfrângerea într-o victorie strălucită.

Filtrul acestei evocări avea o asemenea putere de captivare, încât nu mai suferea din pricina situaţiei sale mizerabile, iar noţiunile de timp şi loc ai deveniseră străine.

Aşa se face că se trezi într-o bună zi în Bretania urmărind, fără să bage de seamă, un şir de oameni care se depărta de axul general al exodului.

Ieşi cu silă din visul său şi se uită în jur. Băgă de seamă că grupurile care urmau acelaşi drum îl măsurau fără bunăvoinţă şi nu-i trebui prea multă vreme ca să-şi dea seama de ce anume. Poseda un fel de simţ deosebit, care-l informa aproape în mod instantaneu despre părerile

pe care şi le făceau ceilalţi despre el: era singurul în uniformă. Civilii credeau probabil că dezertase.

Perceperea acestei bănuieli injurioase îl făcu să roşească de mânie. îi venea să se arunce asupra bătrânului cocoţat pe capra unei trăsuri, care îl fixa dispreţuitor. Ardea de dorinţa să se explice, să se facă înţeles că el nu era dintre cei care se sustrag şi că se află acolo numai din pricina ordinelor primite.

Dar trăsura trecuse; ridică din umeri şi-şi continuă drumul, îndreptându-şi spatele şi străduindu-se să-şi ia un aer marţial. Atunci îl zări în faţa lui pe Morvan, care-şi reluase marşul, după ce se odihnise un moment la marginea drumului…

Ca şi el, Morvan era în uniformă, şi Jousin văzându-l se încruntă. Singur, cu hainele sfâşiate şi pline de noroi, acest caporal – îi recunoscuse gradul – era probabil un dezertor. Făcea desigur paiete din acea specie de ostaşi pe care-i văzuse aruncându-şi armele şi ascunzându-se în turmă. Cum ezita să intre în vorbă cu el, Morvan întoarse capul, îl zări şi se apropie. Era şleampăt, posac. Ave obrajii seofâleiţi şi privirea neliniştită. îi fu antipatic chiar de la început.

— Domnule locotenent…

— Da…

Se prezentă corect: corporalul Morvan, dintr-un grup de transmisiuni. Cousin îl întrebă, cu un aer sever, ce face acolo. Celălalt îi istorisi povestea sa cu timiditate, străduindu-se cu o grijă evidentă să se facă bine înţeles. Fuseseră surprinşi, el şi secţia sa, şi făcuţi prizonieri, atunci când se credeau foarte departe de front. Dar, cum nemţii care-i capturaseră – un pluton motorizat ce pătrundea spre interior – n-aveau timp să se ocupe de ei, le luaseră doar armele şi le distruseseră maşinile; apoi îi părăsiseră, declarându-le că războiul era pe terminate şi ordonându-le să rămână pe loc.

Morvan îşi spusese că era în orice caz mai bine să nu rămână acolo să aştepte grosul trupelor duşmane. Convinsese câţiva soldaţi, bretoni ca şi el, şi o porniseră spre vest, fără să întâlnească opoziţie. Pe drum şi-a pierdut camarazii şi a continuat de unul singur, mergând din instinct în direcţia satului său situat aproape de Rance, între Dinan şi Dinard, singurul refugiu ce i se părea demn de dorit în împrejurările care-i depăşeau puterea de gândire.

Procedase bine? Privirea sa plină de nesiguranţă îl interoga pe Cousin. La începutul rătăcirii sale întâlnise câţiva ofiţeri izolaţi, dar niciunul nu-i putuse da instrucţiuni precise. S-a adresat jandarmilor, fără să aibă mai mult succes. Un brigadier i-a confirmat totuşi că războiul se terminase, sau aproape, şi că a te întoarce acasă era probabil soluţia cea mai înţeleaptă. Îşi continuase deci drumul. Acum se afla la douăzeci de kilometri de satul său., unde mamă-sa era probabil neliniştită de soarta lui. Era limpede că nu se gândea în acel moment decât să-şi grăbească pasul, ca să ajungă cât mai repede şi să-şi liniştească mama.

— Oare am făcut bine, domnule locotenent? întrebă el cu voce temătoare.

Cousin era indignat de această manieră pasivă de a privi evenimentele. Propria sa situaţie i se părea cu totul diferită de cea a lui Morvan. Totuşi, după ce reflectă, conveni că amploarea dezastrului şi dezorganizarea generală scuzau confuzia anumitor firi slabe – acest caporal, acum era convins, n-avea deloc caracter – şi-i dădu un răspuns neutru pe un ton condescendent. îi spuse că, probabil, nu era de condamnat dacă făcuse într-adevăr tot ce era posibil ca să-şi reîntâlnească unitatea combatantă. Poate că ajuns acasă va avea să primească alte ordine.

Continuară maşinal drumul împreună. Morvan

aprecia mult prezenţa unui ofiţer alături de el. Cât despre Cousin, chiar dacă era îngrozit la gândul că acest fugar s-ar fi putut folosi de prezenţa sa alături de el, pentru a stabili o analogie între cele două comportări ale lor, găsea totuşi un avantaj în a fi împreună: doi oameni formau de acum un embrion de trupă şi asta prilejuia mai puţin bănuiala de dezertare pe care o citise în privirea unor civili şi a cărei arsură o mai simţea încă.

— SUNTEŢI OBOSIT domnule locotenent?

Faţa lui Cousin se crispa. I se păru că întrevede, sub această solicitudine, o tendinţă spre familiarism, pe care o socotea detestabilă la Morvan. Totuşi, era într-adevăr frânt de oboseală, mersese săptămâni în şir, aproape fără popas.

— Nu-i nimic, spuse el îndreptându-şi trupul cu greutate. N-am dreptul să mă opresc.

Cu toate că nu schimbaseră multe cuvinte de când mergeau împreună pe drum, hotărâse să-l lase pe caporalul lui să înţeleagă că era însărcinat cu o misiune importantă şi secretă; şi asta mereu în scopul de a evita ca acest caporal că poată stabili o comparaţie între cele două rătăciri ale lor, teamă, care nu încetă să-l hărţuiască încă de la întâlnirea lor. Nu făcuse nicio precizare – caporalul nici nu ceruse vreuna – ci doar aluzii vagi la anumite contacte pe care urma să le aibă, ceea ce corespundea de altfel la el cu o convingere semiintuitivă.

— Domnule locotenent, reluă cu timiditate Morvan, iată drumul care duce spre satul meu. În mai puţin, de un ceas am ajuns. În curând se va lăsa noaptea. Vă propun să veniţi să dormiţi la mine. Acasă nu-s decât mama, care ţine o băcănie „şi sora mea. Pot să vă găzduiesc, dacă nu sunteţi prea dificil.

În faţa tăcerii lui Cousin el făcu o digresiune, pentru a explica anevoie că sora sa făcuse studii şi că în vremuri normale lucra în oraş ca secretară-dactilo. Dar întreprinderea unde lucra se închisese la începutul

războiului şi ea se înapoiase în sat, aşteptând să găsească altceva de lucru.

Cousin îl asculta distrat, gândindu-se numai la propunerea lui.

— Va fi totuşi cu mult mai bine decât să vă petreceţi noaptea pe drum, domnule locotenent, reluă caporalul. Şi apoi, dacă nemţii vin pe aici, riscaţi să fiţi făcut prizonier.

— Nu *trebuie* să fiu prins, spuse Cousin.

Hotărâse să accepte invitaţia, şi ameninţarea cu nemţii dădea un sens cu totul firesc acceptării sale. Repetă cu o energie crâncenă că nu trebuia în niciun caz să cadă în mâinile duşmanului, ca şi cum libertatea sa de acţiune era o treabă de o importanţă naţională.

— La mine veţi fi bine ascuns. Satul este departe de toate şoselele mari.

Cousin acceptă, după ce mai ezită încă un moment. Celălalt fu încântat. Părea să se agaţe din toate puterile de acest ofiţer ieşit în chip miraculos în calea lui, pentru a înlocui orice alte autorităţi sfârşite de putere. Cousin se gândi cu amărăciune că omul nu-l poftise decât fiindcă prezenţa sa avea să atenueze, în ochii alor săi, întoarcerea lui prea puţin glorioasă.

Traversară o regiune împădurită, unde singurele locuinţe erau câteva colibe izolate, cufundate în verdeaţă. Morvan îl înştiinţa pe însoţitorul său că se găseau în valea Rance, nu departe de mare. Intrară în curând în satul care părea pustiu. Probabil că locuitorii se încuiaseră în case. Băcănia era închisă. Morvan ciocăni de mai multe ori în oblonul tras şi strigă ca să fie recunoscut. Cousin se află în curând în prezenţa mamei sale, o bretonă bătrână, cu faţa ridată, şi a surorii lui, Claire, o tânără de vreo douăzeci de ani pe care o cântări de la început ca având o fire mai energică decât fratele ei.

După ce fu îmbrăţişat de cele două femei, Morvan îl prezentă în mod respectuos pe însoţitorul lui ca pe un

ofiţer cu o misiune specială. Cousin fu mulţumit de asta şi nu protestă. Gândul că nu fugea la întâmplare ca ceilalţi, gândul acesta luase amploare în mintea lui şi-şi pierduse tot caracterul de ficţiune.

Ambianţa căminului îl smulse din visele sale de bravură, care-i alcătuiau de zile în şir hrana spirituală şi se gândi în sfârşit să ceară noutăţi despre război. Ciulea o ureche distrată la zgomotele care se auzeau pe drum. Cele două femei, care se înlocuiau cu schimbul în faţa aparatului de radio, erau la curent cu ultimele desfăşurări. Situaţia se dovedea catastrofală. Nemţii erau prelutindeni. Se cerea armistiţiu.

Cea care vorbea era Claire. Bătrâna se mulţumea să clatine din cap, mormăind când şi când „boşii”, cu un aer de om pus pe harţă. Amândouă păreau copleşite, dar o sclipire lumină chipul fetei când vorbi despre o emisiune pe care o ascultase în ajun. Nu înţelesese tot – transmisia fusese proastă – dar intuise esenţialul. Din Londra, un general francez afirma că dezastrul nu era ireparabil şi-şi incita compatrioţii să vină să li se alăture, pentru a continua lupta.

Când ea tăcu, Cousin băgă de seamă că-i pândea, pe fratele său şi pe el, cu un fel de nelinişte, părând că aşteaptă din partea lor o reacţie. Roşi. Simţea că trebuia să răspundă acestei mute interogări. Avea s-o facă din instinct, în sensul cerut de grija sa plină de nelinişte faţă de părerea altora şi în respectul cerut de propriul său personaj; dar tânăra fată schimbă dintr-odată subiectul.

— Trebuie să te îmbraci civil, îi spuse ea fratelui său… Şi dumneata la fel, domnule locotenent; şi apoi, cred că muriţi de foame…

Se strădui să le găsească haine şi să pregătească masa. După o oră Cousin, îmbrăcat ca un ţăran duminica, se aşeză la masă în tovărăşia familiei, în odăiţa din spatele băcăniei; era toropit de oboseală şi de calmul acestui colţ

de provincie. Afară, satul era tăcut. Claire prinsese postul de radio şi pândea cu nerăbdare pendula. În sfârşit o emisiune de la Londra; se grupară în jurul aparatului: era o nouă difuzare a apelului.

Dintr-odată spiritul lui Cousin se trezi, iar darul exaltării cerebrale pe care-l primise la naştere se afla din nou înălţat la cel mai înalt grad. I se păru că acest apel i se adresa doar lui şi că el însemna justificarea firească a odiseii sale prin Franţa. Imaginaţia sa entuziastă stabilea un raport evident între programul trasat, aici şi misterioasa misiune cu care se pretindea însărcinat. Nu se gândea la faptele urgente pe care. le implica consimţirea sa. Simţea în mod inconştient că era vorba de un lucru ieşit din comun, demn doar de o mică elită, iar extazul în care-l cufunda această idee îndepărta orice altă preocupare materială.

Băgă de seamă că Claire îi observa din nou, pe el şi pe Morvan, cu aceeaşi privire insistentă pe care-o avusese înainte de masă.

— Unii au plecat de ieri. spuse ea. Au găsit un vapor de pescari. I-am ajutat…

— Unde au plecat? murmură fratele ei căscând ochii mari.

Morvan ascultase în tăcere ca şi ceilalţi, dar părea că nu pricepe şi nu manifestă nicio urmă de emoţie. Această atitudine îl şoca pe Cousin, ca o pecete a laşităţii şi crezu că bagă de seamă cum acest calm îi displăcea în egală măsură şi tinerei Claire. Tonul indignat al răspunsului ei dădu la iveală amestecul acesta de sentimente.

— Unde? în Anglia, ce dracu'! Pentru a continua lupta…

— Înţeleg, spuse simplu” Morvan, după câteva secunde de gândire. Credeţi într-adevăr că-trebuie să plecăm, domnule locotenent?

— Nu mai e vreme de stat pe gânduri, răspunse

Cousin autoritar, fără să-şi fi dat încă seama de realizarea practică a acestui angajament.

— În Anglia?

— În Anglia.

— Dacă aşa stau lucrurile, domnule locotenent... Morvan se arăta la fel de indiferent. Dir-ectivele date într-un fel atât de precis de o autoritate superioară îl scuteau de orice neplăcere. Se mai gândi câteva secunde. apoi se adresă surorii sale:

— Se găsesc vapoare?

Spontaneitatea răspunsului dovedi că tocmai această întrebare o neliniştea.

— Nu există mijloace de transport, dar barca noastră e tot aici. Am ascuns-o împreună cu mama într-un golfuleţal estuarului.

Cousin îşi îndreptă repede privirea asupra bătrânei mame care nu lua parte la discuţie şi părea absentă.

— Avem benzină? întrebă Morvan cu acelaşi calm.

— Am făcut plinul, pentru orice eventualitate. Şi mai am nişte bidoane de rezervă ascunse de mama.

— Atunci, domnule locotenent... spuse Morvan, vremea e frumoasă în seara asta. Sunt un marinar destul de bun. N-o să ajungem în Anglia cu barca, dar avem oarecare şansă de a întâlni în larg un vapor aliat. Ce trebuie să luăm?

Era o fiinţă lipsită de imaginaţie. Gândirea pură îi era străină. Se debarasa de ideile prea complicate, punându-le pe loc în practică. Sora sa îi aruncă o privire liniştită.

Cousin ezită un moment, descumpănit deodată de bruscheţea şi simplitatea acestei hotărâri, fiindu-i necaz pe graba sa care tindea să-i dea peste cap elementele visării sale. Vedea un soi de barbarie în a îneca astfel entuziasmul în realizarea imediată. Îi – plăcea să savureze proiectele eroice. Totuşi simţea că trebuia să se arate încă mai grăbit decât Morvan şi strigă;

— Să plecăm imediat. N-avem nevoie de nimic.

— Am pregătit un sac cu provizii, spuse Claire. Ajunge pentru trei… Merg şi eu cu voi.

În faţa aerului mirat al fratelui său, Claire explică cum că oamenii dintr-un sat vecin, întorşi cu câteva zile în urmă, o vestiseră că el scăpase. Mama sa şi ea nădăjduiseră atunci că şi el se va întoarce în curând acasă.

— Fie ce-o fi, noi am pregătit totul, conchise ea.

— Bun, aprobă Morvan.

Acest ton firesc, această lipsă de comentazii îi insuflară lui Cousin un amestec de invidie şi mânie. I se părea că-i întunecă eroismul comportării sale. Ea repetă calm:

— Merg cu voi… iar mamă-sa nu protestă. Fie ce-o fi, spunea ea, pregătirile fuseseră făcute şi era de prisos să mai revie asupra acestui lucru. Încă o dată ei simţi că rolul său cerea o supralicitare.

— Să plecăm repede, spuse Cousin ridicându-se. Şi aşa am pierdut prea mult timp.

Claire îi explică, cu calm, că nu le trebuia mai mult de o oră ca să ajungă la barcă şi că vor fi obligaţi să aştepte încă multă vreme înainte ca mareea să le fie favorabili.

— Mai bine să aşteptăm acolo.

Îi grăbi. În ciuda curajului ei, bătrâna îşi şterse o lacrimă. Nu încercă totuşi să-şi oprească copiii. Cunoştea pericolele expediţiei, dar prefera să-i ştie departe de nemţii a căror venire o umplea de groază.

— Voi ăştia tinerii, bodogăni ea, e mai bine să nu rămâneţi aici.

Cousin stătea puţin mai la o parte pândind neliniştit scena despărţirii. Claire plângea. Morvan îşi întorsese capul. Dăduseră, în sfârşit, câteva dovezi de slăbiciune. Încercă o uşurare. Putea să-şi reia rolul de conducător de oameni; îi simţea perfect cele mai mici nuanţe şi se bucura

de perfecţiunea cu care îl juca. îl juca chiar atât de bine, încât reuşi, prin mimica feţei să-i convingă că numai datoria îl obliga să-i grăbească astfel şi că, în ciuda atitudinii sale dominatoare, aproape dure, făcea el însuşi un efort pentru a-şi reţine lacrimile, lucru pentru care ei îi fură recunoscători. Când efectul dorit fu obţinut, chipul său se întunecă şi le apăru doar ca un şef care n-are voie să se înduioşeze. îi smulse din îmbrăţişare, ordonă pe tin ton imperativ plecarea şi-i împinse pe cei doi tineri înainte, spre aventură, fără să aibă conştiinţa că de fapt el era luat de ei.

Astfel, la el, reacţiile spiritului le precedau întotdeauna pe cele ale trupului, dar până acum acesta nu rămăsese niciodată în urmă; trupul îl urma desigur cu întârziere, dar îl urma totuşi, târât, dus de obligaţiile imperioase create de spirit.

IV

MORVAN NU SE LĂU dase socotindu-se un marinar destul de bun. Pe deasupra, îl sluji şi norocul. Părăsiră estuarul, navigând fără niciun incident toată noaptea şi, în zori, isprăvind benzina, fură strigaţi de un vas britanic de escortă care-i luă la bord. Comandantul avea ordine, precise cu privire la aceşti navigatori. Îi duse direct pe o plajă engleză, unde fusese instalată o tabără a refugiaţilor francezi. Acolo urmară filiera obişnuită a tuturor străinilor sosiţi pe drumuri insolite. Suportară mai multe interogatorii, adesea chiar bănuitoare, dar întotdeauna politicoase şi trebuiră să răspundă de nenumărate ori la chestiuni care-i scoteau din fire şi pe cei bine intenţionaţi, în acea vreme:

— Ce-aţi venit să faceţi aici?

Fură găzduiţi într-un cort şi înştiinţaţi că nu puteau fi trimişi la Londra decât după un număr de zile. Un funcţionar al serviciului securităţii îi rugă să redacteze un raport cât mai precis posibil cu privire la echipamentul lor

şi să dea toate lămuririle pe care erau în măsură să le furnizeze. Morvan şi sora sa înmânară chiar în aceeaşi seară darea lor de seamă. Ea – se întindea doar pe o pagină şi caporalul îşi muncise mult creierul ca s-o poată face atât de lungă.

Cousin însă se înhamă la alcătuirea acestui raport cu respectul pe care i-l inspirase orice redactare şi cu entuziasmul deosebit pe care-l resimţea pentru o serie de evenimente în care el era eroul principal. El era cel care trăise această extraordinară odisee, el şi nu altul. Se pătrundea de această idee, evocându-şi-o, şi i se întâmpla să tresară de bucurie, gândindu-se că, fără nicio putinţă de tăgadă, devenise într-adevăr un aventurier.

Lucrul său dură mai bine de o săptămână, aproape tot timpul pe care-l petrecură în tabără. În toată această perioadă nu manifestă niciun gest de nerăbdare pentru încetineala de ordin administrativ care întârzia realizarea viselor sale glorioase. îi trebuia acest răgaz, pentru a determina exact faptele îndeplinite şi a-şi însuşi capitalul faptelor de vitejie, lustruindu-l în acelaşi timp prin jocul limbajului.

Aşa cum făcea de obicei în scrierile sale, se supuse obiectivităţii, cinstei scrupuloase în relatarea faptelor. Faptele sunt intangibile şi arta sa nu intervenea decât pentru a le pune în valoare, a le coordona şi eventual a le căuta semnificaţia. Dar chiar acolo, se feri să se lase în voia inspiraţiei sale. Era controlat de o conştiinţă profesională impecabilă şi nu formula o judecată fără s-o fi trecut mai întâi prin sita spiritului său experimentat şi critic.

Cu privire la întâlnirea sa cu Morvan, de exemplu, menţiona, fără să insiste, şi cu o mare discreţie, că fusese supărat să-l simtă resemnat la înfrângere. Asta era riguros exact. Înainte de a scrie acest lucru, îşi aminti de gestul său de indignare când băgase de seamă că Morvan n-avea

alt gând decât să se întoarcă în satul lui.

Adăugă că, la caporal, accesul acesta de slăbiciune avea pesemne un temei şi că, atunci când el, Cousin, îi arătase, el înţelesese care era adevărata sa datorie. Era sigur că Morvan va fi un soldat excelent, după ce fusese readus astfel pe drumul cel drept… cu condiţia să fie bine încadrat”, adăugă el după un minut de gândire, făcând un efort pentru a-şi condensa întreaga părere într-o formulă cât mai scurtă.

În legătură cu această *datorie*, pe care avu tactul suprem de a nu o defini, lăsând ca natura ei să se desprindă în mod implicit şi evident din povestire, o confuzie de date se stabilise definitiv în şpriţul naiv al lui Morvan.

Astfel, voinţa sa înverşunată de a continua lupta îi inspirase toate acţiunile, mai ales retragerea sa, de îndată ce băgase de seamă dezorganizarea armatei. Hotărârea sa precedase cu mult înainte apelul auzit la radio, acesta venind doar să dea o formă materială precisă speranţelor sale şi proiectului conceput de atâta vreme. Era o nuanţă măruntă în ea însăşi şi care se impusese în mod firesc peniţei sale, într-atât dădea o înfăţişare logică şi coerentă amintirilor epopeii sale.

N-o uită nici pe Claire în acest document, pe care şi-l dorea cât mai complet. Îi aprecie purtarea într-o frază, după ce meditase îndelung asupra caracterului ei, la fel cum făcea odinioară sintetizând într-o frază un articol de critică asupra unui text deosebit de delicat. Menţiona „că trebuie să fie cu siguranţă o fată curajoasă pentru a întreprinde o expediţie care i-ar fi speriat pe mulţi bărbaţi”. Din acest punct de vedere, nimeni pe lume n-ar fi putut nega că Claire era o fată curajoasă. Citi de mai multe ori acest pasaj, care îi dădu, până în cele din urmă, deplină satisfacţie.

Plecară la Londra, nădăjduind să fi terminat în sfârşit

cu formalităţile. Acolo fură puşi în legătură cu un alt serviciu care se ocupa de francezii ce-şi manifestaseră intenţia de a continua lupta alături de aliaţi. Majoritatea erau imediat îndreptaţi spre birourile embrionare ale Franţei Libere. Altora, care păreau elemente de valoare, li se oferi să colaboreze direct cu englezii, dându-li-se să înţeleagă că talentele lor vor fi utilizate cât mai. curând.

Acesta fu şi cazul celor trei. Ca specialist în transmisiuni, Morvan era preţios. Claire era o excelentă secretară-dactilo, iar iniţiaţii cunoşteau preţul unei secretare atât de bune în timp de război. Vorbea engleza şi, în plus, era o bună operatoare-radio, fratele ei învăţând-o odinioară meseria sa. Cât despre Cousin, cultura, calitatea de ofiţer şi strălucitoarele sale state de serviciu, făceau din el un element de prim ordin.

Când i se făcu această propunere, însoţită de comentarii elogioase asupra persoanei şi conduitei sale, Cousin socoti că ea se adresa unei elite printre elite şi nu şovăi. Primi imediat şi-şi invită tovarăşii să facă la fel. Li se asigură atunci o locuinţă într-un hotel rechiziţionat din Londra şi fură rugaţi să aştepte o convocare.

Claire fu chemată prima, chiar a doua zi. Serviciul anglo-francez, care se organiza cu înfrigurare, avea nevoie în primă urgenţă de dactilografe. După câteva zile, Morvan a fost trimis într-o tabără ca să se punăjicolo la curent cu noua tehnică. Pentru Cousin, aşteptarea” se prelungi mai multe săptămâni. Se părea că fusese uitat. La început îl încercă pur şi simplu puţină amărăciune, apoi izbucni în vorbe dezamăgite despre birocraţia engleză care, după câte vedea el, n-o putea invidia cu nimic pe cea din ţara sa. Adresă autorităţilor mai multe cereri în care nerăbdarea şi dorinţa sa de a sluji se manifestară cu energie. Ruga să fie folosit în orice fel de misiune periculoasă.

În sfârşit, patriotismul şi încăpăţânarea sa îşi căpătară răsplata şi felul în care se apelă la el fu deosebit

de plăcut spiritului său romantic. Într-o zi fu convocat la Londra printr-un bilet laconic şi se trezi în faţa unui civil, într-un birou cu aspect comercial. îl năpădi brusc o fierbinţeală, ghicind, după felul în care se angaja discuţia, că urma să fie invitat, să lucreze pentru un serviciu al căruinuim doar evoca misterul şi aventura.

V

CLIPA ÎN CARE ÎNŢELESE că i se propunea că participe la războiul secret fu una dintre cele mai înflăcărate din viaţa sa. Tot trupul îi fremăta, străbătut de efluviile sobrei poezii pe care o reflectă serviciile speciale în vreme de război, iar visele sale căpătară imediat o formă nouă. Misterul şi intriga adăugară arome ameţitoare parfumului de glorie pe care spiritul lui îl distila în permanenţă. O frază, remarcată odinioară în lecturile sale, începu să-i zumzăie în creier: „Meseria de spion e o meserie de senior”.

Înainte ca civilul să fi isprăvit de explicat, el şi presimţea natura misiunii pe care doreau să i-o încredinţeze: urmau să-l trimită în mod clandestin în Franţa. Avea motive suficiente să presupună asta. De multe ori, în cursul discuţiilor sale cu autorităţile, importanţa pe care urma s-o ia războiul secret în ţările ocupate fusese amintită prin cuvinte voalate. Într-un fel, îi trecuse pe la ureche ideea utilizării sale în acest domeniu, dar i se părea prea minunată pentru ca să cuteze să rămână la ea. Înţelegând dintr-odată că fusese mult prea modest şi că-l socotea demn de o meserie atât de îndrăzneaţă, fu iluminat d perceperea posibilităţilor pe care le oferea valorii sale acest nou univers.

— Am aici un anumit număr de informaţii despre dumneata… spuse celălalt. Pe front, întotdeauna voluntar pentru acţiunile de mare curaj. Foarte bine. Am citit de asemenea povestea fugii dumitale din Franţa. Te felicit.

Cousin rămase tăcut, simţind că niciun comentariu

nu va ajuta la buna părere făcută despre el datorită faptelor sale.

— Văd că şi la Londra ai solicitat misiuni periculoase. Am una deosebit de delicată să-ţi propun… mai periculoasă şi mai utilă decât ai putea obţine în armata regulată… căci bănuieşti, desigur, e vorba de a intra într-un serviciu foarte special…

O expresie de încântare licări în ochii lui Cousin. Nicio îndoială nu mai era posibilă: acest civil de vreo cincizeci de ani, cu început de burtă”, cu aer liniştit, acest birou cu aspect anodin… era vorba nu numai de un serviciu secret, ci de singurul, de adevăratul, de marele, de faimosul Intelligence Service! Resimţi un pic de milă dispreţuitoare pentru unii dintre compatrioţii săi reîntâlniţi la Londra, care încercau, cu mijloace jalnice, să constituie un organism de informaţie în cadrul Franţei Libere. Cei bare-l solicitau pe el, erau cei mari, seniorii.

— Ne trebuie, continuă omul de cincizeci de ani, căruia nu-i displăcea, când avea ocazia, să adâncească filosofia meseriei sale, ne trebuie oameni de acţiune, siguri, dar înainte de toate, creiere. Agentul ideal este cel care posedă o energie de neînfrânt în slujba celor mai înalte calităţi intelectuale. Lawrence va rămâne probabil un model perfect din acest punct de vedere. Noi socotim că vei fi un element preţios.

Drace! Pentru el era un soi de revelaţie. Nu poseda el oare acel amestec atât de rar de calităţi disparate? Cum de nu se gândise el însuşi la asta? Simţi un fel de greaţă când îşi aminti de treburile grosolane la care fusese constrâns în armata regulată. La urma urmei, abia acum îşi dădea seama că se simţise întotdeauna destinat altor treburi.

Ascultă distrat, cu nerăbdare, expunerea în linii mari a eventualei sale misiuni. Va fi trimis în Franţa însoţit de un operator radio. Acolo trebuia să creeze o reţea* de Jnformaţii. Nu exista încă nimic închegat. Va avea cea mai

mare iniţiativă şi va trebui să ia hotărâri importante

— Avem oameni de acţiune aproape peste tot, dar ceea ce ne lipseşte adblo sunt organizatorii, înţelegi?

Fiecare frază era un excitant pentru amorul său propriu. Nicio secundă nu-şi imagină atunci primejdiile acestui proiect. N-avea în acea clipă decât un gând precis: o dorinţă ciudată de a scurta acesta discuţie, pentru a se regăsi faţă în faţă cu el însuşi!

Se grăbea să fie singur, fiindcă prezenţa interlocutorului său împiedica deplina desfăşurare a viselor care clocoteau în mintea sa. Se vedea în mod vag sub masca unui domn X misterios, necunoscut de nimeni, dar ajuns celebru în întreaga Franţă prin faptele sale cutezătoare, o fiinţă a tenebrelor evocată seara, după cină, prin şuşoteli pline de entuziasm în oraşe şi la ţară, scăpând din toate capcanele inamicului, graţie abilităţii sale infernale şi ieşind din umbră abia în ziua victoriei. Dar asta nu era încă decât o schiţare. Sufletul său simţea nevoia imperioasă de singurătate pentru a-şi ordona aceste imagini fugare şi a căuta forma ideală a concretizării lor printr-o mulţime de amănunte materiale precise care nu se pot descoperi decât într-o stare de reculegere.

Acceptă propunerea fără nicio obiecţie şi se declară gata să plece de îndată ce vor voi. Civilul păru satisfăcut de această grabă, dar îi spuse că trebuia să urmeze mai întâi un antrenament special.

— Înainte chiar de a efectua acest stagiu, trebuia mai întâi să se prezinte la câteva birouri şi să suporte o anchetă severă din partea a numeroşi experţi. Se plecă în faţa acestor formalităţi, fără să manifeste prea multă nerăbdare.

Unul dintre acei specialişti, îndeosebi, îi puse, în franceză, întrebări stranii – dintre care majoritatea păreau să nu aibă nicio legătură cu noile sale funcţii – înainte de a se concentra asupra activităţilor trecute, antecedentelor

de familie şi stării sănătăţii sale. Avea impresia că suportă un examen medical de un gen special. De fapt, examinatorul era un doctor, ba chiar un psihiatru. Era vorba de doctorul Fog.

După acest interogatoriu, pe care Cousin îl socotea dezlânat, doctorul Fog reveni fără fraze de tranziţie la misiunea sa şi-l întrebă când anume socotea să plece.

— Cât mai curând posibil, exclamă el. Dacă acest lucru nu depinde decât de mine, voi pleca astă-seară.

Doctorul Fog îl cercetă cu ochi de inchizitor şi prin privirea sa trecu o vagă licărire de contrarietate. Nu făcu totuşi niciun comentariu.

— Adevărat? spuse el doar, pe un ton neutru.

Cousin avu intuiţia că făcuse o gafă. Acel simţ insolit, care-i îngăduia să urmărească variaţiile de păreri ale altora cu privire la persoana sa, îl înştiinţa că răspunsul, menit să satisfacă anumite autorităţi, nu fusese pe placul noului personaj.

Rectifică pe un ton mai aşezat:

— De îndată ce voi termina cursurile şi antrenamentul.

— Aşa socoteam şi eu… murmură doctorul. Reflectă, apoi reluă privindu-l din nou cu insistenţă:

— Presupun că vi s-a vorbit despre pericolele la care veţi fi expus?

— Nu le ignor.

Doctorul Fog ţinea totuşi să-i vorbească el însuşi despre acest subiect. O făcu în termeni precişi şi cu lux de amănunte, dovedind o vastă documentare, dacă nu chiar o experienţă personală. Timp de un sfert de oră descrise gama procedeelor întrebuinţate de duşman, spre a-l face pe un agent secret aliat să vorbească atunci când acesta îi cădea în mâini; se începea de la simple lovituri, savant dozate pentru a-ţi năuci creierul, până la torturile cele mai înfricoşătoare, trecând chiar prin baie şi prin şocu-rrile

electrice.

Cousin nu-şi pierdu cumpătul ascultând această lungă expunere despre atrocităţi. Vorbele nu-l înfricoşaseră niciodată şi acestea nu se concretizau în el prin senzaţii. Totuşi, trebui să facă un efort pentru a susţine până la capăt privirea pătrunzătoare a doctorului şi, când acesta isprăvi de vorbit, spuse pe un ton rece:

— Bănuiam toate astea şi sunt gata să înfrunt primejdiile.

— Eşti de asemenea gata să înghiţi şi asta dacă e necesar? spuse doctorul Fog deschizând o cutioară.

— Asta?

— Cianură. Ca să poată fi întrebuinţată în serviciile speciale, există sub diferite forme: pilule, casete. Eu optez pentru aceste fiole minuscule. Dacă izbuteşti să-ţi strecori una în gură, fără să fii văzut, poţi s-o ţii sub limbă până în clipa în care simţi că eşti gata să cedezi în faţa suferinţei. Ştiu bine că acest moment critic este un punct de apreciere deosebit de delicat, remarcă întâmplător doctorul Fog, ridicându-şi sprâncenele, dar dacă sunteţi foarte rezistent şi vă păstraţi mintea limpede, veţi avea şansă până la sfârşit. Dacă socotiţi că veţi fi atins limita puterilor dumneavoastră, că sunteţi pe punctul să vorbiţi, să trădaţi, atunci o simplă strângere din dinţi şi totul s-a sfârşit... Nădăjduiesc că nu veţi ajunge să vă serviţi de ea, dar este o eventualitate pentru care orice bun agent trebuie să fie pregătit.

Doctorul Fog dădea o deosebită atenţie unui astfel de test pe care trebuiau să-l suporte unii dintre noii recrutaţi. Socotea că reacţia lor îi furniza indicaţii preţioase asupra caracterului fiecăruia. Cousin pălise; rămase un moment imobil şi tăcut, parcă hipnotizat de tubuleţul de sticlă, dar îşi reveni destul de repede. Doctorul, care-l observa îndeaproape, nu descoperi decât un uşor tremur al mâinii când luă fiola şi o imperceptibilă tulburare a vocii când

declară:

— Nu voi uita prescripţiile dumneavoastră, domnule. Nădăjduiesc, la rândul meu, că nu voi recurge, la acest mijloc; dar, dacă va fi cazul, voi încerca să discern momentul oportun.

Reuşise chiar să strecoare o undă de ironie în răspuns şi i se păru că examinatorul său aprecia acest uşor sarcasm; astfel se simţi recompensat pentru efortul depus.

— Nu lăsaţi asta la îndemâna copiilor, spuse doctorul, concediindu-l.

Totuşi, doctorul Fog nu părea pe deplin satisfăcut Răsfoi cu nervozitate dosarul pe care-l avea în faţă, reciti, clătinând din cap, însemnările pe care el însuşi le mâzgălise, apoi aruncă totul într-un dulap şi rămase pe gânduri. Meditaţia sa fu întreruptă de intrarea omului de cincizeci de ani care-l primise pe Cousin la prima sa convocare. Acesta ascultase toată conversaţia, din biroul vecin, uşa fiind întredeschisă. îl cunoştea bine pe doctor şi ştia că acestuia nu-i plăcea graba. Se aşeză liniştit în faţa lui, îşi aprinse o ţigară şi, după un minut, remarcă:

— Cred că e un recrut bun. Doctorul Fog nu răspunse.

«»

— Totuşi, reluă omul de cincizeci de ani, ca şi cum ar fi fost contrazis, statele sale de serviciu sunt excelente.

Doctorul Fog rămase mut.

— Am remarcat, continuă celălalt cu răbdare, că i-aţi vorbit pe un ton deosebit de sever.

— Adevărat?

— Aş fi jurat că vreţi să-l dezgustaţi de meserie.

— O meserie de senior, murmură pe un ton neutru doctorul Fog.

— Aveţi vreo obiecţie în ceea ce priveşte angajarea lui?

— În materie de servicii speciale, spuse doctorul, fără

să răspundă în mod direct la întrebare, metodele naziste au măcar un avantaj asupra noastră. Ei nu se mulţumesc cu teste teoretice. Ei experimentează într-adevăr, într-un fel foarte realist, capacitatea de rezistenţă a agenţilor lor.

— Asta nu se poate la noi.

— O ştiu prea bine.

— În sfârşit, care e diagnosticul dumneavoastră?

— Un intelectual, spuse doctorul cu glas şovăielnic; un intelectual... Pentru această specie diagnosticul meu este foarte dificil, întotdeauna nesigur. Aceştia pot fi capabili de sacrificii sublime, după cum se şi pot prăbuşi la primul accident; şi atunci nu mai rămâne nimic. Mi-ar trebui un studiu îndelungat.

— N-avem timp.

— Atunci angajează-l, replică doctorul cu bruscheţe. La urma-urmei, din punctul de vedere al specialităţii mele, nu văd nicio obiecţie serioasă.

— Creierul îi este normal?

— Normal! Psihiatrul schiţă un gest de nerăbdare, şi omul de cincizeci de ani se ridică să plece. Mai întâi ar trebui să definim norma. Tot ceea ce pot să afirm este că ştiu pe alţii şi mai nebuni decât el aflaţi în serviciu... şi chiar în posturile cele mai înalte, isprăvi doctorul Fog, în timp ce oaspetele lui se făcu nevăzut.

VI

NĂVĂLIREA GESTAPOU-lui în ferma Lachaume însemnă pentru el sfârşitul unei serii strălucitoare de izbânzi şi al norocului care-l slujise încă de la începutul războiului, mai ales în timpul primelor luni ale noii sale meserii. O resimţi ca pe o brutală lovitură de secure în propria-i soartă. Nu numai că-i paraliza membrele, dar îi suspendă aproape toate manifestările vitale, reduse în mod instantaneu la bătăile prodigioase ale inimii şi la durerea surdă răspândită în toată fiinţa sa de acele bătăi inumane.

Căzu brusc într-o stare de pasivitate absolută,

asemenea acelor pacienţi cărora o injecţie le anihilează reflexele înaintea unei operaţii delicate. Nu făcu nicio mişcare spre pistolul-mitralieră care se găsea în dulap, la îndemână. Spiritul lui nu simţi dorinţa să dea vreun ordin, să aibă în vedere vreo rezistenţă şi, oricum, trupul său ar fi refuzat să-l asculte.

Totuşi ar fi putut să se apere. Avusese câteva minute de răgaz, graţie eroismului bătrânului Lachaume, care strigase din curtea fermei de îndată ce zărise maşinile; dar strigătul şi detunăturile care urmară, în loc să-l stimuleze, iscară în el o năuceală. Morvan, ocupat cu transmiterea unui mesaj, dădu dovadă de mai mult sânge rece şi de o iniţiativă de care el n-ar fi fost niciodată capabil. Privirea sa o căută pe aceea a şefului, implorând ordinul pe care el nu-l putea da; apoi, cum paşii poliţiştilor se şi auzeau pe scară, se azvârli asupra hârtiilor risipite pe masă şi le aruncă în sobă, unde arseră. Pe urmă, se năpusti spre dulapul în care erau aranjate armele. Dar n-avu vreme să ajungă la el. Patru oameni, cu pistoale-mitra-lieră în mâini, invadară odaia. Cousin, palid, păstrase o imobilitate de statuie.

Atitudinea lui Morvan îl făcu să se simtă ciudat de nenorocit în timpul răgazului pe care i-l lăsaseră poliţiştii ocupaţi cu cercetarea fermei. O dată atenuate efectele şocului, el îşi recăpătase însuşirea de a gândi şi teama care-l rodea cu privire la soarta sa nu-l împiedică să simtă ca o insultă comportarea modestului său colaborator.

Întâmplarea îi reunise din nou, pe el şi pe Morvan, pentru această misiune în Franţa. Sigur că nu el îl alesese. Ba chiar obiectase când auzise că-i fusese destinat ca ajutor care să se ocupe de transmisiuni. Lui Morvan îi lipsea evident antrenul, strălucirea, şi o acţiune de o asemenea natură cerea înainte de toate entuziasm. Desemnat în temeiul iscusinţei sale profesionale, se mulţumea să asculte şi să se ducă unde-l trimiteai. Cousin

îşi susţinu cu insistenţă punctul de vedere pe lângă agentul englez care reglementase, împreună cu el, amănuntele expediţiei; dar acesta refuză să ţină seamă de părerea lui.

— Vă şi cunoaşteţi, pentru că aţi venit împreună în Anglia.

— Oh, pură coincidenţă... remarcaţi, n-am nimic împotriva lui. S-a purtat corect. Totuşi mă întreb dacă este într-adevăr omul cuvenit pentru o întreprindere atât de delicată.

— Va trebui să vă acomodaţi. Ne lipsesc specialiştii francezi, iar el e un operator-radio de mâna întâi.

Cousin încuviinţase, rămânând totuşi cu ideea sa preconcepută, în discuţiile cu Morvan, în cursul pregătirilor, resimţea adesea o dorinţă violentă de a-l umili, lăsând să i se vadă neîncrederea. Vocea sa devenea poruncitoare, tăioasă. Se îndepărta din ce în ce de familiaritatea care înlocuia adesea stricta atmosferă de disciplină din serviciile speciale. Cu privirea încărcată de autoritate, îi făcea observaţii de acest gen:

— Nu ştiu dacă ţi s-a spus, Morvan, că cel mai mic amănunt în această misiune este de o importanţă capitală şi, înainte de toate, că trebuie considerată ca strict confidenţială.

— Da, domnule, răspunse Morvan;

J se dăduse gradul de *major* din pricina responsabilităţii sale. Morvan, respectuos cu ierarhia, începu prin a-l numi „domnule comandant”, ceea ce-l flata, dar în Franţa putea fi periculos. îi făcu observaţie şi Morvan, din proprie iniţiativă, îl adoptase în mod firesc pe „domnule”.

— Pricepe-mă... Asta se înţelege de la sine când vom fi în ţară duşmană. Ne-am explicat asupra acestui punct şi sper că n-ai uitat ceea ce eventual ai de făcut... Dar chiar aici...

Îi vorbise despre fiolele cu cianură. Cu un soi de delectare rejucase pentru el scena pe care o îndurase în biroul doctorului Fog, rolurile fiind inversate, interpretându-l acum pe al său cu o solemnitate impresionantă şi pândind cu o curiozitate aproape morbidă reacţiile colaboratorului său. Le consideră destul de jalnice şi asta îl făcu să se mândrească. Morvan, era limpede, îşi pierdea cumpătul şi-l simţea la doi paşi de a refuza aventura. Apoi îşi veni în fire. Deşi Cousin îi întinse o mână de ajutor spunându-i că mai era încă timp să renunţe, că n-ar fi supărat pe el din pricina asta – cât o dorea, cum pândea cu patimă această mărturisire de slăbiciune!

— Morvan sfârşi prin a declara că socotea să poată face faţă la fel de bine ca oricare altul şi că era gata să plece, de vreme ce fusese desemnat.

— ...Nu uita că duşmanii noştri au urechi pretutindeni, chiar şi aici, la Londra, că o vorbă, în aparenţă fără importanţă, poate cauza o catastrofă.

— Ştiu, domnule. Îmi voi ţine limba.

— Ai vreo prietenă pe aici? insistă Cousin, privindu-l în adâncul ochilor.

— Nu, domnule, răspunse Morvan roşind.

— Bun... Asta este de o importanţă atât de mare încât, chiar dacă erai însurat, nevasta nu trebuia să ştie nimic despre activitatea ta. Pricepi?

— Numai soia mea ştie că urmează să plec; dar nu i-am spus-o eu.

— Nu-i vina ta, deşi e regretabil.

Claire era la curent cu misiunea lor. pentru că ocupa acum un post destul de important – secretară pe lângă una din autorităţile serviciului. Deşi era sigur de discreţia ei, ideea că le cunoştea proiectele îi displăcea lui Cousin şi nu pierdea nici b ocazie să arate acest lucru fratelui ei.

Poliţiştii germani continuară să răscolească, fără să pară că se ocupă de el. Cousin, scuturându-şi cu nelinişte

amintirile, conchise că ei nu puteau găsi nimic compromiţător... cu excepţia postului de emisie-recepţie desigur! Chiar în valizele sale, n-avea niciun document care să-i poată descoperi activitatea. Singurele hârtii periculoase erau cele pe care le distrusese Morvan.

Sigur că acesta dăduse dovadă de prezenţă de spirit. Un reflex bun; Cousin se silea acum s-o recunoască, cu o oarecare ranchiună. Dar el însuşi, până acum, câtă dibăcie nu desfăşurase de aproape şase luni de când îşi exercita meseria de spion sub nasul duşmanului!

După ce studiase multe planuri îndrăzneţe, privind folosirea submarinului sau a paraşutei, se reîntorsese, simplu, în Franţa, cu Morvan, ziua în amiaza mare, sub numele său adevărat, trecând prin Spania cu un grup de compatrioţi care aleseseră regimul de la Vichy şi pe care Anglia nu-i reţinuse. Îşi juca atât de bine rolul, încât înăbuşi orice bănuială. Reuşi să fie etichetat ca un înfocat colaboraţionist, ceea ce îi. dădu libertatea să circule în toată ţara şi să întreprindă în taină munca de agent secret. Stabili contacte preţioase în mai multe departamente şi crea încetul cu încetul o reţea care furniza informaţii importante. Locuind de obicei în zona liberă, reuşi să-şi extindă organizaţia şi în Franţa ocupată. Găsise un punct de trecere sigur, ferma Lachaume, o maghernită dărăpănată, situată puţin mai la sud de graniţă, al cărei proprietar – un flăcău tomnatic, cam simplu, care trăia singur – intrase în slujba sa pentru o retribuţie modestă. Lachaume, suflet de braconier, cunoştea locurile ca pe degete; trecerea frontierei împreună cu el era dear un joc de copil. Acolo, Cousin se întâlnea adesea cu agenţii sosiţi din nord.

Îşi reproşa că a venit să locuiască prea des şi prea mult la această fermă. îi plăcea aici. Calmul şi izolarea ei erau propice vastelor proiecte pe care mintea sa le elabora fără încetare. Se afla la fermă de mai bine de o săptămână,

instalându-şi în acest loc cartierul general pentru diferitele tranzacţii şi mai ales pentru o acţiune importantă care trebuia să aibă loc chiar în acea noapte, peste câteva ore, la cincizeci de kilometri distanţă: sabotaj la un atelier de locomotive.

Pusese la punct cu minuţiozitate acţiunea, stabilind el însuşi amănuntele. Era pentru prima oară când organiza o operaţie de acest fel. După cum învăţase în timpul stagiului, grupele de acţiune şi cele de informare trebuiau să se limiteze la specialitatea lor, iar el aparţinea acesteia din urmă. Totuşi, ocazia era atât de frumoasă, în acel centru unde reuşise să aibă numeroşi complici, încât Londra sfârşi prin a-i aproba proiectul, interzicându-i totuşi să participe la executarea lui, căci el era un personaj prea preţios. Se înclinase în pofida dorinţei sale, tunând şi fulgerând pe faţă împotriva veşnicei rutine a birocraţilor, care-l lipsea de această sărbătoare. Şeful comando-ului trebuia să-i trimită a doua zi un mesager, pentru a-l informa asupra rezultatului, pe care Morvan avea să-l transmită de la fermă.

Morvan nu-l părăsise de la sosirea în Franţa. Se achitase bine de sarcinile sale, lucru de netăgăduit. Cousin admitea chiar, cu obiectivitate, că era un colaborator util şi că neîncrederea sa iniţială părea nejustificată. Era discret şi-şi cunoştea bine meseria-Graţie lui, legătura cu Londra era întotdeauna asigurată şi izbutise să formeze şi alţi operatori în diferite colţuri ale Franţei.

N – a crezut că trebuie să-şi ascundă satisfacţia. Puţin câte puţin, ieşi din rezerva sa. Mersese chiar până la a-i încredinţa multe din secretele reţelei şi numele a numeroşi agenţi importanţi. Morvan ştia deci tot despre operaţia proiectată pentru noaptea aceea.

În acel moment îşi blestema slăbiciunea. Cine putea şti dacă Morvan, fără să se gândească la vreun rău, dar probabil prin pălăvrăgeli nechibzuite, nu era cumva cauza

catastrofei? Sigur că cineva vorbise. Şi simţi din nou faţă de el toată antipatia instinctivă de la început.

Tocmai era pe punctul să-şi formeze convingerea că Morvan era marele răspunzător, când poliţiştii se apropiară de el cu un aer foarte degajat, ceea ce îl făcu să se înfioare.

VII

NU GĂSISERĂ NIMIC; dar privirile schimbate cu şeful lor îi dădură a înţelege că nu-şi vor lăsa prada. Probabil că fuseseră bine informaţi, de vreme ce veniseră ţintă la această fermă. Dacă le lăsase un moment de răgaz, părând că nu le pasă de ei după ce le puseseră cătuşele, asta nu era o dovadă de ezitare. Făcea parte din tactica lor obişnuită: a alterna brutalitatea şi perioadele de calm în care spiritul începe să spere, ca să-l descumpănească mai bine pe adversar printr-o nouă criză de violenţă.

Pe obrazul şefului se citi acum limpede că operaţiile serioase aveau în sfârşit să înceapă. Vorbea franceza destul de corect. I se adresă lui Cousin:

— Domnul Cousin?

Cousin, prea emoţionat ca să poată vorbi, făcu un semn de încuviinţare.

— Vă cunosc de multă vreme, domnule Cousin. Luni de zile v-am suspectat activitatea şi m-am străduit să vă prind în flagrant delict. Trebuie să vă felicit. Aţi fost destul de dibaci până acum. Mi s-a întâmplat chiar să am îndoieli în privinţa dumneavoastră.

Cu toată spaima sa, Cousin încercă o mândrie puerilă văzându-şi meritele recunoscute de adversar. Dar această meschină satisfacţie se stinse repede.

— Socot că asta-i o dovadă definitivă în ceea ce priveşte ocupaţiile dumneavoastră, continuă poliţistul pe un ton glacial, arătând postul de emisie. Sunt sigur că nu veţi face nicio greutate în a ne da lămuririle pe care le cer despre munca dumneavoastră şi a complicilor

dumneavoastră. Am numeroase întrebări să vă pun, dar mai întâi asta: Ce faceţi de mai bine de o săptămână N în această baracă?

Cousin tăcu. Zăpăceala minţii sale era de asemenea natură, încât nu-şi. putea imagina nici cea mai simplă justificare, oricât de nefirească ar fi fost ea. Şeful se întoarse atunci spre Morvan şi-i puse aceeaşi întrebare. Morvan, foarte palid, rămase de asemenea mut. Cousin simţea cum privirea lui i-o căuta pe a sa, dar nu cuteza să ridice capul.

— Nu vreţi să răspundeţi de bunăvoie?

Şeful se dădu un pas înapoi şi avu o scurtă discuţie, cu glas scăzut, cu celălalt poliţist care părea a fi adjunctul său. Cousin, care vorbea curent germana, înţelese că ezitau între a-i duce imediat sau a proceda pe loc la un prim interogatoriu. Accentul bizar pus pe cuvântul „interogatoriu” îl făcu să tresară. Spaima sa crescu când înţelese că şeful opta pentru a doua soluţie, după o remarcă a acolitului

— Nu uita, îi spuse acesta, că Abwehrul e şi el pe pista asta şi ştiu că încă de multă vreme. Dacă pierdem timpul, riscăm să ne-o ia înainte.

— Ai dreptate. De altfel, e preferabil să batem fierul cât e cald. Cei doi sunt sub şocul surprizei; nu trebuie să-i lăsăm să-şi revină. Materialul pe care-l avem aici e de ajuns, adăugă şeful aruncându-şi ochii spre sobă.

Dădu scurt instrucţiuni oamenilor săi. Doi poliţişti îl încadrară pe Cousin şi-l împinseră spre uşă. Alţi doi puseră mina pe Morvan şi-l legară fedeleş, după ce-i smulseră pantofii şi ciorapii, în timp ce adjunctul aţâţa focul şi punea lemne. Înainte de a fi târât într-o odaie alăturată, Cousin îl auzi pe Morvan rostind de la începutul dramei primele sale vorbe.

— Puteţi fi liniştit, domnule, nu voi vorbi.

Deschise gura, simţind că datoria lui de şef îl obliga

să răspundă printr-o încurajare la această declaraţie. Cuvintele i se opriră în gât datorită unei privelişti impresionante care-l paraliza din nou: una dintre brute zdrobi faţa lui Morvan cu o lovitură de pumn.

Fără să se grăbească, gardienii săi aprinseră focul într-o sobă veche, de fontă, asemănătoare cu cea care se afla în odaia de alături. Fumul năpădi în cameră, apoi focul dudui în sobă. Aşezară în mod făţiş un vătrai pe jăratec şi-l lăsară acolo. Groaznica realitate a situaţiei se abătu brusc asupra sa. Până atunci, mintea lui refuzase s-o ia în seamă, atât i se părea de monstruoasă. Lacrimi de disperare îi umplură ochii în faţa realităţii care-i copleşea brusc toate simţurile: el, el era cel care avea să fie torturat.

El însuşi, nu altul… Un strigăt inuman din camera vecină îi îngheţă inima, şi-i aminti că nu era singurul aflat în această situaţie cumplită. Începuseră cu Morvan. Urletul dură câteva secunde. Intensitatea sa crescu la început, odată cu stridenţa, ca o vibraţie propagată de un eter infernal ce se amplifica în drumul lui cu toate strigătele torturaţilor; pe urmă scăzu, încetul cu încetul, ca să se transforme într-un horcăit, apoi într-un geamăt aproape duios.

Fără să vrea, Cousin începu să reconstituie mental modul în care se desfăşura supliciul. Natura lui era evidentă, şi era pueril să se străduie să-i descompună astfel toate fazele, dar trebuia ca mintea sa să se ocupe cu ceva, chiar dacă s-ar fi dezintegrat în aceeaşi clipă.

Poliţiştii erau grăbiţi. Se temeau ca eternul lor rival, *Abwehr-ul*, să nu le-o ia înainte. N-aveau nici timpul, nici materialul necesar seriei obişnuite de gradaţii subtile. Foloseau ceea ce aveau la îndemână întâmplător – fierul încins. Întâmplarea le sugerase una dintre cele mai mari atrocităţi care se poate închipui. Urletul corespundea aplicării vătraiului încins pe talpa picioarelor goale. îl lăsau acolo, în contact cu carnea, o secundă, poate chiar

mai puţin prima oară, apoi îl îndepărtau, dând un răgaz torturatului, pentru „a-i îngădui să-şi imagineze groaza unui nou contact cu vătraiul.

Un răgaz de ce durată? Se înverşuna în mod stupid să încerce a măsura timpul, atunci când geamătul părea o rugăminte pentru a prelungi la infinit această perioadă.

Un al doilea urlet, mai cumplit ca primul, fu urmat de un acelaşi horcăit, terminându-se cu acelaşi geamăt prelung, Morvan îşi ţinea făgăduiala: nu vorbea. îl asigurase, fără să obţină o încurajare din partea şefului său. El nu cutezase să-i răspundă.

Nu cutezase să-i răspundă din pricina loviturii de pumn provocate de acea declaraţie semeaţă. Era paralizat, la fel ca şi la năvălirea Gestapoului, de frica unei-corecţii asemănătoare, împotriva căreia tot trupul lui se răzvrătea. îi trebuiau evenimentele dimineţii, ca să i se trezească repulsia de neînvins pe care violenţa o împlânta în fiinţa sa materială.

Unda infernală care propaga martiriul tovarăşului său făcu să-i vibreze încă o dată trupul; a patra oară. Se încăpăţâna să măsoare elementele acestui ciclu monstruos, a cărui frecvenţă se accelera cu timpul. Călăii erau grăbiţi. Oare Morvan avea să mai reziste multă vreme? Această întrebare care-l obseda ţâşni brusc, într-un fel absurd, sub forma unei speranţe.

La început, nu fu decât o impresie confuză de care mintea sa înfierbântată încerca să se agaţe; făcea eforturi supraomeneşti, pentru a nu o lăsa să dispară, simţind că ea reprezenta pentru el ajutorul miraculos pe care soarta îl dă uneori celor pe care îi doboară. Ea se preciza puţin câte puţin şi sfârşi prin a-l lumina: dacă Morvan vorbea – era la curent cu aproape toate secretele reţelei – dacă vorbea!… Băgă de seamă că de multă vreme de la despărţirea lor inconştient dorise acest miracol din toate puterile. Exista în asta o ipoteză profund seducătoare. Dacă Morvan

vorbea, asta însemna salvarea lui, a lui Cousin. Interogatoriul său rămânea fără obiect. I-ar salva şi onoarea şi integritatea cărnii sale.

Se surprinse ascultând geamătul compatriotului său cu un interes pasionat şi cu o teamă de natură bizară. Dar Morvan îndurase de cinci ori aplicarea fierului; curând, fără îndoială, călăii aveau să-l lase şi să-l ia pe el. Vătraiul care-i era destinat era desigur încins.

Era prea nedrept! Morvan trebuia să cedeze. Oamenii Gestapoului nu se îndoiau de asta, pentru că de la început îl luaseră pe el. Avu o derizorie tresărire de orgoliu, gândindu-se că erau buni fizionomişti, fini psihologi.

Morvan trebuia să vorbească şi nu el! Pe obrazul lui ingrat i se citea slăbiciunea… De altfel, nu el era cel care flecărise şi încă atâta vreme? Nu el era singurul răspunzător de această tragedie? Cât de tare îşi reproşa că şi-l luase drept confident! Un şef de importanţa sa trebuia să-şi păstreze secretele pentru el. Căci el era un şef; Londra îl felicitase pentru iscusinţa şi bravura sa. Întotdeauna voluntar în misiunile cele mai periculoase… în timp ce Morvan, acest Morvan care avea să trădeze, care dădea desigur în vileag, chiar în acel moment, tot ce ştia…

Un nou urlet îl rechemă la realitate. Şocul vibraţiei fu atât de violent, încât trupul său avu o tresărire, iar fălcile sale fură cât pe ce să zdrobească minuscula fiolă de sticlă, sinistrul cadou al doctorului Fog, pe care reuşise s-o scoată din ascunzătoarea sa şi să şi-o strecoare pe furiş în gură, în ciuda manilor sale încătuşate. Poliţiştii care aţâţau focul îl priviră, apoi înălţară din umeri şi-şi reluară treaba.

Actul de a introduce această fiolă în gură fusese o tresărire disperată a voinţei sale şovăitoare, care mai încerca, cu înverşunare, să se amăgească asupra adevăratei sale naturi. Ştia acum – o ştia efectuând acest gest orgolios – că nu va avea curajul să zdrobească fiola;

dar simulacrul unei hotărâri eroice ajungea să-l înşele pe el însuşi şi, mai ales, această aparenţă de pregătire hotărâtoare la sacrificiul total înşela pe veşnicii martori ai viselor sale.

În prezent, contactul neted şi rece al fiolei cu limba lui îl umplea de groază. Să spargă oare sticla cu sânge rece? O emoţie nouă pusese stăpânire pe el când avusese acea tresărire involuntară. Doamne, dacă într-una din aceste contracţii ar sparge, din greşeală, fiola şi ar înghiţi otrava!

Vaietul se stinse şi Cousin aşteptă în zadar reluarea torturii. Morvan vorbise, în sfârşit? Uşa camerei fu dată în lături, iar scârţâitul ei i se păru o sinistră prevestire. Şeful poliţiei intră. Avea un aer întunecat. Morvan?... Cousin închise ochii, de teamă să nu-i citească răspunsul în privire.

PARTEA A DOUA

1

TÂNĂRUL LOCOTENENT major Austin auzi vorbindu-se pentru prima oară despre Cousin în cabinetul doctorului Fog.

Era la spital, pe cale de a-şi efectua vizita obişnuită, când i se transmise un mesaj al autorităţilor militare, prin care era rugat să se ducă chiar în aceeaşi zi la un anumit birou al *War* O/fice-ului. Austin nu se miră prea mult. Rănit în timpul campaniei din Franţa şi transferat la Londra, după convalescenţă solicitase o nouă slujbă într-o unitate combatantă. Socoti că această chemare era un răspuns.

Abia începuse a se mira, când colonelul care-l primi îl întrebă deschis dacă era dispus să intre într-un serviciu de informaţii. Austin, pe care rutina administrativă îl plictisea de multă vreme şi care visa aventuri, întrezări brusc în această propunere putinţa de a-şi împlini cele mai scumpe dorinţe.

Totuşi, extrem de conştiincios, crezu că trebuie să

semnaleze faptul că nu era decât un simplu medic şi că nu-şi cunoştea vreo însuşire deosebită pentru meseria de agent secret.

— Asta nu mă priveşte, spuse colonelul cu nerăbdare. Eu, personal, n-am decât puţine legături cu aceşti domni; ei sunt cei care v-au remarcat.

— Pe mine! Ei?

— Un anume personaj de la ei, căruia noi, sărmani luptători în uniformă, nu-i putem refuza nimic, chiar dacă ne-ar cere totalul efectivelor noastre. Sunteţi de acord sau nu?

Austin socoti că făcuse destule mofturi şi primi, convins că era vorba de o eroare.

— Atunci e în regulă. Nu mai aveţi nimic de făcut la noi. Duceţi-vă să-l căutaţi pe acel doctor Fog. Iată adresa. De el depinde să plecaţi chiar azi.

— Doctorul Fog?

— E cel care v-a cerut; o să vă explice el însuşi. Bineînţeles, mister şi discreţie. Nu vă mai cunosc. Duceţi-vă!

Austin salută şi ieşi. Înainte de a se îndrepta spre adresa indicată, consultă anuarul şi găsi de îndată ceea ce căuta: doctorul Fog, specialist în boli mintale. Numele era urmat de titluri ştiinţifice impresionante.

Amintirile nu-l înşelau. Era vorba de acelaşi doctor Fog. psihiatru reputat în cercurile medicale, cu care se aflase în corespondenţă cu puţin timp înainte de izbucnirea războiului. Tocmai îşi terminase studiile şi dorea să se specializeze în aceeaşi branşă. îi scrisese ca să-i ceară sfaturi şi-i solicitase o convorbire. Doctorul răspunsese la toate întrebările sale, fixându-i o întâlnire la o dată destul de îndepărtată din pricina unei călătorii pe care o întreprindea. La înapoierea acestuia, izbucnise războiul şi Austin fusese trimis în Franţa. Repatriat, nu mai îndrăznise să-şi reînnoiască cererea.

Însuşi doctorul Fog îi adusese aminte de acest lucru: dar în ce mod ciudat! Ce putea să aibă el comun cu serviciul secret? Iar el, Austin, ce urma să facă în această muncă dificilă? Acest ultim punct nu-i tulbura prea mult tinereţea sa nepăsătoare. În ceea ce priveşte primul punct, fu lămurit încă de la începutul întrevederii lor, când intră, cu inima bătând, într-o cameră arătoasă, mai mult salon decât birou, cu covoare groase, cu mobilă încăpătoare şi joasă, decorată deosebit, cu întâmplătoare accente de originalitate care, într-un cartier liniştit din bătrâna Londră, era un loc de muncă, de studii, de reflecţii, uneori de speculaţii subtile: cabinetul doctorului Fog.

— Presupun că eşti destul de intrigat, Austin. Vreau să-ţi satisfac mai întâi curiozitatea. Obişnuiesc să n-am taine faţă de colaboratorii mei apropiaţi. Pot să am încredere în discreţia dumitale, nu-i aşa?

Austin îl asigură că era în stare să păstreze un secret. Doctorul reflectă un minut şi reluă:

— Ştiu că eşti un băiat serios. Mi s-au dat de altfel informaţii destul de bune despre dumneata… da, ai fost supravegheat fără să ştii, asta pentru a se da satisfacţie vechii rutine. Au vrut să fie siguri că nu te îmbeţi. Înainte de ora şase seara şi că nu-ţi aduci în fiecare noapte o nouă amantă. Pentru mine, ceea ce contează cel mai mult sunt studiile dumitale, proiectele, specialitatea căreia te-ai consacrat şi scrisorile pe care mi le-ai scris. Toate astea sunt excelente. Deci, pentru că accepţi să lucrezi cu mine… Eşti de acord, nu-i – şa?

— De acord, sir, răspunse Austin, care avea impresia că se află în faţa unui foarte mare patron şi cu care nici măcar nu-i trecea prin minte să discute propunerea.

— Vreau să ai o idee completă despre serviciul meu. Întreabă-mă, dacă sunt prea clar. Pentru început, ai şi înţeles, ecup o situaţie destul de importantă şi foarte specială într-un organism secret.

În faţa acestei aparente ingenuităţi, Austin, care avea intuiţia că noul său şef nu era chiar atât de încrezător pe cât voia să lase să se creadă, izbuti cu greu să-şi ascundă un zâmbet. Doctorul Fog, căruia nu-i scăpa nime, schimbă tonul.

— Da, înţeleg… Uitasem că eşti de meserie, sau aproape. Dumneata îţi spui: „Mă primeşte ca pe unul din clienţii săi. Prima regulă faţă de bolnavii mintali: să le arăţi că ai încredere. Toate astea ţin de reclama profesională”. Nu-i aşa?

Austin roşi şi schiţă un vast gest de protest. Era exact gândul pe care-l avusese. Doctorul ridică din umeri şi continuă:

— În orice caz iată cam ceea ce ar trebui să ştii, Asta n-o să te oblige să-ţi frământi creierul, căci am nevoie ca acest creier al dumitale să se consacre unor treburi mai utile. Deci, am un rol de jucat într-un anumit serviciu secret… Te surprinde? Gândeşte-te: eu consider că psihiatrul este auxiliarul indispensabil al Apărării Naţionale în vreme de război, chiar dacă n-ar fi decât pentru a-i îndepărta pe nebunii periculoşi, militari ori civili, din posturile-eheie pe care le ocupă. Dumneata nu crezi asta?

În faţa aerului grav al doctorului, Austin se abţinu să schiţeze un nou surâs şi conveni că specialiştii în boli mintale aveau de jucat un rol important în timpul războiului.

— Dar, am crezut că înţeleg şir, că nu numai în calilate de medic…

— Aşteaptă. În orice caz astfel am debutat, cu multă vreme în urmă. Începusem să mă bucur de o anumită reputaţie ştiinţifică şi iată că deodată un mare ştab din serviciu avu ideea să facă apel la mine, pentru a examina un agent important care trebuia trimis într-o ţară străină. N-avea obiceiul să se hotărască prea uşor, pricepi? Ca toţi

slabii, voia întotdeauna să cunoască părerea tehnicienilor competenţi. Pentru prima oară se gândise şi la calităţile intelectuale, ceea ce nu era chiar atât de rău. Am acceptat. A fost mulţumit de colaborarea mea, după cât se vede, căci a căpătat obiceiul de a-mi cere sfatul. Am isprăvit prin a primi un post anume în acest sens. Mi s-au trimis numeroşi inşi, înainte de a-i angaja definitiv. Dintre cei vechi de asemenea, căci creierul o ia razna uşor în această meserie, l-am pus să treacă printr-o serie de probe. Diagnosticul meu trebuia să răspundă la următoarele întrebări: Va fi un bun agent? Dacă da, către ce ramură ar trebui să fie dirijat: informaţii, acţiune, contraspionaj etc.?

— Un fel de orientare profesională, bazată pe calităţi ştiinţifice, într-un sector cu totul deosebit, sir?

— Aproape. Am căpătat curând un puternic interes pentru slujba mea. Găseai uneori ţipi extrem de curioşi printre aceşti inşi.

Doctorul Fog făcu o pauză, visător, mişcat de amintiri, apoi reluă:

— Da, indivizi bizari, lansaţi în aventuri bizare. Trebuia să dau dovadă de mult tact şi de prudenţă. Un idiot congenital poate adeseori să îndeplinească sarcini foarte utile în această meserie; după cum, dimpotrivă, o fiinţă superior înzestrată poate fi un agent deplorabil.

Doctorul mai făcu o pauză, apoi reluă cu vehemenţă:

— Dacă m-aş fi opus folosirii unor imbecili, Austin, aş fi desfiinţat aproape sigur serviciul, pricepi?

— Pricep, sir, spuse Austin fără să clipească.

— De când cu războiul, lucrul e şi mai delicat; anumite misiuni nu pot fi executate decât de nebuni. Atunci trebuie să arăţi în ce sens un anumit individ cu creierulanapoda poate fi utilizat mai bine… Ţi-o spun, Austin, e o muncă pasionantă. Sunt sigur că vei fi captivat.

Îşi frecă mâinile cu vădită satisfacţie. Ochii săi, deveniţi ca prin minune strălucitori, scânteiară de

entuziasm când evocă atracţiile meseriei sale insolite. În acel moment, în ciuda manierelor sale afabile, în ciuda cadrului acelui cabinet, care părea că fusese studiat pentru a crea o atmosferă de încredere şi de destindere, Austin nu se putu opri să nu-l considere diabolic. Îşi reprimă un fior, fără să-şi dea prea bine seama dacă acea emoţie era datorată unei oarecare temeri, în ceea ce privea aspectul moral al acestei ciudate orientări, sau mai curând plăcerii de a ghici o uşoară savoare de perversitate în viitoarele sale însărcinări pe lângă doctorul Fog. Acesta îşi dădu seama de impresia pe care o produse şi-şi schimbă atitudinea.

— Să nu-ţi închipui, mai ales, că munca noastră e neapărat sinistră, Austin. Uneori ea are un aspect foarte plăcut.

— Nici nu mă îndoiesc, protestă politicos tânărul.

— Ca de pildă în ziua când ştabul despre care ţi-am vorbit mi-a cerut o consultaţie pentru el însuşi… I-am dat-o cu conştiinciozitatea mea obişnuită şi cu o grijă deosebită, cred că nu te îndoieşti… Vrei să ştii rezultatul?

— Aş fi foarte curios.

— De nefolosit în nicio branşă. Reflexe dezordonate. Ultimul om care să fie angajat ca agent. M-aş fi opus să i se încredinţeze până şi cea mai mică misiune. La început nu i-a convenit, dar a trebuit să se supună; rezultatele testului nu prezentau nicio îndoială.

— I-aţi spus-o, sir?

— El mi-a cerut-o.

— Ce-a făcut? A demisionat?

— Nu, am intervenit pentru el, ca să fie avansat. A ajuns un ştab şi mai mare, care se mulţumeşte să conducă de foarte de sus. Deficienţele lui îi îngăduise acest lucru; ele chiar îl desemnau pentru o funcţie de acest gen. Era singura soluţie. De atunci, s-a constatat un mare progres în tot serviciul. Ai aici un exemplu deosebit de interesant

de „orientare profesională”, cum spui dumneata.

II

ÎNCĂ O DATĂ AUSTIN ÎŞI reţinu un surâs în faţa aerului serios al doctorului Fog. După un moment de tăcere, se încumetă să întrebe:

— Dacă înţeleg bine, sir, munca mea va fi mai mult teoretică. Nădăjduiam…

— Aşteaptă, n-am terminat… Am fost şi eu într-un fel avansat… Continuam să examinez în cabinetul meu anumiţi agenţi, dar numai pe cei mai importanţi; m-am debarasat de mărunţişuri de îndată ce câmpul meu de acţiune s-a lărgit. Aici vreau să ajung. Această muncă, ghiceşti, cere multe studii speciale, cercetări asupra metodelor, mijloacelor şi genurilor misiunilor din serviciile secrete. Trebuia să am acces la toate arhivele. Contactele frecvente cu şefii îmi erau indispensabile. La început, nici n-au vrut să audă. Cu mania lor pentru mister şi compartimentare, doreau să mă considere ca pe unul dintre numeroşii lor specialişti care trebuiau să ignore totul din organizarea generală; un expert al cifrului de exemplu. Nu lăsau să se filtreze decât picătură cu picătură informaţiile care-mi erau necesare. Într-o zi m-am supărat; am vrut să rup târgul; sau îmi furnizau atuurile pe care le ceream, sau demisionam. Se pare că mă apreciau; încuviinţară. Atunci colaborarea mea a devenit mult mai strânsă. Nu m-am mai mulţumit cu teste de laborator. Am putut urmări agenţii în cariera lor, constituind dosare perfecte. Nimic altceva decât să observi un ins în plină acţiune. Am fost ţinut la curent cu succesele lor, cu eşecurile lor. I-am văzut operând uneori de foarte aproape. Pe scurt, am devenit…

— Un fel de şef al personalului?

— Poate puţin mai mult, spuse doctorul Fog cu un surâs care sfârşi prin a-l convinge pe Austin de importanţa patronului său. Dau uneori sfaturi în afara specialităţii

mele. Mi se întâmplă, de asemenea să iau hotărâri.

Sub privirea intrigată a lui Austin, continuă cu energie:

— Dar când sunt pus în situaţia de a lua aceste hotărâri, Austin, ele sunt întotdeauna ispirate de considerentul originalului şi mai ales de intelectul acestui original. Spiritul este esenţial în acesta meserie.

— Nu mă îndoiesc, sir.

— Înţelegi acum de ce am nevoie de asistenţi de felul dumitale. N-am decât foarte puţini. Sunt foarte dificil. În ce te priveşte, sper că ne vom împăca. Ai o anumită experienţă a creierului omenesc, asta se simţea din scrisorile dumitale. Eşti tânăr, plin de bunăvoinţă, cred…

— În concluzie, sir, zise Austin, care se simţea entuziasmat întrevăzând misiunile aventuroase cu care ar putea fi însărcinat, în concluzie, pot să nădăjduiesc că voi duce o viaţă destul de activă?

— Încântat că iei lucrurile astfel, spuse doctorul frecându-şi din nou mâinile. Văd că ne înţelegem… Apropo, am văzut în dosarul dumitale că vorbeşti curent franceza.

— La fel de bine ca engleza, sir. Mama era franţuzoaică şi am fost crescut, în parte, pe continent.

După ce i-a mai dat câteva indicaţii generale, doctorul Fog i-a spus lui Austin că urma în mod precis să se ocupe de nişte afaceri franceze, şi, pentru început, de una dintre ele care-i stătea la inimă.

— Să începem întotdeauna cu esenţialul. E vorba, înainte de toate, de un agent. Iată dosarul său. Va trebui să-l studiezi cu atenţie. Cred că e un caz dificil; dar am încredere în judecata dumitale. Îmi vei spune părerea.

Îşi coborî glasul şi luă un ton destul de solemn. Austin adulmecă o taină şi aşteptă urmarea cu o curiozitate evidentă.

— E vorba de un francez, reluă doctorul Fog. L-am examinat o dată, cu mult timp în urmă. De atunci am

primit alte informaţii despre el.

Începu să frunzărească dosarul, comentând:

— În viaţa civilă, un scriitor; un intelectual… o conduită strălucitoare încă de la începutul războiului. Pe front, întotdeauna voluntar în câte o misiune periculoasă… în principiu, nimic rău în asta… unul dintre acei eroi care şi-au părăsit clandestin patria, pentru a continua lupta… Nimic de spus nici despre asta. Retrimis în Franţa, a îndeplinit cu mult zel şi inteligenţă diverse misiuni de informaţii… Ah, iată dificultatea… afacerea s-a terminat tragic, dar se pare că nu din vina lui… A reuşit să scape… în sfârşit, vei citi aici totul, Austin. Când vei isprăvi, vom hotărî împreună dacă acest băiat este utilizabil şi în ce ramură… Dacă este, bagă de seamă că nu există decât o posibilitate. Eu sunt cel care-l voi folosi în mod direct; ceilalţi, de profesie în acest serviciu, se feresc de un agent care a fost prins de duşman, chiar dacă le-a scăpat… Trebuie să mai ştii, Austin, că mi se întâmplă adesea să dau astfel de şansă celor pe care alte secţii îi alungă. Am obţinut uneori rezultate bune… Deci a fost dat deoparte… o muncă neînsemnată într-un birou. Poate cu socoteală, mai ştii? Dar nouă ne lipsesc teribil oamenii inteligenţi, şi el în mod sigur nu-i prost. îl cheamă Cousin. Ar trebui de altminteri să-i găseşti un alt nume. Numele îşi au importanţa lor; le-aş alege în general în aşa fel, încât să sugereze o anumită trăsătură a individului, adesea într-un fel foarte ocolit, Gândeşte-te la asta.

— Mă voi gândi, sir.

— Vom vorbi din nou după ce vei studia dosarul, Austin se ridică. Ajungând la uşă, puse o întrebare:

— Dumneavoastră l-aţi examinat, sir?

— Foarte rapid, acum câteva luni.

— Este o fiinţă normală?

— Normal este un adjectiv care nu înseamnă mare lucru pentru noi, ştii bine. Creierul său pare să funcţioneze

normal. Totuşi…

Doctorul Fog rămase tăcut un moment, apoi o lumină bizară îi *străluci* în privire, aceeaşi scânteiex e care-i sugerase lui Austin ideea unui anumit satanism. Reluă cu un surâs plăcut, bătându-l familiar pe umăr pe *asistentul* său:

— Când mă vei cunoaşte mai bine, Austin, vei băga de seamă că fiinţele normale, absolut normale în sensul vulgar al cuvântului, nu mă interesează câtuşi de puţin. Nu mă ocup personal de ele. Le trimit unei alte secţii.

III

AŞADAR, IMPRESIA dumitale, Austin?

Doctorul Fog îl primea astfel în cea de a treia zi, în cabinetul său, ca şi cum ar fi făcut întotdeauna parte din serviciu. Pentru a justifica această încredere, Austin crezu că trebuia să-şi dea părerea fără ocolişuri. Îşi petrecuse noaptea studiind dosarul lui Cousin, admârând adesea acest personaj care i se descoperea într-un fel ciudat, perplex la amintirea rezervelor conţinute de anumite cuvinte ale doctorului.

— Impresia mea este bună, sir, spuse el hotărât. Înainte de accidentul de la fermă, conduita sa a fost întotdeauna ireproşabilă. Chiar atunci se pare că singura lui vină a fost că l-a preţuit prea mult pe acel Morvan. Asta a dus, vai, la un dezastru în care însă răspunderea lui este mică: tovarăşul său s-a arătat perfect luni în şir. Cine n-ar fi avut încredere în el?

— Ah! Asta gândeşti deci, făcu doctorul Fog, pe un ton neutru.

— Exact, sir.

— Eşti deci de părere, ca şi mine de altfel, că i se poate încredinţa o altă misiune, în ţara duşmană, de exemplu…

— Din punctul nostru de vedere, da. Mi se pare chiar că experienţa trecută va fi preţioasă pentru viitoarele sale

relaţii cu subordonaţii. Rămâne doar de văzut dacă el va vrea să mai plece.

— Iniţiativa vine din partea lui, spuse încet doctorul Fog. E voluntar, încă o dată.

Fără să ţină seama de exclamaţia admirativă pe care Austin nu şi-o putu reţine, explică:

După ce s-a întors, şi-a luat mai întâi un concediu. Apoi a fost dat, cum ţi-am mai spus, într-un birou neînsemnat. A petrecut acolo câteva săptămâni, abandonat, uitat, ca toţi cei care au avut un accident în serviciu, resemnat se pare în retragerea sa, clasând fişe cu totul inutile, ore în şir, şi făcând noaptea un chef moderat ca mulţi oameni bravi care salvează în acest moment Imperiul şi lumea civilizată…

— Ştiţi şi asta, sir? urmă Austin.

— Băiatul acesta mă interesează. E firesc să vreau să mă informez… Deci, n-am mai auzit vorbindu-se despre el, până când, într-o bună zi, „a adresat o lungă cerere autorităţilor, rugând să i se încredinţeze o altă misiune în Franţa. De atunci şi-a sporit cererile şi demersurile în acest sens.

— Pun rămăşag că s-a hotărât după o noapte de chef, sir! în orice caz, după precedenta sa experienţă, acesta este indiciul unei tării de caracter puţin obişnuite.

— Fără îndoială, fără îndoială, spuse doctorul, cu un aer absent. E într-adevăr excepţional. Fanfaronii au curaj de departe, înseamnă şi asta ceva, bagă de seamă; mulţi oameni nu-l au nici de departe, nici de aproape – sunt voluntari o singură dată; dar când s-au ars la degete, sau la picioare, nu mai sunt dispuşi s-a ia de la capăt.

— Voluntar… să plece din nou, după ce a trecut pe lângă iad şi când riscurile sunt şi mai mari pentru el! Şi dumneavoastră aveţi încă reticenţe în privinţa acestui ins, sir?

— Nu, tinere prieten, spuse doctorul, n-aş vrea să

suflu peste entuziasmul dumitale, dar, după mine, voluntarii…

Şovăi; părea că visează cu glas tare.

— Nu-i, desigur, rolul nostru să-i încurajăm. Lucrul e foarte frumos, evident; dar între noi, din punctul de vedere al specializării mele, cred că-mi plac mai mult alţii…

— Alţii?

— Cei care se mulţumesc să urmeze curentul… Voluntarii… ştiu, există printre ei fiinţe de elită, care au o percepere exactă a posibilităţilor lor; dar mulţi, Austin, dacă se aruncă astfel în faţa pericolelor, o fac pentru că nu sunt prea siguri de curajul lor şi pentru că le e teamă că asta se vede. Aceştia sunt neliniştiţi, cel mai adesea intelectualii. Caută în mod inconştient să înşele şi pe alţii şi pe ei înşişi.

— Asta nu duce uneori la rezultate foarte frumoase, sir? Unii dintre aceşti neliniştiţi n-au depăşit limitele eroismului?

— Asta s-a văzut, admise doctorul Fog, dar nespus de rar… Bagă de seamă, continuă el schimbând tonul, vorbesc la un mod foarte general.

Se exprima adesea astfel, Austin avea să constate asta şi mai târziu", la un mod foarte general", mai ales când era vorba de fiinţele umane.

— Dar noi, oamenii de ştiinţă, nu putem stabili o linie de conduită în ceea ce priveşte excepţiile.

La cererea sa şi puţin agasat de ideea sa preconcepută, Austin deschise dosarul şi începură să ia în discuţie unele piese. Una dintre ele era raportul scris de Cousin cu ocazia primei sale sosiri în Anglia. Austin, care aprecia mult „nu numai sentimentele exprimate, ci mai ales absenţa evidentă a fanfaronadei şi tonul modest, resimţi ciudă la citirea unei observaţii notate pe margine de doctor: „A nu se uita că el a *lucrat* la acest raport mai bine de o săptămână". îl rugă pe patronul său să-i explice

ce înţelegea exact prin aceasta şi cum de era atât de bine informat.

— Potrivit instrucţiunilor mele. serviciul de securitate controla acest lucru la toţi refugiaţii: cât a durat scrisul raportului şi alte amănunte, când era posibil. În cazul lui Cousin, am avut numeroase informaţii precise… Zece zile, nu mai puţin, Austin! A trebuit să i-l cerem de mai multe ori; voia mereu să-l perfecţioneze. Şi ce grijă! A început să-l scrie în sala comună, ca toţi ceilalţi, nu-i aşa? Dar asta n-a ţinut. Nu putea să *lucreze* acolo, pricepi? Era deranjat de vecini. Avea nevoie să reflecteze, să se concentreze.

— Înţeleg, făcu Austin visător.

— Nici chiar sub acoperiş n-avea liniştea spirituală necesară. Cei doi tovarăşi ai săi îl tulburau. Atunci a fost văzut căutând colţuri izolate pe o plajă şi chinuindu-se acolo, cu creionul în mână, ore întregi, folosind o cantitate neînchipuită de hârtie, pentru nenumărate bruioane.

— Păcat, sir, remarcă Austin cu o nuanţă de ironie, că nu v-au parvenit aceste bruioane, Comparaţia cu originalul…

— Iată aici unul, răspunse doctorul calm, am uitat să-l adaug la dosar. Am avut şi eu o dată de-a face cu un informator inteligent. N-ai dreptate să-ţi baţi joc de astfel de procedee. Asta ne şi învaţă că omul nostru n-a reuşit de prima oară să dea textului său acea aparenţă de obiectivitate şi de modestie care te-a impresionat atât de mult.

Austin citi bruionul şi-şi plecă încet capul; dar, nevoind să se declare bătut, protestă slab:

— Este de meserie scriitor. Nu e surprinzător că pune multă grijă în a găsi cuvântul potrivit.

— Cuvântul potrivit, chiar aşa, Austin. Nu mi-e deloc greu să mi-l închipui, aplecat asupra lucrării, căutând cu pasiune termenul propriu să exprime ideea pe care voia în mod absolut s-o sugereze, ştergând, luând-o de la capăt,

până când personalitatea autorului avea să se desprindă din text pe deplin satisfăcător pentru el.

— Cu alte cuvinte, sir, consideraţi acest document ca o operă de artă?

Doctorul Fog oftă şi înălţă din umeri bombănind:

— Sigur că nu. Socot doar că este o lucrare a unui scriitor. Cât de prost mă înţelegi în dimineaţa asta, tinere!

Continuară să discute şi Austin scoase în evidenţă purtarea strălucită a lui Cousin pe front.

— Asta nu mai este literatură, *şir*: am văzut că aţi pus să se verifice multe dintre aceste puncte.

— S-a comportat întotdeauna bine când era privit, admise doctorul Fog. N-o neg.

Doctorul trecu rapid asupra primelor activităţi ale lui Cousin în serviciu şi ajunse la drama care pusese capăt misiunii sale.

Şi de data asta raportul său era cel care furniza documentul de bază; dar, cea mai mare parte a faptelor relatate erau confirmate de o notă a unui alt agent, care putuse să facă unele precizări în ce priveşte afacerea de la ferma Lachaume, datorită unor cunoştinţe din poliţie. Austin studiase cu pasiune acel document redactat de Cousin după fuga sa şi înapoierea în Anglia. Era scris într-un stil extrem de concis, de o răceală uneori brutală. Simţeai în el grija de a nu eluda nicio răspundere, odată cu disperarea de a constata ruina activităţilor sale şi de a-şi vedea toate eforturile zădărnicite din pricina unui moment de slăbiciune al subordonatului său.

Menţiona în termeni scurţi năpustirea Gestapoului, apoi hotărârea luată de poliţişti de a-i interoga separat. Ştiau, ce făceau: lângă el Morvan n-ar fi vorbit; era sigur. Izolat, Morvan nu rezistase la tratamentul acela barbar. Dezvăluise tot ce ştia chiar în momentul în care poliţiştii se pregăteau să-l tortureze pe el. Şi Morvan cunoştea multe secrete. De asta se simţea el vinovat; nu-şi căuta nicio

scuză. Îndeosebi era la curent cu operaţia care trebuia să aibă loc noaptea, la cincizeci de kilometri depărtare, asupra atelierului de locomotive. Dăduse această informaţie împreună cu altele.

În faţa urgenţei situaţiei, şeful poliţiştilor decise să părăsească imediat ferma, cu cea mai mare parte a oamenilor săi, pentru a pregăti capcane în care trebuia să cadă comando-ul, amânând pe mai târziu continuarea interogatoriului. Urmări nefaste: în aceeaşi noapte, zece oameni masacraţi, cinci arestaţi; şi apoi multe alte victime în zilele care urmară. În rezumat, toată reţeaua fusese descoperită; munca de şase luni, distrusă; cincizeci de patrioţi – torturaţi şi împuşcaţi.

Cousin povestea pe urmă cum fusese dus în camera în care zăcea Morvan şi lăsat cu el, sub paza a doi poliţişti, în aşteptarea întoarcerii şefului. Stilul său se transformase în mod curios la acest pasaj. Tonul devenise patetic, trădând o emoţie uşor de înţeles.

„Am petrecut acolo, în tovărăşia lui, spunea el, orele cele mai cumplite din viaţă. Morvan era întins pe pat, în faţa mea, pe deplin conştient de trădarea făptuită, sunt sigur de asta. Călăii, după ce aruncaseră o cuvertură peste picioarele lui, nu s-au mai ocupat de el. În ciuda suferinţelor prin care trecuse, îmi era cu neputinţă, da, cu neputinţă să-mi fie milă de el. Îmi era imposibil să uit răul pe care slăbiciunea lui fusese în stare să-l pricinuiască. Aveam în mod constant în faţa ochilor înspăimântătorul spectacol al masacrului care se pregătea chiar în aceeaşi noapte, din vina sa.

Cât despre el, nu cuteza să mă privească. Ţinea cu încăpăţânare ochii închişi şi ghiceam că suferinţele-i morale erau mai crude ca durerea fizică. De mai multe ori pleoapele sale schiţară mişcarea de a se ridica, dar de îndată ce-mi zărea umbra printre gene, se închideau la loc. Nu pronunţă un singur cuvânt şi eu însumi n-am avut

curajul să-i adresez cuvântul”.

Îşi regăsi apoi tonul rece, pentru arşi povesti evadarea, în cursul nopţii, paznicii începură să bea alcool şi aţipiră. Cousin reuşi să-şi desfacă legăturile, pândind pistolul mitralieră pe care unul dintre ei şi-l pusese alături. Lovitura fusese bine calculată. Dintr-o mişcare sări, puse mâna pe armă şi trase două rafale care-i doborâră pe poliţişti. O şansă!

Sfârşitul raportului relata pe scurt fuga, cum izbutise să ajungă la un alt adăpost şi cum putuse să reia contactul cu Londra. Un *Lysander* veni să-l caute într-o noapte, după ce primise ordinul de a se reîntoarce.

Austin făcu o remarcă, amintindu-şi că găsise o lacună în această povestire încă de la prima sa lectură. Ce se întâmplase cu Morvan?

— Acest lucru e într-adevăr trecut sub tăcere, spuse încet doctorul Fog; dar l-a precizat verbal. L-a omis în raportul său, din ordin. L-a părăsit pe Morvan, care nu putea să meargă. Ştim, de asemenea, din sursă sigură, că acesta a fost ucis. Şeful poliţiştilor, când s-a reîntors, s-a răzbunat probabil pe el.

IV

— L-A ABANDONAT! Doctorul Fog făcu un semn afirmativ.

— Avea de altfel motive întemeiate, pe care şi le va explica el însuşi. L-am convocat în dimineaţa asta.

— Sigur, murmură Austin. Morvan era răspunzător de un masacru îngrozitor. Totuşi…

— Totuşi, orice tribunal l-ar fi achitat, dat fiind tratamentul la care a fost supus. Chiar în serviciu nu i s-ar fi dat niciun fel de sancţiune.

— Presupun că avea asupra sa otrava şi cunoştea instrucţiunile, remarcă Austin, la curent cu obiceiurile casei.

— Poate că n-a putut s-o utilizeze; şi apoi…

— Şi apoi?

— Dumitale pot să ţi-o spun, făcu doctorul după o ezitare. Li se dau într-adevăr instrucţiuni stricte în această privinţă, dar ştiindu-se foarte bine că ele vor fi rareori urmate. În general nu li se face o vină din asta.

— Există, totuşi, unii care aleg moartea.

— rexistă, admise doctorul. Dar foarte puţini.

Austin se pregătea să pună o altă întrebare, când sună telefonul interior. După ce răspunse, doctorul se întoarse spre el:

— E omul nostru.

Austin se simţi tresărind la apropierea personajului care de două zile pusese stăpânire pe gândurile lui. Câteva minute mai târziu Cousin era introdus în cabinet.

Se prezenta perfect, socoti el. Se ţinea drept în faţa doctorului, într-o atitudine deferentă, dar fără servilism. Vorbea cu o voce limpede, convingătoare şi răspundea fără să ezite la întrebările psihiatrului. Acesta îl primise într-un mod afabil şi-i vorbea pe un ton încurajator, în care Austin întrezări încă o atitudine profesională.

Îi spuse lui Couşin că el cunoştea strălucitele sale antecedente. Înţelegea foarte bine că un om cu firea lui se plictiseşte într-un birou. Era la curent cu toate demersurile făcute pentru a fi reluat în serviciul activ şi se gândea că poate va fi folosit.

— Este tot ceea ce cer, sir, răspunse sobru Cousin. Nu sunt făcut să rămân la Londra.

— Nu ignor, continuă doctorul, eşecul ultimei dumneavoastră misiuni. E un accident, cum se întâmplă adesea la noi şi socot că nu sunteţi vinovat în acest caz cu nimic. Mi-ar plăcea totuşi să vă aud istorisind dumneavoastră înşivă povestea. Nu pentru altceva, dar ca să ne cunoaştem mai bine dacă trebuie să lucrăm împreună, adăugă el pe un ton insinuant, care făcu să fie tratat în gând de către tânărul său asistent drept un ipocrit

monstruos.

Cousin îşi istorisi povestirea cu o voce fermă, fără ezitare, aşa cum o scrisese. Prin întrebări precise, doctorul îl făcu să adauge unele amănunte.

Chiar în momentul în care unul dintre călăi se apropiase de el, cu vătraiul încins în mână, îl auzi pe Morvan strigând în camera alăturată: „Destul! Voi vorbi. Voi spune tot, tot; voi face ce vreţi voi!”. Îşi amintea exact aceste vorbe blestemate! Voise să strige la rândul său. pentru a-i ordona să tacă, dar poliţiştii îi puseseră un căluş în gură. Pe urmă, nu se mai ocupaseră de el. Aveau ceea ce doriseră; Morvan nu se mai oprea: *„Voi spune tot, tot; voi face tot ce vreţi”*, repeta Cousin foarte abătut.

Când aminti de orele petrecute în compania nenorocitului, vocea sa, devenită mai puţin sigură, trăda aceeaşi emoţie care răzbătea şi în pasajul corespunzător din raport. Ghiceai că evocarea acestei vecinătăţi, a chipului camaradului său, a ruşinii vizibile îl făcea, împotriva voinţei sale, să-şi iasă din rezerva obişnuită. Scena se reînsufleţeşte cu o intensitate extraordinară, şi Austin îi simţea din nou toată grozăvia.

Ajunse în sfârşit la momentul în care doborâse paznicii şi făcu o pauză. Doctorul Fog îl rugă cu blândeţe să continue. El regăsi atunci un ton calm, aproape dur, pentru a explica de ce fugise singur. Îşi privea interlocutorul drept în faţă, uneori chiar cu o nuanţă de sfidare.

— Nu putea să meargă, sir. Ar fi trebuit să-l car şi n-aş fi ajuns prea departe. Chiar în acel moment am zărit în depărtare lucirea unui far. Erau cu siguranţă gestapoviştii care se reîntorceau. Aveau să se ivească zorile. Am fi rămas acolo amândoi. M-am gândit, sir, da, am socotit că nu trebuie să mă sacrific în mod inutil din pricina unui trădător. L-am lăsat acolo. Am fugit în pădure singur… Aş face la fel, dacă m-aş mai afla într-o situaţie asemănătoare,

sir. Sunt gata să răspund de acest act în faţa nu ştiu cărui tribunal.

— Nu-i vorba de tribunal, se auzi vocea calmă a doctorului Fog. Rezolvăm aceste chestiuni în familie şi înţeleg foarte bine raţionamentul ca şi atitudinea dumneavoastră. Să nu mai vorbim despre asta. Apropo, ştiţi, nu-i aşa, că Morvan şi-a plătit cu viaţa greşeala? A fost împuşcat. Gestapoul l-a ucis.

Cousin îşi plecă o secundă capul, apoi şi-l ridică, pentru a răspunde cu înverşunare:

— Am aflat. Sincer *şir*, nu-l pot plânge. Nu puteţi să-mi cereţi asta.

— Nu v-o cer, spuse doctorul Fog.

Această atitudine i se păru severă lui Austin. Totuşi, starea sa de spirit era lesne de înţeles. Să trăieşti luni în şir în condiţii teribile pentru nervi, înconjurat de pericole de toate felurile, să reuşeşti să dejoci miile de capcane ale inamicului şi să-ţi simţi dintr-odată întreaga operă sabotată, speranţele năruite de slăbiciunea nenorocită a unui subordonat, toate acestea îi explicau întru totul ranchiuna.

— E probabil că vă vom încredinţa o nouă misiune în Franţa, declară doctorul Fog după un moment de tăcere. Ştiu că asta nu vă sperie.

— Este dorinţa mea cea mai aprigă, sir. Trebuie să mi se acorde o şansă.

— Austin vă va ţine la curent. Fireşte, nu veţi putea pleca decât sub o falsă identitate. Trebuie să vi se modifice şi fizionomia. Avem experţi pentru asta. Duceţi-vă la unul dintre ei.

Îi dădu o adresă, îl însoţi până la uşă şi-i întinse mâna.

— Mulţumesc, spuse simplu Cousin.

După plecarea sa, doctorul Fog se cufundă într-o visare de la care Austin nu încercă să-l sustragă, simţindu-

se el însuşi înclinat către meditaţie. Doctorul Fog părea că ezită să ia o hotărâre importantă. Îşi reveni în sfârşit şi făcu un gest, ca şi cum ar fi alungat o obiecţie importantă.

— Zarurile au fost aruncate. Se va reîntoarce acolo, Austin. Îţi voi explica în amănunt rolul pe care i-l desti-nez. Nu ţin să-ljnai revăd. Ordinele i le vei da dumneata, şi la nevoie îl vei şi supraveghea, adăugă neglijent.

— Văd că manifestaţi încă o anumită neîncredere în ceea ce-l priveşte. În aceste condiţii, sir, sunt uimit că-l însărcinaţi cu o misiune delicată.

— Poate fi foarte util în anumite împrejurări, spuse doctorul Fog. Este inteligent, subtil. Are un simţ psihologic* foarte sigur. Astea sunt calităţi pe care nu le găseşti pe toate drumurile şi care sunt necesare tocmai pentru misiunile pe care i le pregătesc. Nu va mai avea acelaşi câmp de acţiune ca odinioară. Va lucra singur; într-un compartiment închis ermetic… Singur?, Nu: va trebui să fie cineva în permanenţă lângă el, un martor al actelor sale, a cărui privire vigilentă s-o simtă.

Austin avu un surâs de înţelegere, convins că acest rol îi va fi încredinţat lui. Fu dezamăgit însă când doctorul continuă:

— Un însoţitor sigur, care să fie în acelaşi timp şi un operator radio.

— Pun rămăşag că aţi şi găsit omul, sir, spuse Austin cu ciudă.

— O femeie, Austin. O pereche este întotdeauna mai puţin suspectă… Da, am şi găsit-o. Cu cât mă gândesc mai mult. cu atât socot mai bună alegerea. Cu ea, sunt sigur că va merge pe drumul drept. În pluş, ea cunoaşte foarte bine regiunea unde vreau. să-i trimit. Este ţinutul ei: e bretonă. Dar o cunoşti şi dumneata. E menţionată în dosarul omului nostru. Nu ghiceşti cine e? Haide, e vorba de Claire.

— Sora lui Morvan?!

— Sora lui, desigur. Lucrează la noi. Este un excelent

operator radio… Şi ea este voluntară. Nu găseşti că este o idee excelentă?

— *Sir*, protestă Austin, care găsi această alegere monstruoasă, doar n-o s-o trimiteţi cu Cousin, nu se poate!

— Ba tocmai asta vreau să fac. Ce te deranjează. Austin?

— Socot, sir, că este… că este un abuz de încredere. Dacă ea ar şti, n-ar accepta niciodată.

— Linişteşte-te, ştie!

— Ştie?

— A auzit vorbindu-se despre afacerea asta la serviciu şi aproape că n-am avut ce să-i ascund.

— Nu-i posibil ca ea să plece cu el.

— Te înşeli, băiete, spuse doctorul Fog coborând glasul, cu un aer plin de subînţelesuri, te înşeli! Ca să plece cu el, ea este de două ori voluntară.

Austin încercă să ghicească gândul tainic al doctorului, dar renunţă repede, descurajat. Avea impresia că picase în mijlocul unei plase de intrigi machiavelice, gata ţesută, ale cărei fire le ţinea pe toate în mână şeful său fără nicio altă consideraţie decât scopul ce trebuia atins. Doctorul Fog îi sesiză tulburarea.

— Nu mă învinui de perfidie. Am discutat vreme îndelungată cu ea. Ţi-am spus că nu i-am ascuns aproape nimic. Singurul lucru pe care nu-l ştie e că Cousin l-a părăsit pe frate-său. Crede că a fost ucis în învălmăşeală, în clipa în care au fost atacaţi de poliţiştii nemţi. Poate că ar fi fost de trei ori voluntară dacă i-aş fi dezvăluit tot adevărul, dar n-am mers până acolo.

— Asta mă miră la dumneavoastră, sir, murmură instinctiv Austin. Roşi de îndrăzneala sa, dar doctorul Fog se mulţumi să surâdă şi continuă:

— Asta nu e tot. Acestei echipe ciudate îi trebuie un creier, un creier capabil de a orienta pasiunile… Căci *va fi în* exista pasiune în sânul acestui cupluasem enea lucru e

probabil necesar într-un astfel de război, dar nu-mi ajunge… Îmi trebuie cineva care să-i însoţească în Franţa şi să rămână cel puţin un anumit timp acolo; un creier sănătos. M-am gândit la dumneata.

— Sunt la dispoziţia dumneavoastră, sir.

Indignarea anterioară a lui Austin nu rezistă în faţa perspectivei ameţitoare de a fi amestecat în această aventură. Tocmai era pe cale să se exprime în termeni mai entuziaşti, când doctorul îi tăie vorba pe un ton morocănos:

— Să nu-mi spui că eşti şi dumneata voluntar. Te-am desemnat, asta-i tot.

— La ordinele dumneavoastră, sir.

— Iată… totuşi mi-ar plăcea să fiu convins că accepţi cu dragă inimă.

— Din adâncul inimii, sir, făcu tânărul cu o grabă care-i smulse şefului său un surâs palid.

— Perfect. În seara asta vom studia deci în amănunt misiunea şi te voi prezenta lui Claire. Ai să vezi, e o fată simpatică, hotărâtă; un adevărat caracter, cred.

— Nu mă îndoiesc, sir. Ghicesc motivul purtării sale. Nu poate suporta ideea că fratele ei a dat greş. Vrea să-i răscumpere greşeala şi să salveze onoarea familiei. Este foarte frumos!

Doctorul Fog îl fixă cu privirea sa pătrunzătoare şi declară cu un accent straniu;

— Eşti foarte perspicace, tinere!… Apropo, am uitat să-ţi spun, dar ai ghicit, fără îndoială, că-şi adora fratele, îl adora, Austin, şi avea pentru el o admiraţie mare.

După felul în care rostise ultimele cuvinte, se părea că aşteaptă un răspuns. Dar acesta nu veni. Austin rămase mut, descumpănit de perceperea confuză, la patronul său, a unui gând ascuns, tradus prin nuanţe subtile. Doctorul nu insistă şi-l concedie. Dar, când să iasă pe uşă, Fog se lovi peste frunte:

— Era să uit… i-ai găsit un nume?

— Nu, sir. Încă nu m-am gândit la asta.

— Ei bine, eu, închipuieşte-ţi, am avut o idee năstruşnică noaptea trecută, spuse el cu un aer de falsă modestie. M-am gândit la Arvers. Ce spui de asta?

— Arvers?

— „Sufletul meu e un secret”, declamă doctorul în franceză, pe acelaşi ton satisfăcut. Nu prea ştiu, de altfel, ce fantezie mi-a trecut prin cap… Totuşi nu vă J mic altceva mai bun pentru el decât acest nume: Arvers.

Avea într-adevăr aerul de a fi făcut o descoperire preţioasă şi Austin cugetă, plecând, că însuşi diavolul ave uneori în el ceva pueril.

V

MISIUNEA REZERVATA lui Arvers era simplă. Cel puţin astfel i se păru lui Austin, care se întrebă de mai multe ori dacă ea nu era doar pretextul unei intenţii secrete a doctorului Fog. Admitea cu greu necesitatea de a fi trimişi în Franţa doi agenţi (şi în plus el însuşi a cărui singură sarcină era să-i supravegheze pe ceilalţi), de a fi organizată o operaţie nocturnă de paraşutaj, şi toate acestea numai pentru ca Arvers să poată avea câteva întâlniri cu un neamţ dispus să vândă anumite informaţii aliaţilor.

Instrucţiunile date lui Arvers se rezumau într-adevăr la următoarele: imediat după sosirea sa în Franţa, trebuia să se instaleze într-o vilă situată aproape de Rance – printr-o întâmplare curioasă nu departe de satul lui Morvan, unde probabil că încă mai locuia mama acestuia. Acolo îl va întâlni periodic pe Gleicher, trădătorul neamţ, un industriaş care venea din când în când să se odihnească în vila vecină. Va primi informaţii şi le va plăti după importanţa lor. Vila îi şi fusese reţinută; iar Gleicher fusese prevenit că urma să i se adreseze lui Arvers, ceea ce spunea mult despre mijloacele de care dispunea doctorul

Fog şi făcea încă şi mai bizară dorinţa sa de a trimite acolo un agent suplimentar. Informaţiile urgente urmau să fie transmise prin radio. Un mesager avea să vină din când în când să ia documentele mai voluminoase, j. ucând, prin urmare, un rol de cutie de scrisori.

Cât despre el, Austin, trebuia să rămână în umbră fără să intră, în principiu, în raport cu neamţul. Misiunea sa era de a supraveghea echipa şi de a se asigura că ea se comportă bine. Punctul capital pentru doctorul Fog – fiii era Arvers, conduita şi reacţiile sale în anumite împrejurări. Discută multă vreme cu Austin despre acest subiect, fără să-i dea instrucţiuni prea precise, dar atrăgându-i atenţia asupra chestiunilor pe care le credea interesante.

— Problema esenţială în această lume, şi deosebită pentru noi, Austin, constă în interacţiunile spiritului şi ale fizicului, deci ale trupului şi ale sufletului. Vreau să ştiu cum se prezintă problema asta în ceea ce îl priveşte.

Austin se puse pe treabă cu ardoarea tinereţii şi cu o curiozitate firească pe care comportarea doctorului i-o ascuţise şi mai mult. Nu-l părăsi deloc pe Arvers în timpul perioadei pregătirilor… în ajunul plecării voi să-i împărtăşească doctorului anumite observaţii, dar acesta îl opri cu un cuvânt. îl întrebă foarte simplu dacă socotea că totul va merge bine şi, la răspunsul lui afirmativ, îi spuse să plece şi-i ură noroc. Alte treburi îi solicitau acum atenţia.

Aşa că Austin fu paraşutat în Franţa odată cu ciudata pereche. Rămase aici trei luni de zile, neschimbând cu şeful său decât scurte mesaje. După acest răstimp, Arvers şi Claire se instalară la vilă, trecând drept tineri căsătoriţi. Claire, cunoscută în regiune, îşi păstrase identitatea adevărată. Se presupunea că făcuse o lungă escapadă, în zona liberă, cu amantul ei şi că se reîntorsese acasă după ce se măritase cu el. Amândoi aveau hârtii în regulă.

Gleicher, informatorul neamţ, venea la intervale regulate să-şi petreacă weekend-*ul* în vila vecină, unica locuinţă pe o rază de doi kilometri, şi-l întâlnea pe Arvers în condiţii de siguranţă ideale. Claire transmitea informaţiile prin radio, operând când în vilă, când în spatele prăvăliei mamei sale, singura persoană din ţinut care era la curent cu activitatea sa clandestină-Bătrâna se oferise să-i ajute, şi Austin, după câteva ezitări îi acceptase serviciile. La ea venea din când în când un mesager să ia scrisorile, Arvers neavând legături directe cu el. D.octorul Fog ceruse acest lucru. Experţii din Londra se arătau satisfăcuţi de informaţiile culese astfel.

Austin, care locuia la Rennes într-un refugiu, de asemenea necunoscut lui Arvers, se vedea din când în când cu perechea, în întâlniri secrete, şi constata că fiecare se achita bine de sarcinile sale. Socoti că nu mai a „re mare lucru de făcut şi se simţi uşurat când primi un mesaj de la doctorul Fog, prin care i se comunica să se întoarcă în Anglia dacă situaţia nu-i mai solicita prezenţa. Cum aceasta era şi impresia sa, se pregăti de înapoiere şi un mic avion veni într-o noapte să-l ia.

A doua zi, se regăsi în cabinetul doctorului. Acesta, contrar atitudinii indiferente pe care o avusese la plecare, părea nerăbdător să-i asculte raportul şi să cunoască rezultatul observaţiilor sale. îl invită să nu omită niciun detaliu semnificativ.

— Ar trebui să încep, sir, cu stagiul pe care l-am făcut înainte de plecare într-un centru de paraşutaj. N-am stat decât câteva zile, timpul necesar ca să primim o instrucţie teoretică elementară şi să efectuăm c-nci salturi; dar am trăit acolo, alături de ei, permanent.

— Bun, făcu doctorul. Atunci? Reacţiile în faţa perspectivei unui salt cu paraşuta sunt importante. În general este o problemă extrem de instructivă, impresionantă pentru anumite firi. Am cunoscut oameni

curajoşi care erau incapabili să se arunce în vid. Îmi amintesc chiar că l-am supus acestui test pe un căpitan; un adevărat dur, te asigur. Îşi dovedise de o sută de ori valoarea pe pământ; ei bine…

Pomenea de probe, de teste, ca şi cum ar fi fost vorba de experienţe de laborator. Austin surâdea astăzi, regăsind la el o atitudine familiară care-i cauzase altă dată o anumită stare supărătoare.

— Ei bine, fu demn de milă, cumplit. Întregului echipaj i-a fost ruşine de el. Când i s-a dat ordin să sară, s-a agăţat de oameni, de obiecte, de tot ce se putea agăţa. Zgâria carlinga cu degetele. Cum se pregăteau să-l arunce cu forţa, s-a rugat, da, s-a rugat cu lacrimi în ochi ca, să-i dea drumul,.» O zdreanţă, Austin, şi, ţi-o repet, era un erou.

— Lucrurile nu s-au petrecut astfel, sir, nici cu, el, nici cu mine, deşi nu mă omor după aşa ceva, vă asigur. Cât despre ea, trebuie să vă semnalez de îndată „şi mi-a stârnit admiraţia…

— Într-adevăr?

Austin părea să fi păstrat, în ceea ce-l privea, o amintire amară din experienţa de paraşutist.

— Ca să-ţi păstrezi sângele rece în permanenţă, cum făcea ea, în cursul unei asemenea ucenicii, trebuia să fi fost sau într-adevăr o brută perfectă, ceea ce nu era cazul ei, sau bine susţinut, anesteziat de un sentiment destul de profund, destul de violent, pentru ca frica să devină derizorie şi să-ţi suprime reflexele.

— Te-am prevenit că va exista pasiune în sânul echipei noastre, spuse doctorul Fog.

— Ea era perfect *detaşată, şir*; ăsta e cuvântul, detaşată, în timpul acelor câteva zile, sunt sigur că nu s-a gândit o singură dată la faptul că avea să se arunce în gol de la trei mii de picioare. Bravura ei era firească; n-o costa niciun efort. Mânca exact ca de obicei; vorbea în ritmul ei

obişnuit: adică puţin. Considera acest stagiu ca b formalitate neînsemnată... O idee fixă, nelăsând loc nici unei senzaţii, iată impresia pe care o aveam despre această fiinţă, sir.

— Poate că era simpla exaltare a patriotismului!

— Poate, răspunse Austin pe acelaşi ton neîncrezător pe care-l avusese doctorul făcând această supoziţie. Se priviră un moment în tăcere, apoi el remarcă intenţionat:

— Ea nu-I părăsea din ochi.

— Într-adevăr?

— Niciun minut, nicio secundă, sir!

— Asta nu mă miră peste măsură, zise doctorul visă-iar el? Vorbeşte-mi despre el.

— El s-a comportat ca un om curajos, dacă asta e ceea ce vreţi să ştiţi. Pentru amănunte...

— Asta este, da, spuse repede doctorul cu un aer lacom. Să trecem la amănunte.

— În ajunul primului nostru salt, după-amiaza, în cursul unei repetiţii parţiale într-un avion la sol, am început să observ la el anumite simptome: absenţe bruşte, accese de paloare; nimic decât lucruri normale la urma-urmelor. Seara, în cursul mesei, cred că n-avea poftă de mâncare; şi totuşi...

— Şi totuşi?

Austin continuă, cu sprâncenele încruntate într-un efort vizibil ca să-şi amintească scena.

— S-a servit într-un mod foarte copios... oh. nu asta a fost intenţia lui iniţială, am băgat de seamă. Era pe punctul de a da la o parte farfuria după ce îmbucase doar o înghiţitură, când privirea i se încrucişa cu cea a lui Claire. V-am spus că ea nu pierdea niciunul din gesturile lui, nici chiar la masă. Repede el s-a schimbat la faţă; trăsăturile i s-au crispat. Şi-a apropiat farfuria şi s-a servit cu o porţie uriaşă.

— Excelent, murmură doctorul Fog. frecându-şi

mâinile. Şi a mâncat tot?

— La început am crezul că nu va putea, îşi ducea furculiţa la gură cu un gest de copleşire. Mesteca cu greu. îi simţeam efortul. Mi se părea că văd prin el progresia. dureroasă a alimentelor. Fiecare centimetru îi provoca un spasm în tot trupul. Părea încolţit.

— Excelent, repetă doctorul. Văd că ai observat bine…

— Nu atât de bine ca ea, nu atât de bine ca ea. *şir*, strigă Austin cu o bruscă supraexcitaţie. Doamne, îl devora cu privirea. Când el a rămas astfel imobil, gata să leşine, trupul ei s-a aplecat asupra lui ca pes le o pradă. Era intolerabil, vă asigur. Voiam tocmai să fac o remarcă oarecare, ca să pun capăt acestei manevre, când el şi-a dat seama. Atunci, s-a încordat. A avut o tresărire. Toţi muşchii i s-au contractat. A izbutit să-şi recapete un aer aproape firesc. A înghiţit, sir, a înghiţit nu numai dumicatul care-i rămăsese în gă, dar a terminat de mâncat tot ce avea în farfurie. Sigur, pe urmă a devenit foarte palid. A surâs: da, a reuşit să surâdă şi a rostit un cuvânt de scuză. Apoi s-a ridicat şi a ieşit.

Ea l-a urmărit cu ochii, cu trupul mereu înclinat în direcţia sa, ca atrasă de un magnet. El reveni după câteva minute. Sunt sigur că se dusese să verse. Era la fel de palid, dar încă surâdea. Se aşeză din nou. Privirea i se încrucişa cu a Clairei. Luă un aer de sfidare… acelaşi pe care-l avu şi a doua zi, după primul salt cu paraşuta.

Doctorul, care părea foarte interesat de această povestire despre cină reîncepu:

— Un minut… Toate astea sunt captivante. N-o lua prea repede. Deci am rămas la cină…

— La cină, da, repetă Austin, pe care amintirea acestei scene părea să-l emoţioneze într-un mod surprinzător. Deci a privit-o pe Claire drept în faţă; şi ştiţi ce-a făcut atunci, sir? N-o să credeţi…

— Cred că ghicesc, spuse calm doctorul Fog.

— S-a mai servit încă o dată şi chiar cu o porţie zdravănă!»

VI

— S-A SERVIT DIN NOU, într-adevăr, repetă doctorul Fog.

Existau cel puţin două elemente insolite în acest dialog: vehemenţa pe care o punea Austin ca să raporteze acele detalii triviale şi atenţia profundă cu care asculta doctorul, fiecare părând să le atribuie în mod implicit o semnificaţie transcendentă.

— Parcă-l văd, sir. Redevenise stăpân pe el. A îi mai întâi lui Claire platoul, apoi mie, cu gestul unui ora de lume şi la refuzul nostru, s-a servit din nou. Asta-i tot în legătură cu masa, *şir*; dar am profitat de acea seară, când eram cu toţii laolaltă, pentru a-i expune misiunea sa. A fost decepţionat şi nu s-a putut abţine să nu protesteze. Solicitase, mi-a spus, un pos, t activ. Asta era ceea ce voia: acţiune. Repetă de mai multe ori acest cuvânt, cu o insistenţă înverşunată. I-am explicat că dădeam o mare importanţă legăturii cu Gleicher şi ani declarat că acţiunea va veni poate pe urmă. Consimţi. Am ajuns atunci la unele detalii: cum aveau să-şi justifice prezenţa lor la vilă… Le-am expus amândurora punctele mele de vedere: vor fi nişte tineri căsătoriţi căutând izolare: calmul de la ţară.

— Ţi-am lăsat mână liberă în legătură cu a subiect. Ai socotit deci că puteau să joace acest rol i tr-un mod oarecum verosimil?

— Ezitam încă, dar în seara aceea mi-a venit ideea, datorită felului în care-l supraveghea ea în orice mamei cu o privire neliniştită, geloasă, cât şi datorită felu’ de a reacţiona.

— Înţeleg, făcu doctorul frecându-şi mâinile. Deci le-ai spus…

— Mi-am luat aerul meu de „serviciu secret”, sir, şi

le-am declarat: „De îndată ce veţi fi în Franţa, ba chiar de-acum, va trebui să vă comportaţi în orice împrejurare ca o pereche de iubiţi, îndrăgostiţi orbeşte. Războiul nu contează pentru voi. N-aveţi alt gând decât dragostea. Ea trebuie să reiasă din fiecare gest al vostru, din fiecare piivire”.

Doctorul Fog îl privi pe tânărul său colaborator cu o surpriză amestecată cu oarecare admiraţie.

— Le-ai spus asta?

— Nu era de datoria mea? Nu trebuiau să intre în pielea personajelor lor?

— Sigur. Şi ţi-au urmat instrucţiunile?

— Cuvânt cu cuvânt, sir, cu un succes uimitor.

— Nu le-ai cerut să împartă acelaşi pat?

— N-am mers chiar până acolo, spuse Austin.

Se priviră în tăcere, apoi Austin continuă cu aceeaşi curioasă însufleţire care punea stăpânire pe el când vorbea despre Claire.

— Dar, sunt convins, sir, că ea n-ar fi făcut nicio obiecţie. E obsedată de o idee fixă, sunt sigur de asta. S-ar culca şi cu o caracatiţă, dac-ar fi necesar scopului pe pare-l urmăreşte, poate chiar şi cu el, şi asta cu aceeaşi detaşare de care a dat dovadă în proba cu paraşuta.

— Şi el?

— N-a ridicat obiecţii. Esenţialul este aparenţa şi ei se străduie atât de bine, încât te-ai putea înşela asupra adevăratelor lor sentimente. Atitudinea lor instinctivă ar fi putut să înşele pe oricare observator. Acest soi de interes pătimaş pe care ea îl manifesta faţă de el şi care se traducea printr-o serie de priviri furişe sau insistente, privirile neliniştite prin care răspundea el la această supraveghere permanentă, toate acestea m-au frapat deodată, v-am mai spus. Totul putea fi interpretat ca semnele unei iubiri profunde. Am impresia că am utilizat, cum nu se poate mai bine, sir, reflexele lor fireşti, aşa cum

mi-aţi recomandat.

— Încep să mă întreb dacă nu eşti mai abil decât mine, tinere, spuse doctorul Fog visător. Îţi prezic o carieră strălucită.

— Un cuplu ciudat, sir, murmură Austin, pe care anumite amintiri îl mai frământau încă. Mi-i imaginez în acest moment unul lângă altul, în intimitatea acelei vile pierdute în pădure, fiecare dintre ei adâncit în gândurile sale…

— Să procedăm în ordine, spuse doctorul Fog. Salturile?

— Totul a mers bine… Ajung repede şi la paraşutajul deasupra Franţei, sir, dacă-mi îngăduiţi. A fost identic cu salturile de antrenament. E un fapt curios, pe care mi l-au semnalat cei de profesie: cu groaza asta nu te obişnuieşti.

— Într-adevăr, groază? remarcă doctorul pe un ton perfect detaşat.

— O atrocitate, sir. Al cincizecilea salt e la fel de impresionant ca şi primul; al o sutălea ţi se pare ca al cincilea. Fie că te arunci de la trei mii sau de la zece mii de picioare, deasupra unei câmpii sau al unui munte inaccesibil, fie că jos te aşteaptă o ceaşcă cu ceai sau o rafală de mitralieră, teama este aceeaşi. Ca să ne întoarcem la Arvers, în Anglia ca şi pe cerul duşman, era la fel de livid, dar a sărit mulţumitor.

— Şi ea?

— Indiferentă. N-aş fi crezut cu putinţă acest lucru… dar trebuie să vă vorbesc puţin despre el.

Înainte de plecare, în timpul aşteptării într-o popotă, mi-am dat seama că el pălea din ce în ce. Sângele i retrăgea treptat din obraz. Deasupra Mării Minerii, când şeful de echipaj ne-a dat voie să fumăm, i-am putut vedea din nou faţa la lumina unui chibrit. Eram gata să scot un strigăt. Cred că niciun linţoliu n-a acoperit vreodată ceva mai cumplit. Totuşi, în umbră, nimic nu-i trăda această

stare; sau aproape nimic. A izbutit chiar de mai multe ori să-şi vorbească, şi trebuia să fii atent, cum eram eu, ca să-ţi dai seama de efortul lui; un efort probabil supraomenesc. Ba chiar îmi amintesc – pe moment am socotit că acesta era un semn de eroism, ca să-mi arate că avea sânge rece şi că era capabil să-mi respecte sfaturile în orice împrejurare – că acolo, în acel avion, s-a arătat prevenitor faţă de amica sa. Avu faţă de ea purtări tandre, gesturi caline, şi murmură cuvinte de îmbărbătare de care ea n-avea nevoie. Discordanţa între aceste maniere şi masca pe care o zărisem… era halucinantă, sir!

— În sfârşit, a sărit?

— A sărit; dar în cele câteva secunde care ay precedat apariţia semalului verde am crezut că se va prăbuşi. Făcusem rămăşag cu mine însumi… Şi eu aveam nevoie să mă gândesc la altceva, sir. Nu-i mai vedeam trăsăturile, dar contracţia lor crea un fel de tensiune în tot spaţiul înconjurător, într-adevăr, sir, mi se părea că bătăile inimii sale făceau să vibreze carlinga. I-am pus o întrebare; a fost incapabil să-mi răspundă. Doar atât, *şir*; şeful de echipaj n-a observat nimic; nimeni în afară de mine… şi de ea, desigur, ea care, ca şi mine, ba chiar mai mult elecât mine, spiona din umbră manifestările subtile ale spaimei. Stătea acolo, aplecată în faţă. Aştepta, nădăjduia cu o dorinţă nebună… oh, sir, ştiu acum, am înţeles ce nădăjduia ea; o ştiţi şi dumneavoastră tot atât de bine!

Doctorul Fog îşi înălţă capul, fără să răspundă, şi-l rugă să continue.

— Când lumina verde s-a aprins, când go-ul a încetinit, o fracţiune de secundă, nu mai mult, el a ezitat. Ziceam că I se decidea soarta şi în timpul acestei străfulgerări am socotit că am câştigat rămăşagul. Şi ea la fel, a crezut şi ea, în victoria ei. Ea nu se gândea decât la asta, sir! Groaza vidului n-avea nicio influenţă asupra ei. Parcă şi auzeam strigătul de triumf pe care avea să-l

scoată, dar acesta n-a mai ţâşnit de pe buzele fetei, căci el sărise. Sunt convins că Arvers a perceput ca şi mine toată violenţa dorinţei ei. Era aproape frântă în două deasupra lui şi, în spaţiul acela îngust, se crease un fel de magnetism, stabilindu-se între noi un soi de comunica: – „spirituală. Asta l-a izgonit afară din avion, sir!… Am sărit

I, la xind-ul nostru.

VII

AUSTIN AR FI VRUT SA dea unele amănunte cu privire la sosirea lor, să explice cum izbutiseră să se regăsească, jos, pe pământ, noaptea, şi să ajungă la adăpostul prevăzut, cum se instalase perechea la vilă şi cum se prezentase Gleicher. Băgă repede de seamă că toate astea nu-l mai interesau câtuşi de puţin pe doctorul Fog, care-lreaduse la subiectul său favorit: Arvers şi reacţiile acestuia în anumite împrejurări delicate.

— Nu mai am mare lucru să vă semnalez, sir. Totuşi întâmplarea m-a făcut să asist la o scenă destul de sugestivă. E vorba de incidentul cu soldatul neamţ beat; ar fi putut să iasă rău. Asta n-are câtuşi de puţin legătură cu misiunea noastră şi nu prezintă interes decât din punct de vedere psihologic.

— Ştii bine că indicaţiile de natură psihologică sunt hrana mea favorită, murmură doctorul pe un ton morocănos. Istoriseşte-mi povestea dumitale cu soldatul neamţ beat.

Austin începu, fără să se lase rugat.

— Era la puţină vreme după instalarea lor. Aveam nevoie în ziua aceea să vorbesc cu amândoi şi le-am fixat o întâlnire la Rennes, în faţa unui mare cinematograf. Trebuia, ca de obicei, să luăm locuri împreună şi să ne aşezăm pe scaune alăturate. Am sosit cu mult înainte de era prevăzută. Ca să-mi treacă timpul, am intrat într-o cafenea pustie. Tocmai mă aşezasem într-un colţ întunecat, când intrară şi ei în acelaşi local. Veniseră mai devreme şi

avuseseră aceeaşi idee ca şi mine. Nu le-am semnalat prezenţa mea. Eram ascuns de un perete despărţitor. Aplecându-mă puţin, puteam să-i observ fără să fiu văzut.

Doctorul Fog aprecie această tactică.

— Excelent. Se întâmplă rar şi adesea este de mare preţ să poţi examina subiecţii fără ca ei să bănuiască.

— Am putut să verific mai întâi că fiecare respecta cu serupulozitate instrucţiunile mele, chiar în acel loc unde erau necunoscuţi. În aparenţă, ei alcătuiau un cuplu perfect de îndrăgostiţi. Eu însumi, sir, am fost un moment pe punctul de a fi înşelat. O idee bizară mi-a străbătut creierul. M-am întrebat dacă nu cumva se iubeau cu adevărat.

— S-au văzut situaţii evoluând într-un mod mai extravagant, spuse doctorul Fog; dar, în ceea ce-i priveşte, lucrul m-ar fi mirat.

— Asta m-ar fi surprins şi pe mine, sir. De altminteri această bănuială fu repede risipită. Timpul trecea. Mă pregăteam să chem chelnerul şi să mă duc primul la întâlnire. când un soldat german intră în cafenea. Sosirea sa produse neplăcere. Era beat. Se proţăpi dinaintea tejghelei, în faţa lor, şi comandă o băutură pe care chelnerul i-o servi în silă. El se întoarse atunci spre cei doi şi începu să-i fixeze cu insistenţă. Atitudinea sa era atât de obraznică, încât chelnerul se opri din aranjatul paharelor ca să se uite la el. Mi-am întârziat plecarea şi aşteptam, in – teresat de comportamentul lui Arvers. Mai întâi el se făcu foarte roşu şi se prefăcea, împotriva oricărei verosimilităţi, că nu bagă de seamă atitudinea soldăţoiului. Întorsese capul în altă direcţie şi părea în mod miraculos absorbit de contemplarea unui mare orologiu. Când soldatul începu să rânjească mai tare, el îşi schimbă din nou culoarea şi deveni aproape la fel de palid ca şi în avion. Celălalt, arătând-b pe Claire cu bărbia, rosti o vorbă obscenă într-o franceză stricată. Trăsăturile lui Arvers se crispară; nu se

putea hotărî să întoarcă spre adversar capul.

— Un test de cel mai mare interes, remarcă doctorul Fog. M-am întrebat întotdeauna cum ar reacţiona în lupta *corp la corp*. Dosarul său nu dă nicio indicaţie în acest sens.

— E foarte curios, sir. Căci privind-o pe ea, am încercat o reală surpriză. Avea o purtare insolită. În loc să rămână indiferentă, cum era de obicei şi cum ar fi făcui oricare femeie, ea schiţă un surâs perfid, care era o invitaţie la avansurile brutei. Nu te puteai înşela. Clipirile ei din ochi erau tot atâtea încurajări pentru el să-şi împingă mai departe provocările. I-l arătă chiar pe tovarăşii] ei, cu un gest batjocoritor, înălţând din umeri şi privindu-i în faţă pe beţiv. Chelnerul, căruia manevra nu putea să-i scape, îşi manifestă indignarea ciocnind violent paharele. Arvers, cu capul întors, nu putea să-şi păstreze la infinit poziţia. Se întoarse spre ea în momentul în care soldatul, aţâţat de ocheadele ei, îi făcea în mod direct o propunere grosolană. În timp ce se întorcea, Arvers, rosti câteva cuvinte în şoaptă. Se opri scurt, în mijlocul unei fraze al cărei sens îi ghicisem. Făcea aluzie la întâlnirea noastră şi îi spunea, cu o indiferenţă afectată, că era vremea de plecare dacă nu voiau să întârzie. N-am uitat un singur amănunt din această comedie, sir. Arvers se întrerupse, vocea i se stinse chiar în momentul în care privirea lui o întâlni pe cea a tinerei femei, al cărei surâs, destinai la început neamţului, îşi schimbă ţinta şi semnificaţia. Lui i se adresa acum acel surâs batjocoritor, plin de dispreţ Atunci, sir, el deveni şi mai palid şi i-am observat în mod distinct un tremur al piciorului. Ea îl măsură astfel cu privirea câteva secunde, apoi la rândul ei vorbi. Accentul îi exprima un teribil dispreţ şi totodată o intensă satisfacţie… Nu ştiu dacă mă fac înţeles cu claritate, sir.

— Nici nu se poate mai clar, spuse doctorul. Văd

scena ca şi cum aş fi fost acolo.

— Ceea ce m-a surprins a fost deznodământul declară Austin. Acolo, am pierdut încă un rămăşag… Claire vorbi, deci răspunzând la remarca lui:

— Ai dreptate, dragă!… V-am spus că-i zicea „dragă”? … Oh, îi văd pe amândoi singuri în vila lor; *şir*, noi facem o meserie inumană!

— Bagi de seamă asta, spuse doctorul, abia în momentul în care începi să te pasionezi pentru această meserie… Ea i-a spus deci: „Ai dreptate, dragă „/!

— Cu un dispreţ zdrobitor, insistând în mod perfid asupra fiecărui cuvânt: „Ai dreptate, dragă… e *mult mai hine* să plecăm. *A venit timpul* să ieşim de aici!” Şi se ridică.

— Un minut, spuse brusc Arvers.

Tresării. Vocea sa, dintr-odată schimbată, părea a unui alt individ şi mă uitai în mod stupid prin sală; era el, dar atitudinea lui suferise o profundă modificare. Cu o clipă mai înainte era aproape o zdreanţă. Acum avea un aer autoritar. Mai observai – cred că am să devin un excelent observator, şir –, mai observai că tremurai nervos al piciorului încetase. Gesturile îi erau hotărâte, dar aveau o rigiditate mecanică… Un automat, asta era, un automat ascultând de o impulsie, de o voinţă străină. Şocul provocat de faptul că fusese dispreţuit declanşase această metamorfoză.

— Un minut, dragă, repetă el, obligând-o să se aşeze din nou.

Înconjură masa, merse către soldatul care îl privea rânjind cum se apropie, se opri în faţa lui şi-l pălmui cu toată puterea. Apoi se reîntoarse către ea şi ochii îi erau luminaţi de fulgerul triumfului. Ea? Ea îşi plecă încet capul, cumplit de dezamăgită. Pe urmă… Pe urmă, *şir* „el păru să se potolească; imobil, dezarmat în faţa adversarului, incapabil cred de vreo ripostă în caz de atac.

Tremurul piciorului reîncepu. Nici nu mai respira.

— Un moment dramatic, fără îndoială, remarcă docil Fog.

— Tensiunea scăzu, din fericire, prin chiar atitudinea celui răspunzător. Acesta rămase descumpănit, şovăitor, apoi izbucni într-un râs enorm. Era prea beat, ca să se bată. Murmură „prieteni”, le întoarse spatele şi reîncepu să bea.

— Acum putem pleca, dragă, spuse din nou Arvers, cu o voce tremurătoare, cu modulaţii care-i scăpau de sub control. Era la capătul puterilor. Ea se ridică să i se alăture, îi priveam ieşind pe jumătate înlănţuiţi, în timp ce chelnerul se înclină foarte adânc în faţa lor.

— În concluzie, întrebă doctorul Fog, eşti mulţumit de echipa noastră?

— Destul de mulţumit, sir, cu toate că această atitudine a Clairei mă îngrijorează. Sunt de altfel mai puţin satisfăcut de propriul meu rol.

— Fiecare cu specialitatea sa. Ce te deranjează?

O clipă. Austin păru să manifeste o anumită ciudă. Se decise să pună o întrebare:

— Iată, sir. Oare Claire n-a primit vreo misiune din partea dumneavoastră fără ştirea mea?

— Ce vrei să spui?

— Nu i-aţi încredinţat sarcina de a-l supraveghea, de a-l spiona?

— Nu, Austin, răspunse doctorul cu hotărâre. În dumneata mi-am pus toată încrederea în privinţa aceasta. Dar prevedeam că ea o va face şi cred că este util. Presupun că n-ai nici cca. mai mică îndoială asupra motivului conduitei sale?

— Niciuna! exclamă Austin. Am fost nebun să-mi închipui că avea intenţia de a răscumpăra crima fratelui ei. Să fim serioşi! Nicio clipă *şir,* ea n-a admis trădarea acestuia. Nicio secundă ea nu l-a crezut vinovat.

— Nicio secundă. Prefer să-ţi las sarcina de a descoperi dumneata însuţi acest lucru.

— Ea n-are decât o idee, o ambiţie, *şir*: să dovedească nevinovăţia fratelui ei. Dar dacă acesta e nevinovat, dacă nu el e cel care a vorbit…

Se opri. Doctorul Fog îi preciza gândul după câteva clipe de tăcere.

— Cineva a vorbit, Austin. Şi dacă cel care a vorbit nu e Mor van)…

— Nu se poate, sir. De ce ar fi insistat atâta să se reîntoarcă acolo? N-avea decât să stea liniştit. Ar fi aşteptat sfârşitul războiului în biroul său.

Doctorul ridică gânditor capul şi nu răspunse la întrebare.

— În orice caz, spuse el, nu trebuie să te mire dacă ea se foloseşte de orice prilej ca să-i măsoare curajul şi să-i sondeze adâncimea.

— Ea nu se mulţumeşte să se folosească de aceste ocazii. Se pricepe şi să le provoace. Asta e ceea ce mă nelinişteşte. Îşi bate joc de război şi de duşmani.

— Şi el e la fel poate, spuse doctorul Fog. Pentru asta suntem noi aici, ca să orientăm pasiunile într-un sens util intereselor ţării. Şi, în aceeaşi ordine de idei, consider esenţial ca el să se simtă observat.

— Observat, *siv*! Vieţi să spuneţi pândit, spionat, urmărit. Mai întâi de mine; a ghicit de ce mă aflam eu acolo. Oh, dacă l-aţi fi văzut supraveghindu-se în fiecare moment, ezitând să facă cel mai banal gest, de teamă ca ea să nu-l interpreteze ca o slăbiciune, silindu-se să elimine din atitudinea sa tot ceea ce ar putea sugera umbra fricii! Nu găsiţi înfricoşătoare, sir, obligaţia de a-şi impune în orice clipă reflexe de erou?

— Este ceea ce ne trebuie în serviciu, Austin, spuse doctorul Fog cu calm; oameni care să se conducă în orice împrejurare ca şi cum ar fi eroi.

— Şi ei trăiesc laolaltă; el trebuie s-o trateze în permanenţă ca pe o femeie adorată; şi n-o are decât pe ea!

— Sigur. Există inamici fireşti ai tuturor agenţilor noştri: Gestapoul şi Abwehrul. Dar el a pleeat voluntar…

— Nu mă gândeam la ei. Mă gândeam la mama Clairei. Ea e la curent cu tot…

— Fără îndoială… Ce fel de femeie este?

— Nu va vorjai pentru nimic în lume; dar pot jura că e mai rea ca fiică-sa, sir. E gata la orice şi ea, numai ca să-şi reabiliteze fiul. Autoritară. Am impresia că fata e novice pe lângă ea.

— Bine ai făcut că i-ai acceptat serviciile.

— Poate; dar n-aş vrea pentru nimic în lume să fiu în locul lui Arvers.

— Nici eu, admise doctorul Fog. Numai că… Recurse la un ton bizar, pentru a adăuga, în timp ce-l privea pe tânărul bărbat drept în ochi:

— Numai că, Austin, nu mi-ar plăcea câtuşi de puţin nici să fiu în locul lui Morvan.

PARTEAATREIA

I

ARVERS AVU O TRESA rire şi deschise ochii, aşteptând să audă zgomotul storurilor din camera vecină. Înainte chiar de a-şi fi venit în fire, simţi contracţia dureroasă a tuturor organelor. Răul trupului i-l deşteptă şi pe cel al sufletului său neliniştit, Acesta era modul odios în care se trezea în fiecare dimineaţă: timp de mai multe minute, în acel moment, fizicul şi psihicul lucrau unul asupra celuilalt, urmând legile unui mecanism nemilos, în cameră se filtra puţină lumină, Printre umbrele al căror contur începea să se precizeze, soba cu lemne, drept în faţa patului, îi apăru o dată mai mult ca a fantomă sinistră, aşezată acolo de mâna unui demon, pentru a-i reaminti un infern îndepărtat. S-ar fi debarasat bucuros de această unealtă blestemată, ar fi mutat-o cel puţin din loc. ca să n-

o mai aibă astfel sub ochi, la deşteptare, dar nu cuteza; Claire ar fi băgat cu siguranţă de seamă. Imaginaţia ei ostilă şi perversă ar fi brodat multe în jurul acestui gest simplu şi ar fi sfârşit prin a-i găsi o semnificaţie tendenţioasă, Cunoştea reaua voinţă a spionajului ei continuu.

Îi pândi pasul, în camera vecină, tresărind când ea se apropie de uşa de comunicaţie. Pocnetul obloanelor, trântite cu brutalitate, îl trezise, Claire nu lua nicio măsură de precauţie, dimpotrivă. Ea ştia că el nu adormea niciodată înainte de răsăritul soarelui şi se străduia să nu-i lase niciun răgaz. Când zgomotul paşilor ei se opri, el şi-o închipui nemişcată, cu urechea la pândă, cu privirea fixată spre camera sa, ascultându-i zgomotul respiraţiei.

Se sculă cu gesturi lente, având grijă să nu facă patul să scârţâie şi merse în vârful picioarelor până la nişa unde ţinea ascunsă o sticlă cu Calvados prost. îi trebuiră mai multe minute ca să descuie încet broasca unui dulap, aruncând priviri neliniştite spre uşă. Bău câteva înghiţituri mici, cu grija de a evita gâlgâitul lichidului. Dacă ea ar fi aflat că el înghiţea astfel o doză de alcool la deşteptare „nu s-ar mai fi îndoit că-i lipsea curajul firesc.

După ce bău, rămase un moment nemişcat, timpul necesar ca aburii băuturii să-i ajungă la creier. Apoi puse la loc sticla cu aceleaşi precauţii, dar cu o mână mai fermă, şi se lungi din nou pe pat. Alcoolul nu era de ajuns ca să-i – alunge senzaţia insuportabilă pe care i-o cauza neîncrederea, dar lucra ca un catalizator asupra spiritului său – acel spirit care avea singurul puterea de a elabora antidotul împotriva otrăvii ce-l rodea.

Izbuti să-şi concentreze voinţa, pentru a-şi redeştepta fantasmele favorite şi a-şi crea imaginea. eroului său ideal, în fiecare dimineaţă se constrângea la această operaţie spirituală, care pentru el ţinea loc de rugăciune şi din care culegea noi forţe ca să-şi continue lupta zilnică.

Visa. N-avea nevoie să altereze realitatea; ca să facă să ţâşnească din aventurile sale torentul gloriei care-i era necesar. îi era de ajuns să îndrepte un far puternic asupra anumitor lucruri, ca ele să devină imediat strălucitoare, în detrimentul câtorva amănunte fără semnificaţie, ce dispăreau în întuneric. Era antrenat de multă vreme în „această gimnastică spirituală şi o executa în mod mecanic… Nu era un agent secret de o abilitate şi de o îndrăzneală excepţională? Nu izbutise să scape prin propriile sale puteri de cel mai înverşunat dintre duşmanii săi de la Gestapo? revenit la Londra, fapt unic, ştia asta, în analele serviciului, n-a insistat să se reîntoarcă în infernul pe care de abia îl părăsise, atunci când primejdiile erau înzecite de prima sa arestare? Şefii săi rămăseseră uluiţi şi-n totuşi erau obişnuiţi cu actele de bravură. Voiau să-l păstreze, să-l ferească de propria sa temeritate. N-ar fi avut decât un cuvânt de spus, sau nici măcar atât – i-ar fi fost de ajuns să rămână pasiv – pentru a sfârşi războiul într-un birou. Refuzase această siguranţă, aruncându-se în mod voluntar în prăpastie. Sărise noaptea, dintr-uh-avion, deasupra ţării Unde îl aşteptau cele mai cumplita pericole. Toate acestea erau adevărate: nimeni nu putea să le conteste.

Şi totuşi, şefii săi n-aveau pentru el consideraţia pe care-o merita şi pe care ar fi dorit-o. În faţa acestor dovezi ale valorii sale, ei ar fi trebuit să-i încredinţeze un post care să comporte responsabilităţi înalte. Se simţea capabil să fie numărul unu al serviciului pentru întreaga Franţă.

Se gândi îndelung la funcţiile sale prezente, încercând să se convingă că legătura cu Gleicher avea o importanţă capitală pentru mersul războiului şi că această misiune era o dovadă a cazului ce se făcea despre el sus de tot. Se gândea destul de des la asta; dar în acea dimineaţă efortul său îi depăşea resursele psihice. Nu putea să lase în umbră anumite indicii evidente de rezervă cu privire la

el; o rezervă de neînţeles, nejustificată, intolerabilă şi a cărei senzaţie obsedantă împiedica zborul viselor sale glorioase.

Doctorul Fog îl felicitase, sigur, dar îi atribuise un post de subaltern. Acest Austin, un bărbat prea tânăr, ii-era şef. El era acela care se ocupa de organizarea generală, peste capul său. I se lăsase o anumită iniţiativă în privinţa lui Gleicher, dar toate Celelalte aranjamente erau făcute fără ştirea sa. Habar n-avea de cel care venea să ia corespondenţa. Claire o ducea ea însăşi la maică-sa. Sigur, dispozitiv părea satisfăcut din punctul de vedere al siguranţei, era firesc ca fata să se ducă des la mamă-sa. La urma urmei Austin ar fi putut să-l consulte înainte fi hotărât. astfel. De ce n-o făcuse? Era cu putinţă iu-l socotească absolut sigur, *reliable*, cum spuneau englezii?

Nici n-ajunse să alunge acest gând odios şi evocarea iei lui Morvan îi spori deruta. N-o întâlnise decât *o* dată. Nu-i putea suporta privirea. Nu se mai dusese niciodată în sat. Era destul că trebuia să locuiască alături de ă-sa.

Hotărât, visele sale o porniseră pe o pantă proastă. Simţi nevoia să mai bea o nouă înghiţitură de alcool, dar teama că mirosul îl va trăda îl împiedică. Se sculă, de astă dată făţiş, şi împinse obloanele. Vederea vilei vecine, pe care o zărea printre copaci, îi sugera în sfârşit o teamă consolatoare şi-şi găsi puţin calmul gândindu-se la Gleicher. Neamţul trebuia să sosească a doua zi şi se va grăbi ca de obicei să i se prezinte. îi plăcea să-l facă să-i simtă superioritatea şi cunoştea alături de el momente de destindere aproape euforică. îl dispreţuia din tot sufletul. Era un individ de cea mai josnică speţă, care-şi trăda ţara pentru bani. Nu scăpa nicio ocazie să nu-i arate dezgustul şi bucuria lui era dublă când Claire asista la întrevederea lor.

II

PĂRĂSIND RESTAURAÂi-tujr din Champs-Élysées,

unde tocmai îşi oferise o masă delicioasă „stropită cu vinuri franţuzeşti, pentru care simţea o mare slăbiciune, Gleicher constată că avea încă multe ceasuriân faţa lui înainte de a lua trenul pentru Rance. O maşină îl aştepta jos, aşa că noaptea avea să ajungă la vila unde-şi petrecea unele wee/c-raduri. Îşi terminase toate treburile la Paris. Nu-i rămânea decât să-şi pregătească întâlnirea cu Arvers, ceea ce făcea întotdeauna cu o grijă deosebită.

Fără să se grăbească, ajunse, pe jos, la un imobil modest din cartierul „L'Europe”. Aici îşi instalase, biroul, deşi avusese posibilitatea să rechiziţioneze un local somptuos; îi plăcea discreţia. Casa n-avea ascensor. Cu servieta sub braţ urcă pe jos trei etaje cu un pas destul de vioi, dar care trăda o uşoară şchiopătare. Era un om de cincizeci de ani, masiv chel, purtând ochelari; în aparenţă, unul dintre acei oameni de afaceri germani, industriaşi sau financiari, care locuiau vremelnic la Paris, absorbiţi de munca lor fără ca din pricina asta să-şi neglijeze distracţiile pe care şi le puteau procura ieftin în capitală. Funcţia sa oficială era înscrisă pe uşa în faţa căreia ajunse gâfâind puţin, „Lucrări în beton. Biroul inspectorului”, o funcţie civilă care explica într-un fel cunoaşterea unor secrete militare importante.

Cum urcase cu greu ultimele trepte, atitudinea i se modifică uşor. Îşi îndreptă trupul; pântecele păru să-şi diminueze volumul; chiar şi şchiopătatul păru altfel. Intră fără să bată, îşi lăsă pălăria în vestibul şi trecu într-una din cele două, camere care alcătuiau biroul, Otto se ridică să-l primească; Otto, adjunctul său, avea probabil aceeaşi vârstă ca şi el. Rigiditatea salutului era, desigur, în spiritul nemţesc, poate cu o nuanţă curioasă în cadrul unei întreprinderi civile.

Fizionomia lui Gleicher exprima acum o autoritate care nu apăruse pe stradă, iar la restaurant cu atât mai puţin. Înainte de a se aşeza pe locul pe „care i-l cedă Otto.

Îşi puse ochelarii pe un colţ al mesei. N-avea nevoie de ei, aici.

— *Spielmateruţi-ul* e gata? întrebă el.

— Iată-l, Herr Doktor. Branşa noastră specială mi l-a trimis de dimineaţă.

Acel „Heirr Doktor – nu-i plăcu deloc colonelului conte von Gleicher, ex-ofiţer al Welirmachtului, pe care o veche rană şi prietenia amiralului Canaris îl incitaseră să intre în serviciul Abwehrului. Dacă titlul acesta era necesar de iată cu unii martori, Otto, socotea el, ar fi putut, când erau numai ei doi, să i se adreseze cu titlul militar.

Simţise adesea nevoia de a-i face observaţie în legătură cu acest lucru, dar se abţinuse de teama ridicolului. Totuşi Otto părea să apese pe acest Herr Doktor, cu intenţia de a-l face pe un amator să simtă servituţile unei meserii în care el era un bătrân profesionist.

— Totul e bine? întrebă el, luând un vraf de documente pe care i le prezenta asistentul său.

Otto strâmbă din nas şi vorbi sentenţios:

— Rău nu-i, fără îndoială. Ca de obicei, toate inforţiile sunt verosimile şi multe sunt exacte: cele despre care ştim că au ajuns în mâinile duşmanului. Totuşi, Herr Doktor, dacă afacerea devine importantă, cum şi nădăjduim, va trebui, ca tehnicienii noştri să facă an efort suplimentar.

— Într-adevăr?

— Serviciile britanice care urmăresc depistarea *Spiel-maierial-uia*. *i* sunt şi ele foarte şirete, Herr Doktor, spuse Olto cu un aer de am experimentat. După părerea mea, ar de dorit ca dumneavoastră să duceţi la bun sfârşit de*m* mersul pe lângă şeful branşei noastre speciale, ca să amelioreze viitoarele livrări.

— Bun, făcu sec Herr Doktor. O voi face la timpul

cuvenit, dacă va fi necesar, până atunci vreau să citesc astea.

Se aplecă asupra dosarului, când Qtto reîncepu;

— Lucrul mi se pare cu atât mai util, Herr Doktor, cu cât afacerea Arvers ar putea să devină foarte interesantă. Avem noutăţi în ceea ce priveşte identitatea sa.

— E o poveste lungă, pe care serviciul nostru pare s-o fi reconstituit, Herr Doktor… E vorba…

Gleicher, interesat fără să vrea, ciuli urechea.

Gleicher îl întrerupse cu o bruscheţe vizibilă:

— Dacă e lungă, mi-o vei istorisi mai târziu. Lasă-mă să studiez mai întâi aceste documente. Era agasat de manierele lui. În felul său respectuos de a sugera anumite demersuri, de a rosti „branşa noastră specială”, „serviciul nostru”, el descoperea adesea la Otto un sentiment de condescendenţă faţă de un ofiţer de trupă care, datorită împrejurărilor, ajunsese şeful său, dar care nu va fi niciodată familiarizat ca el cu subtilele rotiţe ale organizaţiei secrete. Ex-colonelul von Gleicher nu era supărat de această ocazie care-i îngăduia să-l pună la punct. După ce o făcu, îşi găsi totuşi propria-i susceptibilitate cam exagerată şi-şi corectă, severitatea printr-o glumă.

— Trebuie să iau cunoştinţă de informaţiile pe care mă duc să i le dau duşmanului.

Otto se înclină şi aşteptă ca şeful său să termine examinarea dosarului. Gleicher punea în treaba asta multă atenţie şi minuţie., reflectând, luând note, cerind adesea explicaţii adjunctului său. Cum asupra unui punct aceste lămuriri i se părură insuficiente, Otto avu, la cererea sa, o lungă. discuţie telefonică cu un tehnician de la secţia care fabrică informaţiile destinate, „a intoxica” pe duşman, dacă e să ne exprimăm în jargonul serviciilor secrete. Gleicher era un om mult prea fin şi se străduia să demonstreze că nu se achita de sarcinile sale ca un

amator, cum părea s-o creadă uneori Otto. Intrând în pielea lui Herr Doktor, se străduise să studieze tehnica lucrărilor în beton şi mai ales a fortificaţiilor pe care se presupunea că le inspectează. Ţinea ea nicio întrebare în legătură cu acest subiect să nu-l pună în încurcătură.

Când totul fu limpede în mintea lui, orândui cu metodă hârtiile în servieta sa.

— Le voi mai revedea o dată în tren, murmură el, Acum, Otto, istoriseşte-mi povestea dumitale în legătură cu prietenul nostru Herr Arvers.

I

— TREBUIE S-O IAU destul de departe, Herr Doktor. Vă amintiţi de povestea reţelei lui Cousin şi de ferma Lachaume?

— Cum să nu-mi amintesc!

Gleicher îl întrerupse cu ciudă. Era una din primele afaceri cu care fusese însărcinat să se ocupe când intrase în Abwehr. Avusese tot timpul s-o studieze şi să-şi pregătească acţiunea, când Gestapoul intervenise cu brutalitatea sa obişnuită.

— Porcii ăia de la Gestapo au sabotat toată munca mea. Cincisprezece zile mai târziu i-am fi arestat pe toţi, în timp ce ei n-au luat decât plevuşcă.

— Dau întotdeauna dovadă de o grabă regretabilă, admise Ol to.

Otto împărtăşea fără rezerve sentimentele şefului său asupra acestui punct. Rivalitatea plină de ură dintre Abwehr şi Gestapo se manifesta la toţi membrii acestor două organisme şi-i făcea deseori să lase pe planul al doilea eficacitatea luptei lor comune împotriva spionilor aliaţi.

— Totuşi, continuă el mişcându-şi buzele, au obţinut unele rezultate cu acest prilej.

— Ce rezultate? strigă Gleicher. Câţiva subordonaţi arestaţi; nişte nebuni nenorociţi care voiau să distrugă trei

locomotive vechi au fost masacraţi; şi asta-i tot!

— Oameni fără mare importanţă, într-adevăr, admise Otto. Totuşi cincizeci de inamici lichidaţi…

— Şi cu ce mijloace, pentru a ajunge la acest frumos succes? continuă Gleicher, căruia oamenii Gestapoului îi erau odioşi pentru multe motive. Întreţineau certurile din organizaţia rivală; îi ura din instinct pe poliţişti şi fusese ocărit sus de tot pentru că lăsase ca Gestapoul să i-o ia înainte. Ce mijloace? Tortura, Nu cunoşteau decât atât. Lipseşte-i de măciucile lor, de băi şi de alte instrumente respingătoare, şi vei vedea că sunt incapabili să obţină o informaţie. Eu ţi-o repet, Otto, aş fi pus mâna pe toţi şefii şi fără să ard talpa piciorului nimănui, cum au făcut ei, se pare…

— Sunt convins de asta, Herr Doktor. Nu-i apăr. credeţi-mă; cu toate că în anumite împrejurări brutalitatea…

Reticenţele sale arătau că dacă detesta poliţia civilă cel puţin tot atât cât şi şeful său, nu se opunea cu totul, în principiu, unora dintre metodele ei. Acest subiect îi stătea la inimă colonelului conte von Gleieher, care declară pe un ton răspicat:

— Ţi-o spun, Otto, că aceste practici sunt nu numai dezonorante, dar şi imbecile. Când ai asemenea procedee în cap, nu-ţi poţi face mari proiecte şi te laşi păcălit de primul creştin venit, care inventează un roman de frica chinurilor. Nimeni nu va utiliza tortura în acest serviciu atâta timp cât voi avea cinstea să-l conduc. *Der Naclirich-lendienst ist ein Herrendienstx*, nu uita asta.

Otto se înclină, cum făcea de fiecare dată când şeful său cita această formulă atribuită amiralului Canaris Ceea ce se întâmpla cam o dată pe săptămână. Gleieher urmă:

— Şi iată stupiditatea lor. În cazul fermei Lachaume au fost destul de stângaci, pentru a lăsa să le scape personajul principal şi operatorul-radio, înainte de a fi scos

de la ei tot ceea ce ştiau, într-atât erau de nerăbdător: efectueze arestări spectaculoase, pentru a se pune ei în lumină în defavoarea noastră.

— În parte este exact, Herr Doktor. Unul dintre acei oameni, Cousin, a fugit într-adevăr. Celălalt, operatorut-radio, a murit.

— Asta nu-i bine… A murit? E şi mai stupid. Rezultatul tratamentului lor, pun pariu.

— Ei n-o neagă, Herr Doktor „căci e foarte firesc.

1 Serviciul de informaţii este un serviciu de seniori (gerni.i

Gleicher ridică ochii spre cer şi suspină.

— În sfârşit… continuă-ţi povestirea.

— Din nou în legătură cu această afacere, ştiţi, „Herr Doktor, că şeful poliţiştilor şi ajutorul său au fost ucişi în aceeaşi noapte în capcana întinsă comandoului. Cu toată surprinderea, acesta s-a apărat bine înainte de a fi masacrat.

— Nu ştiam. Nu pot spune că asta mă mişcă.

— Cei doi călăi rămaşi la fermă, ca să păzească prizonierii, fiind şi ei doborâţi, se părea că n-a mai rămas niciun martor al mărturisirilor făcute de unul dintre cei doi oameni.

— Imbecili, murmură Gleicher.

— Nu tocmai, cel puţin de data asta, Herr Doktor, căci mărturisirile au fost înregistrate de un magnetofon şi banda a fost regăsită intactă. Cousin, speriindu-se, a uitat s-o distriigă. Poate că nu ştia de prezenţa aparatului.

— Şi banda?

— A fost examinată, bineînţeles, de «aire Gestapo şi toate informaţiile exploatate multă vreme. Acum. e pusă la arhivă.

Gleicher îşi privi curios asistentul.

— De unde ştii toate astea, Otto?

— Plătesc un informator la acei domni, mart; Lucrul e

câteodată util.

Colonelul conte von Gleicher îl măsură de sus, ezitând să aprobe acest spionaj perfid al unui serviciu rival. Găsea de asemenea de criticat faptul că subalternul său luase astfel de iniţiative fără încuviinţarea sa. Nu-i făcu totuşi nicio observaţie, judecând după o clipă de gândire că aceste practici, poate într-adevăr foai trebuiau să fie ignorate de senior.

— Agentul meu, adăugă neglijent Otto, s-ar face forte „să pună mâna pe acest document şi să ni-l dea. Dar trebuie plătit, bineînţeles.

— Ce interes avem? Şi apoi ce îi are cu afacerea de care ne ocupăm acum?

Otto vorbi încet şi cu o anumită emfaz menajeze efectul.

— Secţia de identificare, spuse el, socoate că Cousin şi Arvers ar putea fi una şi aceeaşi persoană. Consideră chiar că e aproape sigur, Herr Doktor.

Gleicher nu se putu abţine să-şi dezvăluie surprinderea printr-o mică şuierătură.

— Dar suntem aproape siguri că Arvers a fost paraşutat cu puţin în urmă, împreună cu femeia…

— Suntem de asemenea aproape siguri că celălalt a ajuns înapoi în Anglia… S-a descoperit o veche fotografie a lui Cousin. Esingura care există şi nu-i prea clară; dar după ce-au comparat-o cu cea a lui Arvers, experţii noştri sunt siguri că e el. De altminteri, iată-le.

Gleicher se aplecă. El însuşi era cel care izbutise să-i facă o fotografie lui Arvers, fără ştirea lui, ascuns în grădina vilei sale. Nu voia să rişte să-i trezească atenţia, însărcinând pe unul dintre agenţii săi cu treaba asta. Ţinea de asemenea să se perfecţioneze în practicile cele mai modeste ale noii sale meserii şi aceste procedee de roman poliţist îl amuzau. Privi îndelung cele două imagini. Nu-l, zărise niciodată pe Cousin, cel de odinioară, deşi se

ocupase de reţeaua sa.

— Poate că există o oarecare asemănare, dar multe puncte sunt diferite.

— Cele care într-adevăr sunt uşor de modificat, Herr Doktor: felul cum e tuns, ochelarii, mustaţa…

— Dar nu mi-ai răspuns la prima mea întrebare. Ce interes poate avea această bandă de magnetofon, dacă informaţiile au şi fost folosite?

— Nu mă gândesc la *conţinutul benzii*, Herr Doktoj?

— În sfârşit, replică Gleicher, agasat de mutrele lui misterioase, explică-mi cum mărturisirile fostului operator-radio îmi vor uşura mie raporturile cu Arvers.

— Dacă lucrurile s-au petrecut astfel – şi asta este într-adevăr versiunea oficială, omul torturat a. sfârşit prima vorbi, ce poate fi mai natural? – acest document nouă nu ne va fi practic de niciun folos. Numai…

— Numai?

— Mai există o posibilitate, spuse Otto. Când a văzut că mă interesez de afacerea asta, informatorul a obţinut pentru mine şi alte amănunte. Se credea că toţi martorii acelui interogatoriu fuseseră ucişi. El a mai găsit unul: un executant, minte destul de slabă care nu-şi dăduse niciodată părerea, pentru că nimeni nu i-o ceruse. Ajutase şi el ia *interogatoriul* operatorului-radio. Or, Herr Doktor, omul acesta este categoric: operatorul n-a vorbit.

Gleicher îşi reţinu o exclamaţie şi se mulţumi să scoată din nou un şuierat. După ce păstră un moment de tăcere, timpul necesar efetuării anumitor legături în minţea şefului său, Otto reluă:

— Bineînţeles, nu pot afirma asta cu certitudine. Trebuie să se ţină seama de personalitatea omului în cauză: o brută perfectă. Dar de ce să nu fi păstrat o amintire exactă a acestei şedinţe?

— Şi să fi revenit? murmură Gleicher care-şi urmărea propriul gând.

— Asta este o purtare destul de stranie, dar care se poate probabil explica.

— Cât cere agentul dumitale pentru respectiva bandă? întrebă Gleicher după ce reflectase un timp.

Otto menţiona o sumă destul de mare. Gleicher bătu cu energie în masă.

— Cumpăr-o, Otto. Cumpăr-o imediat, fără să te tocmeşti. Nu poţi s-o obţii într-o jumătate de oră?

— E imposibil, Herr Doktor, îmi trebuie cel puţin două sau trei zile.

1 Cu atât mai rău. Aş fi voit s-o ascult înainte de a mă duce acolo.

Se sculă, îşi puse cu grijă ochelarii şi se strădui să-şi regăsească înfăţişarea burgheză.

— Bună treabă, Otto, spuse el părăsind biroul. Poţi fi sigur că vreau să-i ascult cu atenţie modulaţiile glasului.

IV

ÎN LIVÂNG-ROOM-UL Vilei, Arvers contempla cu amărăciune o telegramă primită de la Londra. Claire citea într-un colţ al camerei ori se prefăcea că citeşte. Cele mai banale ocupaţii ale sale lui i se păreau pretexte ca să-l spioneze, şi-şi controla muşchii obrazului, ca să nu lase să i se reflecte niciunul dintre sentimentele sale.

Mesajul era destul de lung, fără să cuprindă elemente importante, dar era iritat că nu vedea, de la început şi până la sfârşit, o apreciere cât de cât entuziastă a muncii sale; nu era un blam, ci parcă un fel de regret că acţiunea sa nu fusese mai eficace. Telegrama confirma primirea documentelor aduse de curierii precedenţi şi mai ales informaţiile transmise cu câteva zile mai devreme de Claire, după ultima vizită a lui Gleicher. Nu numai că nu conţinea nicio încurajare ca de pildă: „Treabă bună; continuaţi”, cum se întâmplase adesea altă dată, ci dimpotrivă era presărată cu comentarii de acest gen: „Poate fi util, la rigoare”, şi „Acest lucru este cunoscut de

multă vreme”, sau „Să se facă precizări cât se poate de urgent asupra acestui punct al cărui interes se pare că v-a scăpat. E desigur, mai dificil; dar lucrul putea fi realizat cu riscuri destul de mici”.

Fu jignit de tonul ironic al acestei ultime observaţii. Nu era stilul obişnuit al lui Austin, care redacta de obicei mesajele. Vreun oarecare mare patron, bine înţepenit în fotoliu, voise probabil să adauge puţină răutate şi să-şi arate autoritatea. Mai citi o dată mesajul: nicio îndoială; se insinua că nu făcea tot ceea ce era posibil. Era vina lui dacă i se limitase astfel rolul şi dacă depindea cu totul de Gleicher în *ceea ce* priveşte informaţiile pe care le furniza? Dacă acesta îşi bătea joc de oameni el n-avea nicio vină, tot *ceea ce* putea face el era să-şi manifeste nemulţumirea faţă de neamţ. De altfel făcea uz din plin de asta. O amintire puse puţin balsam peste rănile amorului său propriu: în cursul ultimei lor întrevederi, cum trădătorul părea să suporte greu tonul lui autoritar obişnuit, îi repezise pe faţă, ca pe un şcolar, ne-ascunzându-i că ţinea în mână cinstea şi viaţa lui, declaraţie care-i provocase o plăcere deosebită. Celălalt îşi reluase repede atitudinea umilă şi făgăduise să facă tot posibilul ca să-i satisfacă exigenţele… Şi iată că ultima sa furnizare de informaţii era nesemnificativă, sau aproape, după spusele Londrei. Îşi făgădui să-i tragă o săpuneală zdravănă când se vor întâlni din nou. Până atunci el era ţapul ispăşitor. El era cel pe care şefii păreau să-l găsească timid; poate chiar fricos?

Fricos! Roşi şi nu putu să-şi reprime un gest de ciudă. îl regretă repede, ghicind că această mişcare nu-i scăpase Clarei, care ridicase capul.

Sub privirile ei, tot trupul îi devenise de o sensibilitate extraordinară. Îşi întoarse ochii spre Claire. Nu se înşelase: îl observa pe deasupra cărţii. Deveni şi mai roşu, încercând să-şi explice atitudinea.

— Din pricina acestui mesaj, murmură el cu ciudă. Au

într-adevăr aerul de a-şi închipui că noi tăiem aici frunză la câini. Nu ţin seama de condiţiile în care se lucrează în clandestinitate.

Vocea îi suna fals şi-şi dădu seama de asta. Claire ştia foarte bine, ca şi el de altfel, c-a şefii lor din Londra cunoşteau dificultăţile agenţilor secreţi. Nu-i scăpase nici *faptul* că activitatea sa actuală prezenta infinit mai puţine pericole decât cea a multor altora. Încercă *din nou* nevoia de a se justifica faţă de această tânără fată, a cărei tăcere părea impregnată de reavoinţă, ca de obicei.

— Dacă nu ne asumăm riscuri mai mari, o facem ca să ne *conformăm* instrucţiunilor lor.

Acel „ne era o timidă tentativă de a suscita între şi un spirit de echipă. Încercase astfel deseori să rupă acel cerc de constrângere şi de neîncredere care făcea ca raporturile lor să fie insuportabile. Dar încercar dăduse niciodată rezultate fericite. Cu aceeaşiint în cursul plimbărilor la ţară, pe care le efectuo înlănţuiţi, ca să se supună exigenţelor rolului şi zăriţi de vreun ţăran, el se încumetase, în prime! ia în glumă situaţia lor de tineri căsătoriţi şi sân braţe mai puternic decât era nevoie. Făcea vreun gând ascuns, ci doar ca să aducă puţină căi relaţiile lor. Ea îl măsurase din cap până-n piclo dispreţ atât de glacial, încât renunţă repede familiarităţi.

— În sfârşit, dragă, nu văd ce-am putea fă-i în această gaură unde suntem vârâţi!

Îi spunea adesea „dragă”, chiar dacă erau Pretextul era că nu voia să-şi piardă ob altfel, i se părea că acest cuvânt atenua oşti zenţei sale. Persista, azi, în tentativa lui de implora o aprobare.

Claire nu răspunse nimic, dar buzele sale surâs; un fel al ei de a-şi exprima mila clispv derâderea, care-l făcea să tremure de ciudu dorinţa furişă de a-i dovedi cât se înşela e

Regretă sincer fraza pe care-o rostise, cât: foarte

limpede: însemna că fata vedea perfect i fi putut face în plus. Fără. să rostească o vorbă, n-ar fi fost demn de ea să se explice mai bi readucea astfel în minte o discuţie deosebi avuseseră în ajun.

Un văr îndepărtat al ei, servitor într-un câţiva kilometri de acolo, în plină pădure, îi f informaţie preţioasă, fără ca el însuşi să-i dea în Hanul era rechiziţionat pentru trei zile, înti care Herr Müller dorea să se odihnească acolo. *M* era numele adevărat al individului; vărul îl adevărat cu prilejul uneia dintre vizitele plece: la unul din oamenii din suita sa care vorbea france; vorba de doctorul Bergen, un personaj foarte impo Claire şi Arvers ştiau că doctorul Bergen era de vreme semnalat serviciilor aliate ca unul dintre cei mai mari specialişti în materie de arme secrete. Ştiau adesea scurte vacanţe în apropierea. aiului.

Claire ieşise din rezerva sa obişnuită, aducându-i la cunoştinţă această discuţie. Anumite reţele ar fi plătit foarte scump informaţia pe care i-o dăduse vărul ei, fără ca acestuia să-i treacă câtuşi de puţin prin minte în despre activitatea ei clandestină.

— Soseşte mâine. Va petrece acolo trei zile. Obiceiurrile sale sunt cunoscute. După amiaza lucrează în cameră, să iar dimineaţa face o lungă plimbare prin pădure. La han „camerele alăturate sunt ocupate de un secretar şi de patru indivizi îmbrăcaţi în haine civile, probabil poliţişti. Pare să suporte greu prezenţa acestora şi ei nu-l însoţesc niciodată în timpul plimbării sale. Poliţiştii, la rândul lor, par să considere această plimbare ca un fel de repaus. Când sosesc, se mulţumesc să scotocească prin toată casa şi să parcurgă împrejurimile. Seara, în timp ce Bergen se culcă foarte devreme, ei beau până la o oră înaintată, iar a doua zi se scoală târziu. Bergen iese foarte devreme, singur...”

Cunosc toate colţişoarele acestei păduri, în copilărie,

spuse Claire, mă duceam adesea să mă joc acolo. Niciodată nu vom mai găsi o ocazie ca asta, *A* & *bi* tăcu. pân-iu-i ca de obicei reacţiile. Adăugă cu intenţie: – Scund, chel, Bergen nu e niciodată înarmat, La început se prefăcuvcă nu pricepe ceea ce îi sugera ea, şi spuse simplu: „— Trebuie să înştiinţăm fără întârziere Londra.

— E prea târziu pentru ca ei să mai poată pregăti operaţia. Bergen vine mâine.

— Lăsăm pe data viitoare. Aranjează ca vărul dumitale să te prevină.

— Ocazii asemănătoare nu se prezintă de două ori, Nm trebuie s-o lăsăm să ne scape… Îţi repet că eu cunosc pădurea foarte bine. El se plimbă întotdeauna pe aceeaşi potecă.

Ea îl privi din nou, cu insistenţă, şi lui i se păru că şi vede ivindu-i-se în colţul buzelor surâsul acela detestat. Nu mai era posibil s-o facă pe omul care nu pricepe, Simţindu-se obligat să-i dea eXplicaţii asupra atitudinii sale negative, îşi ascunse încurcătura sub un aer de autoritate aproape paternă.

— Îţi amintesc, dragă, că una dintre regulile esenţ ale serviciului secret este separarea organismelor de in

! formare de cele de acţiune. Koi suntem condamnaţi, vai, la informare. Înţeleg decepţia dumitale de a vedea pierdută o astfel de ocazie. Crezi că eu, însumi nu sunt disperat? Doar dacă… Nu, nu, conchise el, după ce simula că în gândul său se dădea o ultimă luptă, n-avem dreptul să intervenim direct.

Simţi că ea considera aceste excelente raţionamente drept nişte scuze jalnice. E drept că vocea sa nu era prea convingătoare. În acel moment, în faţa expresiei dispreţuitoare a fetei, îşi dădu seama că nu încetase să se gândească la acea discuţie din ajun.

Ea nu răspunse la remarca sa: „Nu văd ce-am fi putut face în plus”, dar surâsul i se accentua şi deveni în mod

fățiș sarcastic. El își plecă ochii, incapabil să îndure multă vreme această insultă calculată. Privirea îi căzu asupra mesajului de la Londra, care i se păru că reflectă un dispreț și mainuanțat, dar asemănător cu cel eu care-l copleșea ea. Excesul rușinii și al furiei îl făcu să tremure din tot corpul și declanșa în el o impulsivitate irezistibilă, reacția brutală a orgoliului său în fața monstruoasei nedreptăți, a unor bănuieli josnice.

— Deci strigă el, bătând în masă cu pumnul crispat, așa? Ne socot prea prudenți? Ei bine, vor vedea ei și încă foarte repede; o să trecem la acțiune!

V

N-AVU CONTROLUL ACEStn timp ce le rostea. Abia în liniștea care urmă i sale își dădu seama că a declanșat o înlănțuire că de evenimente, ducând, pentru el, la o nouă probă vie și-o imagina într-un mod confuz. Se blestest încă o dată propriul său călău, dar schimbatitudine a Clairei prelungi exaltarea impetuoarâri. ivi stupefiată și incredulă. Surâsul îi înțepenise El încercă o asemenea consolare pentru eșecul incit continuă pe drumul pe care se avântase dându-și orice posibilitate de a da înapoi, simlcere subtilă să nu-și dezvăluie planurile decât puțin, pentru a se bucura cât mai mult de decepoa acum cu o voce gravă, precisă, cântărindu-și; t. care-l atrăgea tot mai adânc în acest an

— Bergen mai rămâne încă două zile la han, nu?

— Mâine și poimâine.

— Și-și face singur plimbarea?

— Singur.

— Mi-ai spus că cunoști tainițele pădurii…

— Fiecare copac; fiecare tufiș; fiecare piatră.

— De cât timp e nevoie ca să ajungi acolo?

— „Nici două ore. Există niște scurtături…

se mai putea eschiva. Făcu o pauză și, cu hotărârea șefului care a cântăfit toate riscurile, declară Iu:

— Foarte bine. Dacă accepți să mă însoțești, voi li-.:

ie cu el.

El o văzu cu delectare cum îşi muşcă buzele de furie, iar acest spectacol îi era necesar ca să-i liniştească tulburarea. Ea făcu la rândul ei obiecţii, cu o voce care tremura.

— Ai spus că trebuie să ne limităm la informaţii.

— În principiu, da; dar ocazia e prea frumoasă.

— Riscăm să fim certaţi de Londra.

— În mod sigur, făcu el pe un ton de dispreţ calm. Îmi asum acest risc. Există un lucru care trebuie să primeze întotdeauna, dragă; am reflectat la asta foarte serios: existenţa acestui om, Bergen, este o ameninţare pentru mii, poate chiar milioane de vieţi omeneşti. Şi asta este o certitudine. Într-un astfel de caz, scopul scuză o abatere de la principiile noastre. Îmi iau toată răspunderea… dar, fireşte, dacă eziţi, nu te pot obliga să mă ajuţi.

Trăia suprema satisfacţie de a părea, la rândul lui, că bănuieşte o lipsă de curaj la ea. Claire se mulţumi să ridice din umeri.

— Te voi conduce. Dacă plecăm în noaptea asta. vom fi acolo mâine în zori.

— Noaptea asta!

Vocea lui avu o bruscă intonaţie de groază. Nu se gândise la proximitatea actului său. În sinea lui îi prevăzuse vag pentru poimâine şi un răgaz de patruzeci şi opt de ore ar fi estompat oribila claritate.

— Noaptea asta!

Dialogul lor se „asemuia cu o scrimă savanta. Cui ridică repede ochii, punându-şi o nouă nădejde în tia sa, el ripostă din instinct.

— De acord. Vom pleca în noaptea asta, ca să fim mâine în zori acolo. Nu trebuie să neglijăm nicio Dacă vom avea mâine vreun necaz, ne va mai încă o zi.

Tăcură. Nădăjduia nebuneşte că ea va avea cel puţin un cuvânt de apreciere pentru îndrăzneala sa; dar,

surprinderea o dată trecută, ea păru absorbită de gânduri. El aşteptă cu teamă rezultatul acestei deliberări interioare.

— Cum îl vei ucide, dragule? întrebă ea în sfârşit.

El era sigur că ea pregătea un contraatac. Vocea ei dulce, insidioasă şi acel „dragule –, pe care nu-l folosise niciodată în intimitate, erau de ajuns ca să-i dovedească intenţia. Cuvântul „ucide" era cât pe-aci să-l facă să tresară. Izbuti totuşi să păstreze o aparenţă de sânge rece.

— Voi lua unul dintre revolverele ascunse la mama dumitale.

— Nici să nu te gândeşti la asta! Trebuie doborât in re.

Fiecare dintre cuvintele ei era încărcat de o ferocitate deosebită. Ea continuă cu metodă, ca şi cum ar fi explicat o teoremă unui copii:

— Împuşcăturile nu vor întârzia să alarmeze pe de o parte gărzile, pe de alta postul de jandarmi francez care se află la mică distanţă de acolo. Ori, dacă pădurea e deasă în jurul hanului, nu e prea întinsă. Am fi în mod

abil descoperiţi. E imposibil. Ea păru a se mai gândi, ca şi cum, colaboratoare zeloasă, căuta pentru el cea mai bună soluţie a unei probleme dificile.

— Să-l gâtui? Poate; dar dumneata mi-ai spus că asta cere o tehnică perfectă, destul de dificilă-Stai. Cred, conchise ea, privindu-l drept în faţă, cred că asta este o scăzie unică să foloseşti coarda dumitale de vioară.

Un val de sudoare îi acoperi trupul, în timp ce simţi o violentă dorinţă s-o gâtuie pe ea. El, tot el, era cel care-i pomenise de această coardă; la Londra, când cu pregătirile de plecare.

— E bine să luăm eu noi câteva. spusese el atunci. Nu găseşti întotdeauna ceea ce-ţi trebuie la faţa locului, în nomentul în care ai nevoie.

Făcând paradă de experienţa sa, el îi explicase atunci ce învăţase în cursul. antrenamentului special: după unii

experţi, gâtuirea era procedeul cel mai uşor şi cel mai sigur pentru a te debarasa fără zgomot de un duşman, malul necesitând-o practică mai îndelungată.

Acum era cazul să folosească acea coardă; ea avea dreptate; dar descoperi în sugestia sa voinţa diabolică de a-l împinge pe ultima linie de apărare, înmulţind dificultăţile sarcinii pe care şi-o impusese într-un moment de nebunie. A înjunghia, a strangula, aceste cuvinte nu trezeau nicio nelinişte la Londra, într-o tabără de antrenament, în măsura în care actul părea îndepărtat şi problematic. Aici însă, astz, când era vorba doar de câteva ceasuri, aceşti termeni căpătau un sens cu totul diferit.

Era prins în cursă. Nu putea găsi nicio obiecţie onorabilă la teribila logică a concluziei sale: împuşcăturile erau imprudente. Se impunea deci coarda de vioară ale cărei merite le lăudase, pe care el însuşi ţinuse s-o ia cu el, din prevedere, e drept, pentru vreo împrejurare de acest fel. La rigoare, îi rămânea de ales între ea şi pumnal, urmând să se decidă la faţa locului; nu mai putu suporta supliciul privirii ei. Claire o răspuns imediat, gata să-i aplice un nou surâs.

— Aleg coarda, spuse el cu voce surdă.

Se exprimă într-un asemenea fel, încât ai fi putut să-l iei drept un condamnat la moarte. Băgă de seamă şi-şi reveni, reuşind să vorbească pe un ton liniştit, printr-un efort eroic de a-şi corija întorsătura ambiguă a consimţirii sale, în care implacabila sa tovarăşă putea să vadă revelaţia unei jalnice stări de spirit.

— Este, într-adevăr, mijlocul cel mai sigur, eh Îi voi sări în spate şi-l voi gâtui. Nu va avea când să zică nici pâs!

VI

— N-A ÎNDRĂZNIT. A iţat în ultimul moment, pe neaşteptate. S-a dezumflat ca o băşică. Din fericire! Dacă şi-ar fi pus în practică planul, cred că aş fi abandonat lupta. A fost obligat să-şi arate laşitatea, dar nu şi-a

mărturisit-o.

În faţa mamei sale, Claire se străduia să ia un accent triumfător. De fapt, era la capătul puterilor. Lupta continuă pe care o ducea împotriva lui Arvers începea să devină la fel de deprimantă pentru ea ca şi pentru el. Se străduia să considere ca o victorie slăbiciunea adversaru-tunci când putea marca un punct după o lungă serie iluzii.

— Povesteşte!

Bătrâna îşi păstră sângele rece. Ca să nu-l mai aibă, ar fi trebuit cu totul altceva decât un atentat neizbutit împotriva unui neamţ. Ea îşi păstra mereu acelaşi chip.

Încruntat, încăpăţânat, pe care niciun eveniment nu i-i putea schimba, cu excepţia, poate, a înfăptuirii nădejdi supreme care, puţin câte puţin, îi întunecase menise trăsăturile feţei.

Claire tocmai sosise, abia răsuflând, răscolită, gata să leşine. Maică-sa părea mâniată s-o vadă atât de puţin stăpână pe ea. Femeia nu se îngrijora câtuşi de puţin, în aparenţă, de pericolul prin care trecuse fiică-sa. Îi bea şi porunci cu asprime: – *i*

— Povesteşte!

Claire respiră cu efort şi izbuti să se liniştească îndeajuns pentru ca să-şi istorisească povestea. În ajun, seara, a fusese pusă la curent cu proiectele lui Arvers. În fiecare zi. Claire o informa despre faptele şi gesturile nanului lor, ascultând cu religiozitate sfaturile sau mai curând poruncile sale.

— Am plecat noaptea. Ieri seară el n-a mâncat nimic-*a* închis devreme în camera sa. Am reuşit să mă apropii de el, înainte de a părăsi vila. Lucrul n-a fost prea uşor; se ţinea la distanţă cu încăpăţânare. Mirosea a ei.

— Mirosea a alcool, repetă mama cu satisfacţie…

Ea nota mental toate amănuntele, chiar şi pe cele triviale, cu privire la Arvers. Îşi alcătuise în cap un de dosar care creştea cu fiecare zi şi care, în mintea *ei,* avea

să sfârşească prin a da la iveală adevărul.

— Mirosea a alcool, deşi fusese precaut şi-şi clătise ra; l-am auzit. Cred că a băut o bună parte din noapte... Pe drum am mers în tăcere; apoi l-am dus pe poteci ocolite. Auzeam în spatele meu răsuflarea lui gâfâiţă. Mă urma cu greu, iar eu mergeam cât mai repede cu putinţă.

— Bine, încuviinţă mama.

— De mai multe ori mi-a spus să încetinesc, chipurile cauza întunericului. O dată m-a rugat, cu o voce răguşită, să mă opresc. Şi-a dus mâna la inimă. Era la capătul puterilor. I-am luminat brusc faţa cu lampa electrică. Era atât de hidos, încât am fost îngrozită şi am făcut un pas înapoi. Dacă ar fi avut forţa şi curajul, pe mine m-ar fi ucis

— N-avea nici forţă, nici curaj – pentru aşa ceva.

— Ştiu. Asta e ceea ce m-a liniştit puţin. Ne-am reluat unul. Am ajuns aproape de han în zori. Am regăsit uşurinţă drumul la care mă gândisem că ar fi cel mai propice pentru o ambuscadă: un hăţiş des, tăiat de un drum care venea dinspre han. Bergen era obligat să treacă pe-acolo. Foarte aproape, grămezi de stânci dominau pădurea şi-ţi permiteau să vezi faţada casei. Ne-am căţărat pe una din ele, după ce am reperat jos, o ascunzătoare. El mă urma ca un automat. Dârdâia.

— Dârdâia, repetă mama.

— Ajuns sus, căzu lat la pământ. Nu mai era in re să-şi impună stăpânirea. L-am simţit pe punctul de a se prăbuşi. Niciodată nu mi s-a părut atât de jalnic.

Îi tremurau, ca şi cumi ar fi vrut să vorbească. Avea un aer rugător. Ara crezut, day timp de „câteva.a. secunde, am. crezut că era pe calesă-mi facão; mărturisire... Stătea culcat pe pământ, puţin întors; pe-o parte „cu o mână apăsând. a-şi pieptul, cu tot trupul scuturat de frisoane.

— Şi-atunci? făcu mama cu nerăbdare, fărăi să împărtăşească emoţia pe care o încerca fiică-sa amintindu-şi de această, scenă.

— Şi-a revenit... Mama; luă-un ton sever.

— Trebuia să-i bruschezi „să profiţi de avantajul tău!

— N-am mai avut timp. De cum soarele începu să lumineze pădurea, îşi reveni... A izbutit, să se aşeze... Simţeam că făcea eforturi disperate. S-a străduit să privească hanul. Poarta fu împinsă şi Bergen: ieşi singur?; îmi fusese descris: mic; pricăjit, cu picioare subţiri; el, era. Străbătu grădina şi dispăru în tufişuri. În mai puţin de zece minute avea să fie lângă noi. Nu ne mai rămânea decât timpul să coborâm din locul nostru de observaţie. Ne ascunserăm în spatele unui tufiş de pe marginea drumulul Avea să treacă la doi metri de noi.

— Care era atitudinea lui în acel moment?

— Mi s-a părut stranie. Deşi doar cu cinci minute mai înainte era pe punctul de a leşina, acum părea, calm şi oape hotărât. Îşi scosese coarda din buzunar, şi o întindea ca pentru a-i încerca tăria. Oh „abia mai târziu am înţeles că de fapt se decisese să renunţe. Acesta era un acru de hotărâre. Se gândea la scuza pe care urma i-o invoce.

— Şi eu sunt sigură de asta.

— În acei, moment am crezut că văd un alt, om. M-am întrebat chiar dacă nu va merge până la capăt.

— Niciun pericol, bombăni mama. îl văd ca şi cum fost acolo:

— Abia când am auzit tot mai aproape pasul lui Bergen, am ghicit sensul comediei sale. Atunci expresia i s-a modificat şi şi-a dus mânae la frunte, ca şi cum ar fi fost. izbit de o. idee subităi Toată această mimică nu tindea decât să-i mascheze slăbiciunea; Când Bergen fula* cincizeci! de metri de noi, el mă apucă de braţ. Ara* vrut să tos mă desprind, dar el mă strânşe şi mai tare, mă trânti jos şi se prăvăli peste mine, ca să mă imobilizeze, apoi îmi şopti la ureche: „Nu te mişca. M-am gândit bine. Nu se poate. E imposibil”. Eram turbată de furie. Simţeam dorinţa să dau pe faţă prezenţa noastră, să mă arunc eu

asupra neamţului, ca să-l văd pe el ce-o să facă…

— Ar fi trebuit…

— N-am putut. Mă paralizase sub greutatea lui şi-mi pusese mina pe gură. Bergen trecu, mergând foarte repede, fără a hănui, prezenţa noastră. El aşteptă o vreme înainte de a-mi da drumul. Când fu sigur că celălalt era departe, îmi vorbi cu jumătate de voce, afectând o siguranţă care mă-exaspera.

— Ar fi foslo nebunie, spuse el. Dorinţa de a acţiona ne-a făcut să ne; pierdem capul. Gândeşte-te la represaliile în care un astfel de atentat ar fi târât întreg ţinutul.

— Credeam că ai cântărit toate riscurile, replicai eu Existenţa lui Bei gen ameninţă mii. poate milioane de vieţi omeneşti…

Acestea erau propriile sale cuvinte. Chipul i se înroşi. Un moment fu descumpănit, dar reluă cu vehemenţă.

— Nu-i vorba de noi; atâta m-ar fi fost nimic. Ne-am fi sacrificat viaţa. Dar gândeşte-te că nemţii ar fi împuşcat jumătate din satul dumitale, care este centrul cel mai apropiat. Te-ai gândit la mama dumitale?

Pretextul era evident, dar tot dispreţul pe care l-am putut. pune în atitudinea mea n-a slujit la nimic. Izbutise să facă faţă situaţiei.

— Îl avem în mină, spuse mama. Bătălia e pierdută pentru el, orice-ar face. Şi-a dat seama că nu te-ai lăsat înşelată?

— Sigur, La întoarcere n-a cutezat să mă privească în faţă.

— 11 avem în amână, repetă mama înălţându-şi capul, Data viitoare nu trebuie lăsat să-şi vină în fire. Acum îl cunosc bine. E un om care trebuie; bruscât. Va scăpa întotdeauna dacă-i vom da răgazul să se gândească.

VII

A. NERS ÎL AŞTEPTA PE Gleicher, care sosise la vila sa odată cu căderea nopţi care. trebuia să vină să-l vadă

după masă „încerci; alunge imaginea lui Bergen din pădure şi gustul ar pe care i-l lăsase amintirea eşecului său. Izbuti, gâne du-se la primirea pe care i-o rezerva trădătorului, repetindu-şi în şoaptă cuvintele pe care avea să i le spui în sumbra atmosferă în care se zbătea, vizitele lui Gleic” i se păreau ca o rază de soare.

Neamţul bătu uşor în uşă, la ora convenită şi se prezentă sub înfăţişarea pe care Arvers i-o cunoştea, întă, du-şi aspectul burghez prin jocul fizionomiei studiate, menită să exprime servilism, aviditate şi frică. Arvi mi-l pofti nici măcar să se aşeze. Cu mâiniie în buzuna) cu privirea dominatoare, simţind plăcerea de a-l face şi plece ochii, el îşi expuse cu brutalitate nemulţumin CI aire era în cealaltă parte a living-room-ului, „despăi de ei printr-un perete mobil tras pe jumătate. Vorbi de de tare, pentru ca ea să nu piardă niciun cuvânt; lui său de invective.

— Vreau să-ţi spun, domnule, că nu sunt pe dt tisfăcut de serviciile dumitale. Ultimele informaţii care le-am cumpărat de la dumneata sunt absolut neînssnate. A băgat de seamă şi serviciul meu şi a confiri acest lucru. Te plătesc destul de scump pentru a ăşte: de la dumneata alte lucruri decât baliverne.

Se deplasă puţin ca s-o zărească pe Claire.

Ea se pregătea să scrie, indiferentă la izbucnirea El fu contrariat, dar oarecum consolat de aerul descufe nit al lui Gleicher, care bâlbâi timid nişte. scuze ph îl întrerupse cu un gest scurt, arătând că nu isprăvi

— Te rog să bagi de seamă că până astăzi eu am respectat cu scrupulozitate înţelegerea noastră. Adaug că voi fi obligat să o revizuiesc, dacă dumneata nu pui mai multă conştiinciozitate în această afacere.

Se îmbătase cu propriile lui fraze. Claire se opri din scris şi făcu un gest brusc pe care orgoliul său îl luă drept un semn de apreciere, când de fapt el trăda numai exasperarea tinerei fete în faţa apucăturilor sale.

Continuă, căutând un efect de contrast, luând fără tranziţie un ton misterios, aproape sinistru.

— Fără a vorbi, bineînţeles, de măsuri extrem de severe pe care nu voi ezita să le iau, ca să mă asigur de discreţia dumitale.

Iată cum trebuie să se poarte cu trădătorii! Acesta era cu totul la discreţia sa. îl demascase: era nu numai un individ înrăit, ci şi un netrebnic, o fiinţă a cărei amintire numai şi-ţi face greaţă. Ca să-l „taxeze”, îi era de ajuns să-i vadă atitudinea din acel moment. Se înjosea în loc să-i ţină piept. îl întrerupse din nou cu un aer de om scos din sărite:

— Bun. Te-am avertizat. Astăzi ce mi-ai adus? Neamţul deschise servieta şi-i întinse hârtiile pe care

Arvers începu să le examineze prost-dispus, ridicând din când în când din umeri. Gleicher îl observa cu atenţie şi părea gânditor. Reflecţia sa trebuia să fie destul de intensă, pentru a-l face să-şi părăsească puţin care puţin manierele servile. Se hotărî în sfârşit să vorbească, pe un ton încă respectuos, dar îmbogăţit cu o nuanţă subtilă, aproape imperceptibilă, care ar fi putut scăpa unui observator oarecare, dar pentru care Arvers poseda un simţ de detectare infailibil pe care-l detesta.

— Herr Arvers, spune Gleicher, vă cer cele mai umile scuze. Mă simt ruşinat, într-adevăr ruşinat. Aveţi de o sută de ori dreptate; acele informaţii n-au fost demne de dumneavoastră.

Simţul deosebit al lui Arvers fu alertat. Înregistra, prin această umilinţă suspectă, o notă sarcastică. Era atât de neaşteptată, încât Arvers încercă un şoc şi un fior, ca şi cum ea îi vestea o ameninţare. De la reîntoarcerea sa în Franţa, surpriza era tot timpul însoţită la el de o nelinişte surdă. Privi instinctiv în direcţia fetei, neliniştit dea şti dacă ea fusese impresionată; ca şi el de acele accente: neobişnuite, dar ea şi reluase lucrul şi nu părea săli auzit.

— Aveţi de o sută de ori dreptate „Herr Arvers; acele

informaţii, nu erau demne de dumneavoastră şi mă tem. că nici astea nu sunt de o importanţă: capitală, Mut-i vina mea, credeţi-mă; am avut, cu toate strădaniile, destulă; bătaie de cap ca să le obţin. Dar ţin să-mi câştig cinstit banii şi vreau să vă dau dovada. Închipuiţi-vă, Herr Arvers, că înainte de reproşurile, dumneavoastră, justificate, m-a mustrat conştiinţa. Într-adevăr „am încercat remuşcarea de a nu vă fi furnizat o. marfă de prima mână în ultimele săptămâni. Am făcut imposibilul ca să-mi răscumpăr vina şi am reuşit. Sunt în măsură, astăzi, să vă livrez, în sfârşit, un document de prim ordin, un document demn de dumneavoastră, Herr Arvers, şi de asemenea de mine, căci am şi eu amorul meu propriu.

Începea să-şi demaşte maşinaţiile. Acest moment îl răsplătea după o lungă perioadă de dezgust în care fusese constrâns să joace un rol respingător.

— Şi unde este acest extraordinar document? întrebă Arvers, făcând un efort ca să-şi reia aerul său autoritar. Aici nu văd nimic alta decât obişnuita plevuşcă.

— Nu l-am adus aici. Aparţine unuia dintre prietenii meij, care va fi probabil dispus să-l cedeze; dar el îşi dă seama de valoarea lui; o să vrea cam mult, Herr Arvers.

— Cum pot şti dacă este într-adevăr preţios? Gleicher îşi coborî vocea în aşa fel, încât să nu fie auzit decât de el şi murmură cu un aer misterios:

— Pot să vi-l pun la dispoziţie, să-l auziţi astă-seară, Herr Arvers, se află la vila mea.

— Să-l aud?

— Da. E vorba de o înregistrare pe bandă de magnetofon.

Arvers tresări. Auzind cuvântul „magnetofon” „care nu sugera niciun pericol precis – „simţi cum îi creşte teama provocată de bizara comportare a musafirului său. Avea intuiţia confuză că-i aducea o explicaţie de temut w *u*nui anumit incident în aparenţă neînsemnat „uitat, vreme

îndelungată din cauza banalităţii sale şi pe care nu izbutea încă; să le şi-l reamintească. Poate că adevărul începea să şi mijească în inconştientul său, pe căile întortocheate care-i sunt obişnuite, drumuri mult mai apropiate de presimţire decât de cunoaşterea raţională.

— Un magnetofon, repetă coborându-şi şi el instinetiv vocea, să nu-l poată auzi Claire.

— Un magnetofon. Când veţi asculta această bandă, sunt sigur că-i veţi aprecia ca şi mine importanţa… şi de asemenea, adăugă Gleicher, clipind din ochi, caracterul ei extrem de confidenţial, Herr Arvers. De acest document nu trebuie să afle subalternii. Din pricina asta nu l-am adus aici. Dar dacă binevoiţi să poftiţi la mine, doar cincizeci de metri de aici, Herr Arvers, aţi putea să luaţi cunoştinţă de el în câteva minute.

Nu mai era posibil să se înşele asupra atitudinii sale. Era ironic, greoaia ironie nemţească.

Arvers încercă încă o dată să-şi stăpânească tremurul şi să recapete avantaj, declarând tare că era probabil vorba de aceleaşi fleacuri pentru care era inutil să se deranjeze. Gleicher replică atunci că propriul său interes cerea această deplasare, cu un aer dintr-odată foarte serios, încât Arvers se simţi din nou dominat. Teama sa devenise atât de intensă, încât nu’ cuteză să mai ceară alte explicaţii cu privire la această bandă misterioasă.

Ezită totuşi. Se mai dusese la vila lui Gleicher. Până acum nu se temuse de vreo capcană din partea acestuia, socotindu-l prea compromis pentru a-i face vreun rău; dar. În seara asta apucăturile lui ciudate îl alarmară Neamţul îi ghici gândurile.

— Credeţi-mă, Herr Arvers. Nu riscaţi nimic. Vă dau cuvântul meu că nu-i vorba de o cursă.

— Nu mă tem de dumneavoastră, spuse brusc Arvers, Să mergem.

Ieşiră în noapte. Gleicher mergea înainte, fără să

rostească un cuvânt, iar Arvers nu-i puse nicio întrebare. Acest trădător, pe care credea că-l ţine în căuşul palmei sale, începea să i se pară o fiinţă de temut, un duşman de adăugat pe lista numeroasă a celor care se străduiau să-i tulbure desfăşurarea armonioasă a viselor sale.

Gleicher îl pofti să intre în living-room-ul care era luminat. Arvers avu o tresărire zărind acolo un alt individ, care, la sosirea lor, se ridică în picioare.

— Liniştiţi-vă, Her; rs, iâcu Gleicher cu ui; scurt. Sunteţi prea nervos. E pur şi simplu Otto, prietenul despre care v-am vorbit. El vă cunoaşte de multă vreme. A ţinut să vă vadă. Puteţi avea toată încrederea în el. Ştie cu cine are de-a face. Nu-i aşa, Otto?

Otto aprobă surâzând, la subînţelesurile glumeţe şefului său. Gleicher, cai rea foarte mulţumit, le servi de băut.

— Herr Arvers este grăbit, Otto, spuse el mai; Nu trebuie să-l facem să-şi piardă preţiosul său timp. Cred că-i putem oferi mica noastră audiţie. Sunteţi, gata, Herr Arvers?

El consimţi printr-un gest. Otto se sculă şi d drumul magnetofonului pe care-l adusese şi pe care-l pusese într-un colţ al camerei. Pe urmă, se îndreptă şi rămase în picioare, aproape de aparat, observându-l pe Arvers eu atenţie. La început, auziră câteva sunete nedistincte.

— Ascultaţi cu atenţie, Herr Arvers, spuse din Gleicher. E într-adevăr o bandă uluitoare.

VIII

LA ÎNCEPUT, ARVERŞ NU: Înţelese. Nu-şi recunoştea propria-i voce Timp de câteva secunde îşi închipui că aude cuvintele unui străin şi încercă o linişte trecătoare; doar câteva secunde, ca şi cum o putere perversă notarise să-i acorde acest scurt răgaz, ca să-l copleşească şi mai mult pe urmă.

Apoi, cu gradaţia unui supliciu rafinat, pe măsură ce

bătăile inimii i se accelerau, în timp ce zidurile palatului său de iluzii se năruiau, se simţi scufundându-se în bulboana fără ieşire a disperării, în mod progresiv, pentru ca conştiinţa sa să înregistreze toate amănuntele acestui infern.

Un nor sumbru de amintiri dezgustătoare, pe care voinţa miraculoasă a unui spirit înverşunat izbutise să le îndepărteze luni de zile, amintiri însă din ce în ce mai agresive, din ce în ce mai apropiate de o anumită Imagine centrală, o formă umană care era el, el însuşi, legat fedeleş, neputincios, întins pe o mizerabilă saltea de paie, în odaia unei ferme dărăpănate.

Din ce în ce mai iute, în ritmul tot mai rapid al inimii sale, demonii realităţii, scăpaţi din cuşca obscură unde fuseseră întemniţaţi, se străduiau să-l înăbuşe sub aripile lor respingătoare, şoptindu-i mai întâi la ureche, confidenţial, apoi murmurându-i rând pe rând rămăşiţele mărturiei parţiale, pe urmă ridicând tonul şi grăbind cadenţa monstruoaselor acuzaţii, până la contopirea vocilor stridente într-un urlet. Acesta trezea o stare mai veche a fiinţei sale, care, în ciuda sublimei cruciade a uitării duse de spirit, existase într-un punct al trecutului, punându-şi amprenta pe arhivele de neşters ale timpului şi spaţiului. Starea aceasta îşi desfăcea puţin câte puţin vălurile în care el o înfăşurase, mârşăvia sa se accentua la fiecare rotire a aparatului. Frazele i se înfăţişau acum ca nişte vechi cunoştinţev Ele îi redeveniseră atât de familiare, încât îşi mişca buzele şi le rostea în mod inconştient, odată cu aparatul, uneori chiar cu o clipă mai înainte, făcând fără să vrea din vocea lui un acompaniament derizoriu al sinistrului ecou al trecutului.

Când Cousin cutezase să redeschidă ochii, şeful poliţiştilor stătea cu spatele întors, aplecat asupra unui instrument a cărui natură n-o putea determina, dar care era legat prin fire de o baterie. Se gândi la un

magnetoforindu-se de nădejdea fără sens că va fi supus doar unor şocuri electrice.

Cât i se părea de dulce această tortură 1 Dar nu era vorba de asta. Şeful se întoarse abandonând instrumentul misterios şi făcu un semn unul dintre oamenii săi care se îndreptă spre Cousin, învârtind vătraiul încins, al cărui vârf strălucea ca o stea.

Acesta fusese momentul în care el, la simpla vedere a fierului incandescent, capitulase. Nu suportase ideea contactului cu carnea sa. Era năucit de presimţirea suferinţei. Depusese armele dintr-odată cu graba şi nebunia marilor panicarzi”. Până atunci sperase în mod vag să câştige timp, având intenţia să discute cu călăii săi. Toate acele veleităţi confuze fură însă instantaneu dezintegrate de strălucirea vătraiului.

N-avea decât un singur gând, mintea i se concentrase asupra unei singure dorinţe: să termine repede, Dumnezeule, repede! Să nu-i lase acelui om timpul să se apropie nici măcar un pas. Groaza care îl domina acum era aceea de a nu putea vorbi destul de repede, de a fi împiedicat să se facă înţeles – chiar în secunda în care nu le-ar putea refuza nimic; de a nu avea timpul să-i convingă de faptul, că era la dispoziţia lor, cu trup şi suflet, gata să le îndeplinească fără discuţie orice dorinţă. Numai să n-aibă ei vreo îndoială în legătură cu asta! Numai să nu-şi închipuie că i-ar înfrânge o ultimă rezistenţă printr-o scurtă aplicare a fierului!

Astfel, cu creierul înfierbântat de urgenta sa capitulare, el reuşi, în vreme ce omul făcu un pas, să scuipe cât colo fiola de sticlă – acea” otravă pe care n-avusese niciodată intenţia s-o înghită – şi să urle cu grabă cuvintele pe care magnetofonul i le repeta acum cu o fidelitate itn-placabilăi

— Opriţi! Voi vorbi. Voi spune tot, tot; voi face tot ce vreţi… o reţea completă… legături „cu Londra… nume,

adrese, vă voi da tot 1.

Aparatul reproducea, cu o exactitate crudă, toate nuanţele spaimei sale; poticnirea vocii sale, de exemplu, când era cât pe ce să se înece „dat fiind, halul în care-i năvăleau vorbele în gâtlej spre a furniza cât mai multe informaţii posibile.

Când şeful poliţiştilor păru că ezită, el îşi precipită din nou debitul:

— Lucrul e foarte urgent… Vedeţi că nu ascund nimic… în seara asta, în noaptea asta… nu-i vreme de pierdut… un atentat pregătit… Atelierul de locomotive… un comando de douăzeci de oameni. Întâlnirea este la Cafe du Commerce… Vă voi da adresa. Semnalul de recunoaştere este…

Josnicia sa se confirma cu o precizie deosebită. Nimic nu-l obliga să vorbească despre aceasta operaţie: nimic, decât necesitatea de a le demonstra evident inutilitatea torturii. Se înverşuna, socotind că această mărturisire gratuită era cea mai bună dovadă a bunăvoinţei sale.

— În noaptea asta… peste câteva ceasuri; n-aveţi decât exact timpul să interveniţi… Douăzeci de oameni… la Cafe du Commerce. Mitralierele sunt ascunse la… există şi explozive.

Călăul fu înlăturat printr-un gest al şefului. Deşi amânarea dorită fusese obţinută, Cousin continua să se bălăcească în josnicie, cerşind mila, aruncând în dezordine toate argumentele care-i veneau în minte, pentru a obţine clemenţă.

— Nu mă atingeţi. Pot să vă fiu foarte util. Mă bucur de încrederea şefilor mei. Gândiţi-vă la ajutorul pe care pot să vi-l dau…

Înregistrarea dură astfel minute în şir, întreruptă de întrebările poliţistului, la care el răspundea cu o exactitate şi o precizie scrupuloasă, preîntâmpinând cerinţele acestuia. Reflexul material al laşităţii sale îi pricinuia o

suferinţă atroce. I se părea, în fiece moment, imposibil ca organismul său să-l mai suporte multă vreme. Acel supliciu trebuia să înceteze într-un fel său altul. Avea să leşine, cu siguranţă. Dar pierderea cunoştinţei, pe care o dorea din tot sufletul, nu se produse şi fu nevoit să asculte până la capăt, incapabil chiar de a găsi în el suficientă putere de a-şi duce mâinile la urechi.

Audiţia se terminase. Otto oprise de Multă vreme aparatul şi aştepta, imobil, o iniţiativă a şefului său, care nu părea grăbit. Gleicher mai ascultase această bandă de multe ori, dar de fiecare dată ea îi inspira noi reflecţii.

Ieşi brusc din reverie, pentru a-şi îndrepta trupul, a-şi suge pântecele şi a-şi relua aerul colonelului conte von Gleicher. Era o reacţie instinctivă de apărare împotriva josniciei personajului deprimat din fotoliu, în faţa căruia i se părea nedemn de a se mai sili să-şi joace rolul.

— Dă-i să bea, Otto, spuse el cu dispreţ; dacă nu, o să se simtă rău şi asta nu ar duce la nimic. Domnule, ai auzit ca şi noi. N-am intenţia să fac-vreun comentariu. Când o să-ţi mai vii în fire, am să-ţi explic ce aştept de la dumneata. Acel „domnule”, încărcat de un dispreţ glacial, în care nu se discernea nici cea mai mică urmă de ironie, îl intimida până şi pe Otto. Arvers, după ce-şi. goli în mod mecanic paharul, nu avu niciun gest de protest şi nu răspunse nimic. Gleicher aşteptă un moment, apoi continuă:

— Iată ordinele mele, domnule. Socot că-ţi dai seama de situaţia ctumitale şi că nu-i nevoie să insist asupra neplăcerilor pe care ţi le-ar atrage cea mai mică neascultare… Oh, văd din privirea dumitale că nu mă înţelegi. Vreau deci să fiu cât mai explicit. Nu sunt un barbar. Dacă există în poliţia noastră, ca şi în cele ale tuturor naţiunilor, subalterni care se înjosesc să folosească tortura, eu dispreţuiesc aceste procedee. şi nu le întrebuinţez niciodată. N-ai să rişti nimic de genul ăsta cu

mine; îţi dau cuvântul meu de ofiţer german… Nu; dacă nu caki drept, domnule, mă voi mulţumi să fac să parvină şefilor dumitale banda de magnetofon.

PARTEA A PATRA

I

AUSTIN PĂTRUNSE În cabinetul doctorului Fog, a cărui. armonie odihnitoare o admira la fiecare vizită. Absorbit de ocupaţii din ce în ce mai importante, doctorul îi lăsase toată iniţiativa în afacerea Arvers şi în alte câteva, sub rezerva de a-l prezul vreunui eveniment important. Austin, judend că astăzi intervenţia lui devenise necesară, îi ceruse udienţă, îl primi cu afabilitatea sa obişnuită.

— E ceva nou, sir.

— Într-adevăr? făcu doctorul Fog, frecându-şi mâinile.

— Mai întâi acest mesaj, primit acum zece zile.

— Trimis de Arvers?

— De el însuşi. Cred că e util să vi-l citesc în întregime. Doctorul citi cu jumătate de glas, pe îndelete, ca să bă timp să reflecteze:

„Intrat în noi detalii amănunţite cu Gleicher. Luat niact cu un ofiţer superior din Abwehr, care a declarat că cunoaşte activitatea mea şi a lui. Porecla: Otto. Otto, mvins astfel, ca şi statul major al Abwehrului, că răziul e pierdut pentru Germania, încearcă să intre în legătură cu o autoritate din serviciul secret aliat, pentru iscuţii de importanţă supremă. Neîncredere, dar Glei? pare sincer. Ce trebuie să fac?” Doctorul Fog nu manifestă nicio surpriză, în loc să-şi dea părerea, cum îl invita privirea lui lin, el remarcă simplu:

— Presupun că ai şi răspuns…

— Imediat, sir, iată: „Dacă *socotiţi propunereazoasă*, luaţi *contact* dumneavoastră *înşivă* cu *Ofta*.

Obţineţi precizări şi garanţii”.

Doctorul aprobă printr-un semn textul.

— Am crezut că-i pot dieta această purtare, sir. Izolat cum este, nu-i niciun inconvenient să întâlnească vreun agent duşman care-l cunoaşte mai de mult. Numai că…

— Numai că, atunci când ni se întinde o capcană, trebuie întotdeauna să te prefaci că pici în ea. E un excelent principiu faţă de bolnavii mintali şi de serviciile t inamice. Dar asta poate că nu-i o capcană…

— Poate că nu este o capcană, repetă Austin fără convingere.

— Nu trebuie să dispreţuim sistematic avansuri de acest gen, oricât de ciudate ni s-ar părea ele. Cred că ştii cine e şeful Abwehr-ului?

— Amiralul Canaris.

— Chiar el. Or, chiar dacă te va surprinde, circulă de mai multă vreme zvonul că a încercat să ia contact cu noi… Vreau să spun cu un personaj important din serviciul nostru, se corectă doctorul Fog cu un surâs ipocrit.

— Într-adevăr?

— Adaug că anumite personalităţi sunt chiar convinse că el aşteaptă doar un gest, ca să treacă de partea noastră, ceea ce mi se pare cam exagerat… Arvers. a răspuns?

Iată, *şir: „Întâlnit Otto. Pare personaj important şi* de *bună-credinţă. Garanţii*: *primo, mi-a dovedit că ştie de trădarea lui Gleicixer, informaţii furnizate – propria mea, activitate, raporturi cu Londra, radio, puncte de transmisie. Destul pentru a fi împuşcaţi cu toţii, şi totuşi n-a încercat niciodată să ne sperie. Secundo*: *mi-a înmânat el însuşi documente, cred, foarte importante, transmise de urgenţă. Insistă să intre în contact cu şefi importanţi”*.

— Şi acele documente? întrebă doctorul Fog.

— Sigur. L-am întrebat pe operatorul care le primeşte de obicei şi nu poate fi îndoială. Ştiţi că recunoaşte maniera unei transmisii mult mai bine decât o semnătură. Claire le-a transmis. Numai că”.

— Numai ce?

— Ea le-a însemnat cu un semn de alarmă, sir. Două litere inversate într-un anumit grup. Asta nu e o predică la descifrat pentru experţii noştri şi, conform convenţiei, înseamnă că trebuie să fim foarte atenţi.

Doctorul Fog îşi încruntă sprâncenele, dar nu comentă nimic. Austin aşteptă o clipă, pentru ca apoi să continue cu însufleţire:

— Imposibil să-ţi faci o părere în această privinţă, sir, dar e sigur că cei doi se poticnesc pe undeva; întrebuinţarea unui cod special arată că Arvers se fereşte de Claire. Semnalul acesteia dovedeşte acelaşi lucru. Rolul meu fiind de a veghea asupra lui Arvers, prezenţa mea e indispensabilă acolo.

— E cam periculos, remarcă doctorul, fără să pară de altfel surprins.

— Va fi probabil şi mai periculos să-l lăsăm să lucreze singur. Cât despre faptul de a nu întreprinde nimic, aţi spus-o şi dumneavoastră înşivă, sir, riscăm să pierdem o ocazie preţioasă.

— Claire a tras semnalul de alarmă „spuse gânditor doctorul.

— Ea a putut să-şi facă fel de fel de gânduri, datorită faptului că celălalt n-a pus-o la curent.cu secretul lui. Ideea sa fixă riscă s-o facă să nu mai judece normal. De asta mă temeam de mai multă vreme.

Doctorul Fog, care avusese nenumărate ocazii să-şi judece asistentul, şi care-l aprecia din ce în ce mai mult, îi aprobă planul. Conform obiceiului, îi lăsă cea mai mare libertate de acţiune. Austin va examina personal, va studia la faţa locului propunerea germană, va avea o întrevedere cu Gleicher şi chiar cu faimosul Otto dacă va socoti că putea să-şi asume acest risc. Eventual, va pregăti o întâlnire cu un eşalon mai înalt. Doctorul termină convorbirea sfătuindu-l să fie prudent.

— Nu uita, Austin, îi spuse el la plecare, că profesioniştii noştri n-ar folosi niciodată un agent care a căzut în mâinile duşmanului.

II

DESIGUR, COLONELUL conte von Gleicher nu era un barbar. El se consola, pe bună dreptate, cu ideea de a fi un om cultivat. îi plăceau filosofia şi artele tot atât cât şi războiul. În timpul şederii sale la vilă, după ce isprăvea cu Arvers şi cu obligaţiile meseriei, i se întâmpla să-şi petreacă serile ascultând muzică clasică imprimată pe discuri, dacă nu se cufunda în operele vreunui maestru al gândirii, vechi sau moderne. Aceste calităţi îl şi desemnaseră pentru un post important în Abwehr.

Era de asemenea un om de o loialitate perfectă, educat în spiritul onoarei militare. Astfel, ascultând pentru prima oară mărturisirile lui Arvers, dacă reacţia imediată a fost un dezastru mental şi singurul său comentariu *Schwein* (porc), nu socoti nicio secundă să facă pentru el o excepţie de la regula pe care şi-o fixase în privinţa relaţiilor cu agenţii duşmani. Acest lucru apăru fără ambiguitate când adjunctul său, Otto, insistase asupra interesului documentului cu un aer care nu-i plăcu.

— Noi ştim că e un laş, Herr Doktor, N-o să ne fie greu să obţinem tot ce vrem de la el.

— N-o să ne fie greu, repetă Gieicher, privindu-l fix, dar adu-ţi aminte ce ţi-am spus, Otto. Noi nu suntem poliţişti şi n-am acceptat această funcţie ca să-mi murdăresc mâinile.

— Cunosc ideile dumneavoastră cu privire la acest subiect, Herr Doktor, şi nu pot decât să le aprob. Nu mă gândesc câtuşi de puţin la o constrângere fizică; dar, dată fiind ticăloşia sa, cred că simpla ameninţare”.

Gleicher îl întrerupse cu severitate.

— Nici nu poate fi vorba de asta. Niciodată spectrul torturii sau al constrângerii fizice, cum spui, nu va fi

evocat în serviciul meu. N-aş mai putea dormi, dacă m-aş coborî la asemenea procedee… Ne vom servi de psihologie, Otto, adăugă el pe un ton potolit; şi, în acest caz deosebit, asupra căruia am reflectat timp îndelungat, sunt sigur că avem o armă infinit mai eficace decât violenţa…

— Poate, spuse Otto fără convingere.

— Te îndoieşti? încă n-ai înţeles ce poziţie are faţă de şefii săi? N-ai ghicit că a pus trădarea pe seama altuia şi că el a trecut drept un erou? Numai asta poate să explice de ce l-au însărcinat cu o altă misiune. Atunci na crezi că acest om va face orice pentru noi ca să tăcem din gură?

Otto îşi privi şeful mai întâi cu surprindere – apoi cu admiraţie. Nu-şi închipuise să fie atât de subtil. Un moment, un moment foarte scurt, bănui într-un chip confuz că planul său risca să-l antreneze pe căi şi mai crude decât metodele Gestapoului, dar evidenţa eficacităţii sale îl împiedică să-şi precizeze scrupulele, aşa că răspunse simplu!

— Aveţi dreptate, domnule colonel – era pentru prima oară că-i spunea astfel. E obligat să ne asculte. Sunt de neiertat că nu m-am gândit la asta. Vă mulţumesc că mi-aţi deschis ochii asupra imoralităţii şi inutilităţii torturii.

— *Ein Herfendienstl*, Otto, conchise Gleicher, surâzând de satisfacţie în faţa acestui omagiu.

Arvers n-avu nici măcar urmă de revoltă când Gleicher îi oferi posibilitatea să încheie târgul. Nici nu putea să aibă. Teama confuză în care trăise până atunci făcu loc unei adevărate groaze, tradusă printr-o viziune odioasă care i se impunea la fiecare oră din zi şi din noapte.

Decorul era cabinetul doctorului Fog, rămas în amintirea sa ca bârlogul unui personaj misterios şi de temut. Doctorul era acolo, cu Austin, şi cu câţiva ofiţeri francezi pe care-i frecventase la Londra şi care admi ran frumoasa lui conduită. Claire intra, casurâsul ei cumplit în

colţul gurii. El era aşezat într-un fotoliu; ceilalţi nuf dădeau atenţie.

Doctorul Fog examina cu curiozitate un obiecte în formă de cilindru turtit. îl răsucea în mâinile sale abile; urile lui aminteau pe cele ale lui Gleicher. El explica:

— Asta vine din Franţa. Ne-a adus-o domnişoara. Un document, se pare. foarte interesant.

— Foarte interesant, sir, şuşotea Claire.

— Foarte interesant, sir, repetă Austin ca un ecom

— Foarte, foarte inien-ai.i. *şir*, reluau, în cor, toţi asistenţii, ca şi cum ştiau despre ce-i vorba…

— Să vedem, spunea doctorul Fog. Să mi se aducă un magnetofon.

— Un magnetofon, să se aducă un mangetofon, unde a un magnetofon? repeta corul.

pândeau ca un stol de vrăbii şi începeau să se i a prin casă, trecând şi retrecând fără încetare, cu mutre aferate, pe uşile biroului, prin încăperi. Văisul unei pentru Arvers o formă de o deosebită groază. *h*\ timpul îndelungatei, interminabilei durate a căutării lor. el se înverşuna înfierbântat, dar în van, să-şi pună ui la treabă. Era hărţuit, cu o patimă crâncenă, de upana de a inventa un mijloc prin care să oprească ia. Se irosea în eforturi copleşitoare, fără să poată (i nici cel mai mic pretext, ca să-i convingă pe ceilalţi să nu mai asculte banda. Mintea lui, de obicei atât de fecundă, era inertă, paralizată în faţa acestei probleme; imaginaţia sa, lovită de neputinţă şi conştiinţa acuta a acestui faliment intelectual total erau unul dintre aspectele cele mai înfricoşătoare ale coşmarului său.

Aparatul era în sfârşit adus. Atunci, brusc, ca sub bagheta unei zâne, reziduul care-i închidea resorturile mecanismului cerebral părea să se dizolve şi darul speculaţiei îi era redat. îi venea o idee pentru a înlătura definitiv pericolul, o idee măreaţă în simplitatea sa şi pe care el o saluta ca pe un miracol glorios al inteligenţei

sale. Dar acest fulger de speranţă se stingea în acelaşi moment şi supliciul său căpăta o nouă formă; abia începuse să se felicite pentru minunata sa descoperire, abia se simţise uimit, în incoerenţa halucinaţiei sale, de subtilitatea acestei parade, că paralizia fizică, urmând neputinţei spirituale, se opunea executării ei. Nu-şi putea mişca membrele, nici desface fălcile crispate. Şi astfel geniul i se manifestase în van; căci această prodigioasă descoperire consta doar în a se arunca asupra benzii, în a o rupe şi a înghiţi bucăţile.

Doctorul Fog lua documentul fără ca el să fi schiţat

Iun gest. îl fixa în aparat cu precauţii minuţioase. Râsul lui Claire izbucnea deschis, un cântec de triumf care înzecea acuitatea torturii. Arvers încerca acum să-şi concentreze rămăşiţele energiei sale în muşchii gâtului. Toată voinţa sa se concentra în efortul de a vorbi, de a urla, de a acoperi sunetul instrumentului blestemat, care făcea să i se audă bâlbâielile de la început ca vocea scrâşnitoare a unui demon anunţând un spectacol infernal. Dar în momentul în care se gândea să ajungă la asta, când strigătul salvator urma să iasă în sfârşit din gură, doctorul Fog băga de seamă prezenţa lui. I se părea că-l confundă acum cu Gleicher. îl făcea să tacă printr-un gest poruncitor.

Toate privirile se întorceau atunci spre Arvers şi lamentabilele rugăminţi ale sale se înălţau în tăcerea absolută: „Voi vorbi. Voi spune tot. tot: voi! ce vreţi...”

III

REZONANŢA ACESTEI voci întreţinea în trupul său vibraţii atât de dureroase, încât se trezi. Nu era la Londra, ci năucit într-un fotoliu la el, în living-room-ul pe care nu-l mai părăsise deloc de la o vreme. Îşi repetă de mai multe ori că acest vis absurd era rezultatul unei imaginaţii morbide. Lucrul nu se putea petrece astfel în realitate. Va găsi im mijloc de a îndepărta această ameninţare. Scăpase

el şi din alte pericole. Dar trebuia mai întâi să se apere împotriva acestui coşmar care-l ucidea şi care plana fără încetare în jurul lui, pândind o secundă de neatenţie, pentru a-l copleşi. Şi pentru a duce la bun sfârşit această luptă, firea sa nu putea să conceapă decât o singură armă, un singur artificiu”: să îndepărteze obsesia diabolică prin virtuţile altei obsesii aleasă de el; să provoace în mod voit o halucinaţie paradiziacă în culori destul devii, pentru a o şterge pe prima. I se întâmpla asta uneori.

Nu era o sarcină uşoară. Îi era necesară o muncă spirituală zdrobitoare, pentru a-şi crea iluzia că este încă un om de onoare. Gleicher nu făcuse nimic ca să-i uşureze sarcina. îl dispreţuia cu atât mai mult cu cât nici măcar nu-şi dăduse silinţa de a-l înşela în ceea ce priveşte adevăratele sale intenţii. Nu încercase să facă plauzibil pentru el pretextul pe care-l inventase, ca să prindă în ghearele sale un personaj important din serviciul secret aliat. Atitudinea sa nu putea să-i lase îndoieli rezonabile lui Arvers în ceea ce priveşte perfidia purtării sale. Şi totuşi, în aceste momente patetice în care căuta febril un remediu împotriva coşmarului, el izbutea adesea să se convingă că toate actele sale erau dictate de un patriotism înflăcărat, în interesul cauzei aliate. Asta este puterea suverană a spiritului, sublima sa credinţă.

În ziua aceea, ca şi în cele precedente, se strădu adune argumentele nenorocite pe care le socotea demne să sprijine această teză, să le facă, cu o răbdare nemărginită, să strălucească, apoi să le orienteze în sensul indispensabil al supremei sale iluzii.

La urma urmei, dacă el nu încerca să-l convingă de puritatea intenţiilor sale, Gleicher n-avea să mai declare cu certitudine că era vorba de o şiretenie de război. Nimic nu dovedea că el n-ar fi dorit în mod sincer să apuce pe calea colaboraţionismului. E adevărat că se ferise să-l interogheze în legătură cu acest subiect, căci se temea de

un răspuns brutal, care i-ar fi năruit orice speranţă. Acest punct era doar o bază fragilă de plecare, dar suficientă pentru ca visul său să înceapă să se desfăşoare, făcând ca în curând să-i iasă la lumină isteţimea şi perspicacitatea.

Atunci... atunci el devenea promotorul uneia dintre cele mai importante negocieri ale acestui război. El, Arvers, agentul secret tracasat de mai multe poliţii, căruia şefii săi nu-i furnizau mijloace demne de el, el reuşea turul de forţă de a-l face pe duşman să creadă în slăbiciunea sa şi să depună armele. Puţine personaje din istorie ar fi manevrat cu o abilitate atât de genială. Printre părinţii intrigii, ale căror nume îi veneau în minte, niciunul nu rezolvase vreo problemă comparabilă cu a sa, în condiţii atât de dificile. Şi chiar în aparenta-i supunere faţă de Gleicher, subtilitatea lui se manifesta cu şi mai multă strălucire. În concluzie, el era cel care-i inspira fiecare demers şi care-l dirija fără ştirea lui.

În general, nu-şi împingea compoziţia romanţioasă dincolo de această etapă: supunerea Abwehrului, provocată de combinaţiile sale şi de dominaţia pe care o exercita din umbră asupra lui Gleicher. Găsea o linişte convenabilă prelungind contemplarea acestui simplu rezultat, şi părea să încerce, de când cu evenimentele recente, un soi de timiditate în a se aventura către consideraţii mai înalte.

Astăzi, totuşi, se încumetă să-şi lase nălucirea să crească în frumuseţe şi putere, să-şi urmeze liberă drumul firesc, să se desfăşoare puţin câte puţin în regiunile interzise oamenilor de rând şi la urmă să cucerească regatul glorios al vechilor sale himere, reînsufleţindu-şi exaltările de odinioară.

Lovitura dată duşmanului trebuia să fie exploatată pe loc. Lucra cu repeziciunea fulgerului. Amiralul Canaris „punându-se în slujba aliaţilor, îicerea – el nu mai trata decâfe cu o autoritate superioară; Gleicher era redus la

rolul de agent de legătură –, îi cerea, ca dovadă a fidelităţii sale „să pună mâna pe Führer. N-admitea nicio portiţă de scăpare, nicio amânare, nicio scuză. Complotul pus la cale datorită instigării sale, ar depăşi toate speranţele. Hitler şi tot statul major nazist erau. capturaţi. Erau predaţi într-o noapte, cu mâinile şi picioarele legate; el însuşi îi ducea în Angjia după mii de peripeţii. Aceasta era ultima sa misiune. Vestea acestei capturi izbucnea brusc în lume, ducând la încetarea imediată a ostilităţilor. Opinia publică începea să murmure că această faptă era a unui singur om, un erou obscur căruia abia acum îi era îngăduit să se arate în public. Aceste zvonuri nu întârziau să fie confirmate de forurile oficiale.

Brusca revelaţie a valorii sale reprezenta punctul culminant al visului, vârful greu accesibil spre care i se îndreptau eforturile şi care nu putea fi depăşit; ca să se menţină într-o astfel de stare trebuia să-şi concentreze toate resursele intelectuale; şi asta implica, de altfel, ca întotdeauna, descoperirea amănuntelor materiale precise, care să-i servească drept suport entuziasmului, începu să le caute cu înfrigurare, trecând în revistă diversele mijloace de difuzare prin care noutatea „izbucnea” în lume, conform expresiei pe care mintea lui o prefera în permanenţă: „Presa, radioul... radioul era o evocare deosebit de agreabilă. Întârzia în faţa tabloului unei familii modeste grupate în jurul aparatului, ascul Und comunicatul minunat, şi încercând cu veneraţie să-i pronun, te *numele*.

Soneria telefonului îl opri din visare. Un frig de moarte îi cuprinse trupul şi sufletul, nimicind roadele muncii sale eroice. Se scufundă din nou, fără tranaţie, în frămân Mrile realităţii. Un reflex căpătat de câteva săptămâni 1 făcu să se precipite spre aparat şi să ridice receptorul înainte ca ultimul ţărâiţ să se fi stins. Ştia despre ce era vorba. Nu era pentru prima oară că Glei-

cher sau Otto, dornici de a-şi păstra atotputernicia, îi aminteau despre ei în acest fel. Nu mai îndrăznea să părăsească living-room-ul, de teamă ca nu cumva Claire să răspundă în locul său.

Era Gleicher. Vocea acestuia se auzi înăbuşind un zumzet îndepariat.

— Ascultă, Herr Arvers…

Cunoştea ritualul acestor comunicări. Neamţul apropia aparatul de magnetofon. Cu receptorul lipit de ureche, el aştepta frazele pe care le ştia pe dinafară şi care deveneau şi mai odioase la fiecare nouă ascultare. Ca de obicei, magnetofonul era deschis înainte de apel, în aşa fel încât chiar în clipa chemării banda începea să înşire un paragraf esenţial: „Voi spune tot, tot; voi face tot ce vreţi…” Telefonul fu apoi îndepărtat – de magnetofon şi vocea imperioasă a lui Gleicher reluă:

— Auzi, Herr Arvers? auzi bine? De ce nu răspunzi?

— Aud, murmură Arvers, într-o răsuflare.

— Mi se pare că amicii dumitale de la Londra nu-s prea grăbiţi. Nu poţi face nimic? Eu cred că da şi încă repede. Te bucuri de încrederea lor; trebuie să-i faci să se hotărască. Trebuie să ştii mai bine ca mine cum să le vorbeşti ca să-i convingi. Nu uita că te voi face răspunzător de eşec.

Tăcu un moment. Zumzăiala aceea atenuată ajunse din nou la urechile lui Arvers. Nu mai distingea cuvintele, dar se străduia să determine fragmentul după intonaţie, Gleicher reluă:

— Poate că-ţi închipui că n-am mijloace să-mi pun în practică ameninţarea? Nu crede asta, Herr Arvers. Chiar azi am reflectat mult la diferitele procedee posibile. Există multe, dar unul dintre ele mă seduce prin simplitatea sa, şi de asemenea prin originalitate, ţi-o mărturisesc. Ce părere ai despre această idee: să înserăm banda noastră într-o emisiune radiofonică publică! Hm? Ştii doar că toate

serviciile secrete ascultă cu religiozitate Radio-Paris… fără să mai punem la socoteală douăzeci de milioane de francezi… Altfel ne înţelegem bine, Herr Arvers. Ţineam numai să mă asigur că n-ai să dai din picioare, cum se spune pe la voi.

Isprăvise de vorbit, dar Arvers îl auzi apropiind din nou receptorul de magnetofon, pentru ca el să poată percepe exact ultimele fraze. În sfârşit închise telefonul. Recăzu inert în fotoliu. Coşmarul plana peste capul său gata să ne năpustească asupră-i şi nu se mai putea pune problema de a chema în ajutor fantasmele plăcute. Aluzia lui Gleicher la difuzarea radiofonică avu efectul unui duş îngheţat şi infect, întinând pentru totdeauna apoteoza visului său şi făcând să devină cu totul neînsemnate înverşunatele lupte ale spiritului său.

Astfel, din când în când, colonelul conte von Gleicher îl făcea pe Arvers, la intervale neregulate şi la ore foarte diverse, să-şi amintească de el. Avea un suflet de senior şi nu de poliţist, cum îi plăcea să repete. Onoarea sa se zbârlea la gândul. că ar fi putut să întrebuinţeze constxângerea fizică pentru a doborî rezistenţa unei fiinţe umane. Arma nobilă şi eficace pe care el se hotărâse s-o folosească în acest război special (i-o declarase lui Otto, care în sfârşit îl înţelese) era psihologia.

— L-AM AUZIT. A STRIT, i-am reţinut bine vorbele: „Voi spune tot, tot: voi

— E tot ce vreţi”. Şi iar, după puţin: „Pot să vă fiu roarte util; mă bucur de încrederea şefilor mei”. Ce vă mai trebuie ca dovadă a trădării sale?

Austin, mişcat de tulburarea fetei, o strânse mai tare de braţ, pentru a încerca s-o calmeze.

Sosit în Franţa, cu câteva zile mai înainte, încă nu-şi dezvăluise prezenţa sa lui Arvers. Voia să discute mai întâi cu tânăra fată. îi trimise un mesaj prin mama ei, fixând o întâlnire în faţa unui cinematograf din Rennes, aşa cum

făcuse şi altă dată. Nu schimbară decât cuvinte fără importanţă, înainte de a se fi aşezat alături în întunericul sălii pe jumătate goală. Austin se aplecă spre ea, îi trecu un braţ în jurul umerilor, îşi apropie obrazul de al ei şi începu s-o întrebe în şoaptă. Băgase de seamă surescitarea ei. Era în mod vizibil la capătul puterilor şi starea sa inspira nelinişte atât medicului cât şi celui ce răspundea de misiune. Totodată, nu se putea apăra de sentimentul de milă, accentuat de poziţia pe care-o luase şi care-l făcea să participe în mod direct la tremurările trupului ei.

P.rimele cuvinte ale fetei nu-l liniştiră deloc în privinţa echilibrului ei mintal. Ea îşi propunea să-i povestească, metodic, cum i se născuseră bănuielile, apoi cum fuseseră confirmate de o vizită nocturnă a lui Arvers. Ura i se manifesta în izbucniri bruşte ale vocii şi Austin fu nevoit să-i amintească de mai multe ori să fie prudentă.

— Fratele meu n-a trădat niciodată. El, el e cel care a trădat…

„Toate simptomele unei idei fixe”, se gândi Austin suspinând. De luni întregi ea trăia cu obsesia de a-şi reabilita fratele, dovedind ticăloşia celuilalt, şi asta începea să se traducă prin năluciri: „Primul rezultat al machiavelismului patronului meu să fi fost oare acela de a o face să se smintească?”

Continuă s-o întrebe cu răbdare, ascunzându-şi scepticismul.

— Spui că l-ai auzit?

— O voce lamentabilă. Ai fi jurat că se târa la picioarele neamţului.

El o rugă să pună puţină ordine în ceea-ce-i povestea. Ea făcu un mare efort, ca să se calmeze, şi-şi reluă povestea de la capăt.

Intrigată, în acea noapte, de tonul schimbat al lui Gleicher, ea îi urmărise de la distanţă când ieşiră, el şi Arvers, şi-i văzu intrând în vila vecină. Acolo, ea ezită un

lung moment.

Se blestema de a fi tergiversat atât, până şi maică-sa i-o reproşase în termeni foarte duri. Cu puţin mai multă prezenţă de spirit, ar fi putut să audă începutul discuţiei lor. Se hotărî în sfârşit să intre în grădină şi să se apropie de o fereastră. Cu urechea lipită de oblon, ea auzise o voce şi distinsese câteva vorbe: vocea lui Arvers, era sigură. El părea să gâfâie, în prada unei spaime de moarte. Ea reţinuse fraza: „Voi spune tot, tot; voi face tot ce vreţi", şi, puţin mai târziu: „Pot să vă fiu foarte util. Mă bucur de încrederea şefilor mei". Un ton de rugă umilă. La început se gândi că-l torturau dar la întoarcere el nu prezenta. nicio urmă de violenţă; îl observase cu atenţie. Gleicher se mulţumea probabil să-l ameninţe şi astfel isprăvea cu el.

Pe urmă? Careva trăsese perdelele groase în dosul ferestrelor, înăbuşind zgomotul. Nu mai auzise nimic. Dar nu era de-ajuns?... Lucrul acela se petrecuse cu siguranţă la ferma Lachaume. El trădase, şi nu fratele ei.

Austin o observă în penumbră, nesigur, căutând cu patimă, pe chipul ei, elementele unui diagnostic. Era posibil ca ea să fi imaginat toată povestea plecând de la vreun cuvânt prost interpretat.

El fu totuşi impresionat de continuitatea povestirii ei şi de repetarea fidelă a frazelor lui Arvers. Redevenise destul de stăpână pe ea însăşi, pentru a-i da şi alte amănunte.

— Începând de atunci, el s-a schimbat. Se fereşte de mine şi mai mult ca altă dată. A avut alte întrevederi cu Gleicher; dar acum el e cel care se deranjează întotdeauna şi care se duce la neamţ. Primeşte multe telefoane în cursul cărora aproape că nici nu vorbeşte, mărginindu-se doar să răspundă cu o voce terorizată: „Da... de acord... se înţelege". După aceste comunicări, e livid. Rămâne zdrobit în fotoliul său, pe jumătate leşinat. Nu se îndepărtează de telefon. Îi e frică să mă lase să răspund... dar voi şti ce i se

spune. Am un mijloc.

— Ce mijloc?

Ea îi mărturisi fără să ezite că, în ajun, profitând tecmai de o vizită a lui Arvers la Gleicher. reuşise să cupleze receptorul. Din camera să-avea să audă toată discuţiile.

Austin nu era de acord cu acest procedeu. Totuşi, reflectând la importanţa unei trădări probabile, nu se simţi în drept să se opună. Pe de altă parte, ea era atât de convinsă de ticăloşia lui Arvers, că niciun raţionament n-o putea face să-şi schimbe părerea. Cel mai bine era s-o lase să meargă până la capăt, socotind că rezultatul va dovedi dacă ea avea dreptate sau se înşelase, dacă cele ascultate vor fi nefondate... Oare nu era cumva complet nebună? O mai privi o dată. Ea păru să-i ghicească bănuielile şi se sili să-i vorbească pe un ton reţinut.

— Să nu crezi că fabulez... Ţi-o jur că nu m-am înşelat. I-am notat cuvintele în această seară, ca să nu fac vreo greşeală. Vrei să-mi vezi carnetul?

Faptul că-şi regăsise sângele rece influenţă mult asupra hotărârii lui Austin. În câteva minute îşi stabili planul de bătaie. îi explică mai întâi, rapid, ce conţineau mesajele confidenţiale şi esenţialul propunerilor lui Gleicher. Fa bănuia o manevră de acest gen şi nu voia să vadă în aslq decât o capcană întinsă cu complicitatea lui Arvers. Austin nu discută şi-i dădu instrucţiuni.

— Îl voi chema mâine dimineaţă, ca să-l previn de sosirea mea. îi voi spune că oferta îi interesează pe aliaţi şi că am venit să răspund la asta, ceea ce de altfel e adevărat, îi voi cere să-mi pregătească o întrevedere cu Gleicher şi cu Otto. Cu siguranţă că va telefona. Atunci.

Mai avu un singur scrupul, care fu înlăturat de amintirea ultimelor recomandări ale doctorului Fog.

— Atunci, să asculţi cu grijă ceea ce-şi vor spune şi să notezi. Vom vedea după aceea dacă trebuie să mă duc la

întâlnire şi ce măsuri de siguranţă trebuie să-mi iau. Mai ales nu da prilej la niciun f e! de bănuială.

Ea făgădui să-l asculte întocmai. Ieşiră din sală, fără să fi fost remarcaţi şi se despărţiră în faţa cinematografului. El rămase multă vreme descumpănit, privindu-i silueta care se pierdea printre trecători.

V

— DUMTEATA EŞTI, Herr Arvers? Ce, te miră că-ţi recunosc vocea? E caracteristică, nu te mai poţi înşela când ai auzit-o o dată. Cu ce vă putem fi de folos? Ah, ah, foarte interesant, în sfârşit! O secundă, te rog… Gleicher adopta adeseori acest ton de persiflare faţă de Arvers. Se părea că simţea o anumită plăcere în a-l teroriza şi umili zile de-a rândul. Puse mâna pe aparat, pentru a-i şopti lui Otto, care scria în faţa lui:

— Peştele muşcă din nadă…

Otto îşi întrerupse lucrul şi luă receptorul pe care i-l întinse şefului *său*:

— Într-adevăr? Spui că e un personaj important?

— E şeful meu de la Londra, răspunse Arvers. A mai venit aici. E la curent cu toate afacerile franceze şi este acreditat să pregătească o întrevedere cu cineva şi mai important.

Era exact ceea ce-i recomandase Austin să spună. Claire, care asculta din camera ei, făcu o grimasă de dezamăgire, neînregistrând niciun cuvânt suspect. Singur tonul lui Gleicher era insolit; dar asta nu era o probă suficientă pentru Austin.

— Unde va avea loc întâlnirea? La dumneata, dragă Arvers. Doar cunoşti încrederea pe care-o am în dumneata! Bineînţeles, vei fi singur cu el.

— Am înţeles, răspunse Arvers.

Gleicher fixă întâlnirea pentru a doua zi, noaptea, şi continuă pe un ton autoritar:

— Cred că e de prisos să-ţi recomand din nou să-mi

respecţi cu stricteţe ordinele.

Claire începu să spere. Ea sublime cuvântul „ordinele” în carnetul în care consemnase conversaţia.

— Nădăjduiesc că n-ai spus nimic care ar putea trezi neîncrederea şefului dumitale.

— Am urmat literă cu literă înţelegerea noastră.

— *Înţelegerea* noastră…

Termenul corespundea unei timide tentative a lui Arvers de a nu se coborî în propriii săi ochi. El nu se putea considera un trădător; servea ca intermediar pentru nişte discuţii delicate între şefii duşmani, asta era tot. Departe de Gleicher, se încumeta să rostească aceste vorbe care învăluiau afacerea într-o lumină mai liniştitoare.

— *Înţelegerea* noastră…

Sarcasmul cuprins în această exclamaţie îl ustură ca o palmă. Pe marginea carnetului, Claire marcă prin semne convenţionale schimbările de ton. În ciuda furiei sale, Arvers nu riscă să riposteze. Din nou se temu să ia o atitudine care ar fi putut să-i taie orice elan.

Cuteză totuşi să ceară precizări asupra unui punct. O făcu, dar cu un accent de rugă, după ce se jurase de nenumărate ori în douăzeci şi patru de ore că va avea o poziţie fermă când va discuta.

— Domnule Gleicher, se înţelege că dacă totul decurge bine… dacă sunteţi mulţumit de mine, adăugă el cu o voce tremurătoare pentru a-l îmbuna, îmi veţi da ruloul?

Era singura lui dorinţă, la care se gândise, din prima zi, aproape o condiţie pe care avusese curajul s-o pună. Gleicher făgăduise, pentru a evita o discuţie inutilă.

Claire scrise repede, apoi făcu un semn de pauză, aşteptând explicaţii.

— Ruloul? Care rulou?

Întrebările şi răspunsurile se succedau într-un ritm destul de lent, aşa încât ea avea destul timp pentru a le

înţelege sensul şi a reflecta la diversele lor nuanţe. Cu cât tonul lui Arvers devenea mai umil, cu atât cel al lui Gleicher era mai nerăbdător, mai sarcastic. La urmă, cuvântul „înţelegere” trezi în el o mânie rece; începu să facă pe naivul, pentru a-l obliga pe Arvers. să-şi mărturisească cu glas tare ticăloşia, ghicind cât îl costa o astfel de mărturisire, chiar fură martori. Un sentiment analog îl incitase să nu facă niciun efort pentru a-şi ascunde planurile răuvoitoare. Nu voia să-i acut de biata satisfacţie pe care i-ar fi putut-o aduce cea mai mică certitudine în legătură cu acest subiect.

— Despre ce rulou vorbeşti? repetă el după o tăcere chinuită a lui Arvers.

— Dar… ştiţi bine.

— Eu? Te asigur că habar n-am.

Îşi bătea joc de el în mod făţiş. Arvers îşi strânse pumnii. Perversitatea intenţiei nu-i scăpă.

Furia îi dădu un accent mai puţin rugător pentru a replica.

— În sfârşit, discul, panglica de magnetofon. Nu prea ştiu exact cum o numiţi dumneavoastră.

— Ah, vrei să spui – tonul de mustrare politicoasă era mai insultător decât cea mai grosolană injurie – vrei să spui banda? Vorbeşte franţuzeşte. Herr Arvers. Acum da, ştiu despre ce-i vorba. Vrei să spui banda care-ţi aminteşte de nişte lucruri supărătoare în legătură cu ferma Lachaume?

Claire avu o ameţeală. Emoţia îi era atât de puternică, încât fu pe cale să scape stiloul din mină. Arvers reluă, implorând din nou:

— Mi-aţi făgăduit că mi-o veţi da.

— Acel document atât de ciudat, în care satisfaci pe deplin dorinţele porrilor de la Gestapou? S-ar putea spune că le-ai luat-o chiar înaintea dorinţelor lor, Herr Arvers. Despre asta vorbeşti, nu-i aşa? Ştii *că n-a* mă plictisesc să

ascult această bandă şi cred că am descoperit chiar amănunte foarte interesante, care mi-au scăpat şi pe care socot că nici chiar dumneata nu le-ai remarcat. Da, la sfârşit se aude un fel de geamăt foarte îndepărtat, care nu este al dumitale. M-am întrebat dacă nu cumva era geamătul camaradului dumitale, care n-a scos niciodată decât nişte strigăte nearticulate! De banda asta e vorba, nu?

Claire se strădui să scrie fără să se gândească. Dacă şi-ar fi luat o clipă de răgaz, ca să reflecteze asupra sensului acestor cuvinte, ar fi fost incapabilă să mai continue»

— Da, despre asta, făcu vocea aproape imperceptibilă a lui Arvers. Mi-aţi făgăduit…

Gleicher îl întrerupse cu o voce tranşantă:

— Ei bine, dacă am promis, mi se pare că asta ţi-a dea uns.

Zărise o lumină ciudată în ochii adjunctului său, Otto. Se simţi brusc ruşinat de propria sa comedie şi dori să-i pună capăt cât mai repede.

— Un ofiţer neamţ n-are decât un cuvânt. Îmi voi ţine făgăduiala dacă nu calci strâmb. Fii sigur că nu voi uita să aduc şi obiectul la întâlnire. Astfel, dacă mi s-ar întâmpla ceva, şeful dumitale l-ar găsi asupra mea… Pe poimâine.

— Mulţumesc, rosti Arvers cu ciudă.

Gleicher rămase un moment tăcut, într-o stare proastă, simţindu-se observat cu curiozitate de Otto…

— *Schwein*! murmură el în sfârşit.

Injuria era adresată evident lui Arvers, dar Gleicher nu era mulţumit de sine. Băga cu nelinişte de seamă că simţea uneori o plăcere răutăcioasă să-şi tulbure victima, fără ca îndeplinirea datoriei sale să justifice întotdeauna această atitudine. Se întrebă dacă. noua sa meserie nu dezvolta în el instincte sadice.

Ridică din umeri, căutând un alt subiect, pentru a

înlătura starea proastă în care se afla.

Evident, îi va da banda pentru că-i promisese. Dar cum putea acest personaj abject să fie pe deasupra şi atât de stupid? Oare nu învăţase în şcolile inamice că nu era nimic mai uşor decât să copiezi acest document? Fină şi un copil ar fi bănuit că existau mai multe exemplare din ea la loc sigur. Asta îl făcu să mediteze din nou asupra propriei sale duplicităţi, apoi îşi reveni şi alungă definitiv ideile inoportune.

— Ai auzit, Otto; a rămas pentru poimâine noapte. N-avem decât timpul necesar să ne pregătim, dumneata şi cu mine.

— Nu socotiţi, Herr Doktor, că securitatea dumneavoastră cere unele precauţii?

— Nicio precauţie. Vom merge doar noi doi. Trebuie să-i inspirăm încredere celui trimis de Londra, şi asta va fi uşor dacă ne jucăm bine rolul. E o bătălie a nervilor… o chestiune de psihologie, ţi-o repet, Otto. Nu avem de ce ne teme de acest Arvers. E prea laş pentru a ne face vreun rău, iar noi îl avem bine în mână.

— Mă gândeam mai ales la şeful lui. Mi se pare greu de admis că el nu bănuie nimic.

— Bănuie, fii sigur; dar afacerea *noastră* e bine pusă la punct; a mai fost pregătită şi pe alte căi. Povestea trebuie să pară adevărată. Va câştiga cine îşi va juca cel mai bine rolul. Şi apoi, doar nu-ţi închipui că-l vom întâlni poimâine pe şeful Intelligence Service-ului. Nu sunt câtuşi de puţin nişte naivi. Vor trimite un simplu delegat. Eu vizez mult mai sus. Tocmai pentru asta, trimisul lor trebuie să capete încredere şi avem destule documente originale să-i arătăm, ca să ne atingem acest scop. Noi trebuie să împuşcăm vânatul cel mare, Otto.

Gleicher vedea departe şi cocheta chiar, spre a lăsa să se înţeleagă că vede şi mai departe. Dispreţul său pentru Gestapo, care căuta doar succesul uşor şi imediat,

îl determina să susţină contrariul metodelor sale. În plus, după o discuţie confidenţială cu şeful suprem al Abwehrului, obţinuse ca şi alte secţiuni să facă un efort considerabil, pentru ca propunerea sa privind negocierile să pâră firească. Avea atuuri frumoase de partea lui şi-şi pusese în cap să dea o lovitură de maestru. îi făcu ultimele recomandări lui Otto, cu o undă de condescendenţă.

— Fii atent, Otto, să te transpui complet în pielea personajului dumitale. Dumneata eşti numărul unu, un ofiţer superior al Abwehrului, urechea amiralului Canaris. Eu rămân în umbră; nu sunt decât un intermediar venal. Pentru Arvers asta n-are nicio importanţă, dar vizavi de şeful lui, noi trebuie să ne menţinem strict la figuraţia stabilită de atâta vreme. Orice schimbare i s-ar părea suspectă.

Otto îl asigură că avusese numeroase ocazii de a studia manierele ofiţerilor superiori germani şi ale autorităţilor Abwehrului. Era sigur că va putea să interpreteze acest rol, fără să facă vreo greşeală. îi dădu pe loc câteva exemple în faţa cărora colonelul conte von Gleicher îşi încruntă mai întâi sprâncenele, apoi, după o reflecţie, schiţă un surâs şi binevoi să se declare satisfăcut.

VI

AUSTIN AJUNSE În amurg la băcănia mamei lui Morvan. Claire îl aştepta acolo. Nu luase legătura mai curând cu ea, de frică să nu-i trezească bănuieli lui Arvers.

Întâlnirea cu nemţii urmând să aibă loc chiar în aceeaşi noapte, îi ceruse fetei să se ducă să doarmă la mama ei şi să-i lase la dispoziţie vila unde avea să trateze afaceri confidenţiale.

Ea îl pofti în odăiţa din spatele prăvăliei, unde veni şi bătrâna după ce. trăsese obloanele; îi povesti cu fidelitate discuţia telefonică.

— Totul e limpede, conchise fata. Ceea ce am auzit în grădină este un fragment din înregistrarea care se referă

la vechea afacere. Este dovada materială a trădării sale şi a nevinovăţiei fratelui meu. Nemţii îl ţin în ghearele lor şi se servesc de el ca să vă atragă într-o cursă.

Austin se simţi zguduit de aceste amănunte şi de notele din carnetul ei. Povestea era stranie, dar verosimilă. Era greu de pus această convorbire lungă şi precisă pe seama unei năluciri. O examina din nou, cu atenţie, apoi îşi întoarse privirile către bătrână, care nu scosese un cuvânt. îi cunoştea firea autoritară. Ea adopta în general, în faţa lui, un aer indiferent, ca ş „i cum s-ar fi dezinteresat de aceste maşinaţii. În seara aceasta „totuşi, surprinse la ea o expresie neliniştită. Părea că-i pândeşte reacţiile. Fu de-ajuns acest reflex fugar în pupilele ei, pentru a-i aminti că era mama lui Morvan; atitudinea sa obişnuită tindea să-l facă să uite.

Brusc, îl cuprinse o bănuială. Se întrebă dacă, departe de a fi nebune, cele două femei nu inventaseră cu bună ştiinţă toată povestea, pentru a salva cu orice preţ memoria celui dispărut. Un asemenea dispreţ faţă de justiţie, în slujba unui amor propriu sacru, îl făcu să se înfioare; dar în faţa frunţii încăpăţânate a bătrânei bretone şi a ochilor întunecaţi ai fetei această ipoteză monstruoasă nu i se păru admisibilă. O îndepărtă supărat, reproşându-şi că vede peste tot perfidie şi minciună, de când devenise asistentul doctorului-Fog.

— Această întâlnire este o capcană, repetă Claire. Cuvintele lui Gleicher dovedesc că ne consideră tot timpul nişte duşmani de moarte.

Austin reciti cu atenţie notele din carnet, reflectă un moment, apoi vorbi autoritar:

— Aş vrea să fiu acolo fără să fiu văzut. Ţin să-mi dau seama de atitudinea lor eu însumi. Se poate?

— Ne putem apropia de vilă prin pădure… şi chiar intra în grădină fără ştirea lui. Există într-un colţ un vechi turn dărăpănat, de unde se pot supraveghea împrejurimile.

Cunosc bine ascunzătoarea.

Era evident că ea şi folosise acest post de pândă. Nu mai întârzie cu alte întrebări şi-i aprobă planul. Hotărârâ să plece imediat, ca să ajungă cu multă vreme înaintea orei întâlnirii şi să evite astfel o eventuală capcană. Bătrâna le ură succes, fără vreo emoţie aparentă. Ea îi privi în tăcere cum dispar în noapte, apoi îşi închise cu grijă prăvălia. Abia atunci murmură câteva cuvinte nedesluşite, cu un aer ameninţător, aproape fără să-şi desfacă buzele.

Austin o urma docil pe Câaire. Hotărâse să se încreadă în ea până ce-şi va putea face o părere personală. Încă de la ieşirea din sat, ea îl purtă peste câmpuri, apoi către o pădure destul de deasă, unde răcoarea îl făcu să tremure, îşi alungă grijile care-l frământau, pentru a se consacra preocupării celei mai urgente. * să evite să li se facă simţită prezenţa. Ea mergea fără şovăire, în ciuda întunericului. De două ori, punându-i mâna pe umăr ca să nu se piardă de ea, băgă de seamă că fata avea febră, îşi încetini pasul, se opri în dosul unui tufiş şi-şi apropie gura de urechea lui.

— Aici e.

Se aflau aproape în faţa grilajului, care era întredeschis. După ce ascultă un moment, Claire îi făcu semn s-o urmeze. Traversară o potecă, intrară pe furiş în grădină, se strecurară de-a lungul barierei şi pătrunseră într-un fel de turn, care trebuie să fi slujit odinioară de porumbar.

Asta era ascunzătoarea ei. O scară îţi îngăduia să ajungi în vârf. Se instalară acolo cât mai bine posibil, pentru a putea să aştepte vreme îndelungată fără să se mişte.

Cornul lunii începea să lumineze pădurea. În fundul grădinii faţada albă a vilei se detaşa din masa arborilor. Ajutat de un nor, Austin zări o lumină filtrându-se prin obloanele living-room-ului. Încercă să-şi imagineze

atitudinea lui Arvers aşteptându-şi vizitatorii.

În jurul lor, pădurea părea pustie. După ce scrutase umbra fiecărui tufiş, nu putu să descopere nimic suspect. Claire îi arătă, la vreo cincizeci de metri, vila lui Gleicher. În partea aceea totul părea liniştit. Sosiseră cu mult înainte. Aşteptară astfel aproape două ceasuri, alarmaţi de cel mai mic trosnet, dar fără să descopere ceva care să le justifice neîncrederea.

Ea îl atinse brusc pe umăr, dar văzuse şi el odată cu ea: la Gleicher se deschisese un dreptunghi luminos în faţada vilei. Apoi apărură două siluete; pe urmă uşa fi) împinsă fără zgomot.

— Nu-s decât doi, cum s-a convenit, murmură Austin.

Ea nu răspunse. După un minut cele două umbre redeveniră vizibile pe potecă şi aproape că trecură pe la picioarele lor. Claire îl arătă pe Gleicher tovarăşului ei. Ea îi recunoscuse alura, măcar că chipul îi era acoperit în parte de un fular. Fusese întotdeauna friguros şi se temea în mod deosebit de umiditatea nopţii.

Se opriră în faţa grilajului, aruncară o privire lungă asupra casei şi împrejurimilor, apoi intrară în grădină. Austin, atent din fire, şi cu toate simţurile la pândă, remarcă faptul că tovarăşul lui Gleicher se dădea mereu la o parte ca să-l lase pe acesta să treacă întâi. Notă de asemenea că Gleicher avu un gest de nemulţumire şi murmură în şoaptă câteva cuvinte.

Atunci, Otto i-o luă înainte. Această mică scenă, neimportantă în aparenţă, declanşa în Austin un ansamblu de deducţii dar, pe moment, nu le urmări ca să ajungă la concluzia lor logică, fiindcă era nerăbdător să nu piardă nimic din tabloul următor.

Arvers trebuie să fi stat la pândă, căci deschise uşa înainte ca nemţii să bată şi înainta spre ei. Apăru un scurt moment în plină lumină. Austin fu frapat de schimbarea trăsăturilor sale.

— Încă n-a sosit…

— Totuşi, noi suntem punctuali, spuse Otto, jucându-şi acum rolul cu semeţie.

— SOGot că nu va întârzia, răspunse timid Arvers.

Intrară toţi trei în casă, a cărui uşă fu închisă; Austin rămase decepţionat de a nu fi auzit mai mult. Claire şi el se aşezară la pândă în întuneric şi tăcere, îndreptându-şi atenţia asupra vilei lui Gleicher, convinşi că pericolul de acolo venea. Dar casă, acum şi mai vizibilă sub lumina lunii care se ridicase, părea adormită.

Aşteptară mai bine de o jumătate de ceas. De douăzeci de ori Austin fusese tentat să coboare de pe stinghia lui şi să se ducă la întâlnire. O privi în sfârşit pe tovarăşa sa, care părea cumplit de dezamăgită şi spuse aproape cu regret:

— Nu pare să fie nicio capcană. Nu-s decât doi. Mă duc să-i întâlnesc. Aşteaptă-mă aici.

Se ridică gata să iasă din ascunzătoare, când o impresie înregistrată cu puţin timp înainte îi străbătu creierul: comportarea celor doi nemţi în faţa grilajului. Gestul instinctiv al lui Otto de a-i permite celuilalt să treacă şi protestul lui Gleicher care aducea a mustrare. Îşi isprăvi raţionamentul început mai înainte: Gleicher era adevăratul şef. El tratase toată afacerea încă de la început, el montase toate piesele. De ce această înşelătorie dacă nu într-un scop ostil? Timpul pe care-l petrecu meditând asupra acestei probleme îl împiedică să-şi urmeze prima idee. Încă mai ezita, când în casă se auzi un zgomot de paşi. În curând cei trei oameni ieşiră luminaţi de lampa de la intrare.

Această întâlnire neizbutită îl înfuriase pe Gleicher. Mânia îl împiedică să se limiteze la rolul lui de figurant şi-şi reluă manierele arogante.

— Crezi, domnule, spuse el pe un ton glacial, că am să aştept toată noaptea la cheremul şefului dumitale? E un

ceas de când ar fi trebuit să fie aici!

— Nu înţeleg, bâlbâi Arvers, Un impediment neprevăzut, cu siguranţă. Vă jur că am făcut tot ce-am putut.

— Nu mă interesează decât rezultatul. Te-am prevenit că te voi face răspunzător de un eşec.

Vocea lui Arvers deveni rugătoare.

— Mai lăsaţi-mi o şansă. Vă asigur că-l voi decide să aibă această discuţie. Voi avea cu siguranţă veşti de la el în curând. Voi pregrăi o nouă întâlnire.

Gleicher ezită; dar afacerea era prea importantă pentru a-l putea refuza.

— Fie, o ultimă şansă, spuse el în sfârşit. Ultima pentru dumneata. Mă înţelegi bine, Herr Arvers?

— Poate că va mai veni chiar în noaptea asta.

— Nu suntem la dispoziţia dumitale. De altfel, Otto trebuie să plece imediat la Paris. Aşa că noaptea asta s-a dus dracului… Totuşi, adăugă el, după ce reflectase, dacă-ţi dă veşti, adu-mi-le la cunoştinţă… Ai înţeles? E ultima dumitale şansă, Herr Arvers.

VII

AUSTIN NU AUZISE DEcât o parte din această discuţie, dar era destul ca să confere greutate acuzaţiei lui Claire: Arvers părea într-adevăr o. iucărie în mâinile nemţilor. Tocmai se pregătea să se ducă să-i ceară explicaţii, când ea, printr-un gest brusc, îl invităsă se reaşeze.

Un zgomot uşor îi atrăsese atenţia. Uşa casei se deschise din nou. O umbră trecu pe furiş pragul. Toate luminile erau acum stinse, dar cerul era destul de limpede pentru ca ei să-l recunoască pe Arvers. El se opri pe peron, pe jumătate ascuns de *un* stâlp şi rămase acolo, tăcut, nemişcat, pândind în noapte.

Singur în vilă, după plecarea nemţilor, Arvers fusese asaltat de gânduri mohorâte.

Austin nu venise. Raţiunea lipsei sale era evidentă: se temea de nemţi – desigur, dar mai presus de orice, de Arvers. Deosebita sa putere de a ghici în legătură cu părerea pe care şi-o făceau alţii despre el nu-l putea înşela. Din vocea lui Austin la telefon, simţise tot ceea ce i se părea suspect în propria sa conduită.

Se strădui să judece cu răceală în ciuda rătăcirii sale. Ce-ar fi făcut el, cel mai viclean dintre agenţii secreţi, dacă s-ar fi temut de o capcană? S-ar fi prefăcut că acceptă întâln rea şi ar fi supravegheat în mod discret locul, fără să se arate. Probabil că tot astfel făcuse şi Austin. Poate că încă mai stătea la pândă?

Ajuns în acest punct al deducţiei, ieşise din casă după ce stinsese luminile. Noaptea şi singurătatea acţionară ca nişte excitante asupra spiritului său care trecuse printr-o lungă perioadă de tulburare. Pădurea i se păru deodată extraordinar de ostilă, ascunzând în umbra fiecărui tufiş o fiinţă înverşunată să-l piardă. Pe toţi duşmanii – toţi cei pe care şi-i închipuia că vorbesc despre el în lipsa sa – şi-i imagina în seara aceasta, adunaţi laolaltă, având ca punct comun reaua lor voinţă faţă de el, în acel colţ de ţară breton. Doctorul Fog făcea parte dintre ei, căci nu-i dăduse acea misiune decât ca să-l zdrobească. CJaire era şi ea acolo. În rândul întâi. Ea îi călăuzise până la ascunzişul său. Ea trebuie să-i fi informat despre el. Austin se sfătuise cu ea înainte de a-i telefona; se duseseră la mama ei, desigur, vrăjitoarea aia bătrână care-l detesta şi mai mult decât ceilalţi.

Ce-ar fi putut spune pe seama lui? Ea îl ura şi-l dispreţuia în ciuda eroismului de care dădea dovadă sub ochii săi. Nu-i slujise la nimic faptul că-şi riscasa de douăzeci de ori viaţa, căutând în fiece moment pericolul, înfruntând o brută ameninţătoare fără a-i păsa de consecinţe. Se pregătise să-l doboare pe Bergen. Se răzgândise numai din datorie, pentru a evita represaliile

oarbe, şi zecile de morţi printre nevinovaţi. Şi această nebună îşi pusese în cap că el se temea să înfrunte un om corp la corp, să-l ucidă! Micimea acestei idei îi smulse un surâs amar. Cât de puţin îl cunoştea! Dăduse atâtea dovezi din acest punct de vedere, dar nu le putea etala acum.

Scutură cu violenţă din cap, pentru a opri deşteptarea altor amintiri care-l antrenau împotriva voinţei sale pe această pantă sinistră. Ceea ce prezenta importanţă în noaptea asta erau duşmanii lui actuali şi in spe – cial Claire. Părerea fetei era cea pe care trebuia s-o combată. Pentru ea, el va fi întotdeauna un laş. Nimic n-o va face să-şi schimbe părerea. Nimic decât dacă poate…

Părăsi un moment peronul ca să reintre în casă. N-avea o intenţie precisă. Pur şi simplu, i se păruse că întrevede o lumină încurajatoare în tenebre şi inconştientul său îl împingea să se deplaseze în acea direcţie. Absenţa sa nu dură decât un minut. Când se întoarse, ţiinea între mâinile întinse în faţa sa un obiect micuţ, de care nici Claire nici Austin nu-şi putură da seama ce anume era. După un moment, îl strecură într-unul din buzunare, unde-şi vârî pumnul crispat.

Un fascicul de lumină mătură poteca. O maşină ieşea din grădina celeilalte vile. Austin îşi aminti de ultimele cuvinte ale lui Gleicher: Otto pleca la Paris. Automobilul dispăru curând. Din porumbarul lor ei îl zăriră pe Gleicher care închidea. poarta grilajului înainte de a intra în casă. Când se întoarse în direcţia lui Arvers, Austin nu-l distinse decât după un moment, când acesta ieşi din umbra unde se pitise pentru a scăpa de lumina farurilor. Atunci, luna îl lumină din plin. Privirea lui părea fixată acum asupra unui anumit punct. Obrazul său palid era întors către cealaltă-vilă.

…Ce raportase Claire? Ce ştia ea în fond? Se trădase el în faţa ei, cu toate precauţiile sale în cursul acestor luni de viaţă în comun, şi mai ales în timpul ultimelor

săptămâni? Nu putea fi tot timpul în stare de alarmă. Poate că îi scăpaseră unele cuvinte în somn. Să-l fi urmărit până la Gleicher, fără ca el să ştie? Era capabilă de orice... Şi acolo, ar fi putut...

Trase o înjurătură obscenă. Asta trebuie să fie: auzise înregistrarea. Doar făcea un zgomot... un vacarm infernal; chiar la telefon urechile îi zumzăiau... Transmisese fidel fiecare frază la Londra, prin intermediul unui cod special. Toţi duşmanii săi, din Anglia, şi din Franţa, cunoşteau acum existenţa benzii. Să-l aibă la mână era scopul unic al manevrelor lor, căci istorisirile Clairei nu erau suficiente; le trebuia o probă materială. În acest scop venise Austin în Franţa şi absenţa lui din noaptea asta căpăta o altă semnificaţie. Doctorul Fog dându-i ordin să obţină banda cu orice preţ, el trebuia să ia contact cu Gleicher, sigur, dar nu în prezenţa lui Arvers.

Povestea devenea mai limpede cu fiecare pulsaţie a minţii lui bolnăvicioase.

Ce nevoie mai aveau de el, la urma urmei? Aşteptau probabil să se culce, ca ei să se poată duce la Gleicher şi să-i propună târgul. Acesta le va da banda ca dovadă a bunăvoinţei sale, foarte fericit de a-i fi jucat lui un astfel de renghi. Era chiar foarte probabil ca totul să fi fost. aranjat între ei mai dinainte. Gleicher jucase teatru faţă de el. Fusese nebun să aibă încredere în el. Cum să ai încredere într-un neamţ? Avea cu mult mai multe avantaje dacă trata direct cu Austin decât cu el. Nu numai că-l considerau cu toţii drept un laş, dar îl mai şi socoteau drept o cantitate neglijabilă.

Maşinaţia nu mai prezenta niciun punct obscur. Gleicher rămăsese singur în vila lui, ca să încheie târgul;...” singur, cu banda de magnetofon...

Acest amestec de perspicacitate şi de divagaţii febrile duceau la o concluzie de o asemenea logică şi puritate, încât încercă o bucurie mentală uitată de multă

vreme: certitudinea de a-şi fi redobândit toată puterea şi ascuţimea intelectului.

Soarta Lui era în funcţie de acest document şi de posesorul lui actual. Dintr-odată, printr-un gest pe care inconştientul îl pregătise şi pe care spiritul său începea să-l analizeze cu precizie, putea să pună mâna pe bandă şi să-şi deruteze şi duşmanii, dovedindu-le că era capabil să îndeplinească cel mai înfricoşător şi cel mai meritoriu dintre toate actele. Planul teoretic era perfect. Nu mai rărhânea decât să-şi aţâţe îndrăzne-ala trupului.

Ei bine, voi vedea! Simplitatea şi frumuseţea raţionamentului său aprinsese jăratic în carnea şi-n muşchii săi. Să-şi răscumpere onoarea şi, totodată, să se impună adversarilor săi prin adevăratele dimensiuni ale eroului, în momentul în care ei îl credeau înfrânt, era o perspectivă de o voluptate îmbătătoare, singura susceptibilă de un entuziasm suveran. Singura care putea reduce la tăcere instinctele firii sale temătoare.

Înainte de a se decide să facă primul pas, amintirea care-i smulsese de curând un surâs superior de batjocură i se înfăţişă din nou în minte; Claire era absolut lipsită de perspicacitate; în ceea ce-l privea, el ştia bine că era capabil să ucidă în anumite împrejurări! Nu mai încercă să alunge fantoma. Contemplarea acestei năluci îi pricinui dimpotrivă, un surplus de excitaţie; cu pumnul mereu crispat în buzunar, coborî cu pas ferm treptele peronului.

VIII

— CE ÎNSEAMNĂ ACEAStă manevră? murmură Claire cu o voce care-i trăda enervarea.

Arvers înainta pe potecă, spre vila lui Gleicher, fără să facă mai mult zgomot decât o umbră. Avu o scurtă ezitare ajungând în faţa grilajului, apoi intră în grădină. Austin intui că ultimul act încă nu se jucase şi-i făcu un semn fetei. Coborâră din porumbar şi se apropiam la rândul lor de vilă, rămânând în umbra arborilor. Ascunşi în

tufişuri, auziră o muzică asurzitoare. Gleicher se lăsa în voia distracţiei sale favorite. Îndepărtară cu precauţie crengile şi-l zăriră pe Arvers la douăzeci de metri de ei, în faţa uşii casei, chiar în momentul în care se hotărâse să bată. Rămăsese acolo, pe prag, în timp ce ei înaintau.

Discul acoperea probabil zgomotul, căci nu se auzi niciun răspuns. După ce aşteptă un moment, bătu din nou, mai tare şi de mai multe ori. Muzica continua, dar Austin auzi curând vocea lui Gleicher.

— Cine-i acolo?

— Eu, spuse Arvers. M-am gândit că încă nu v-aţi culcat. Vreau să vă previn că şeful meu din Londra a venit.

Uşa fu întredeschisă, apoi împinsă de tot.

Lumina din vestibul lumină o parte din grădină. Gleicher aruncă o privire afară şi lăsă să-i scape un rânjet dispreţuitor, văzând că Arvers era singur.

— Era cât pe-aci să mă sperii, Herr Arvers. Nu m-am îndoit că eşti dumneata; doar dumneata.

grele pentru contratimo nu exJ” mă îl re-Nu-i vina sa, spuse el. A avut o pană de maşină şi a trebuit să împrumute o bicicletă. S-a scuzat mult pentru această întârziere, dar ar fi foarte dornic să vă întâlnească acum, dacă aţi vrea să veniţi la mine.

— Otto a plecat, spuse Gleicher prost dispus. Totuşi, aş vrea să am o întrevedere preliminară cu el. Sunt grăbit să văd ce mutră are… Apoi, după o pauză:

— Dar ce-şi închipuie, că sunt] a ordinele sale? M-am mai deranjat o dată…

Arvers luă un ton şi mai umil.

— Nu prea ştiu cum să vă explic. Cred că se fereşte puţin, cu toate eforturile mele. E firesc; nu vă cunoaşte. Pe de altă parte, vă consideră ca pe un simplu intermediar. I-am spus că sunteţi dispus să-i faceţi servicii. Astea au fost propriile dumneavoastră instrucţiuni.

Gleicher îl privi cu atenţie. Ezită un timp destul de

lung, amintindu-şi de discuţia pe care o avusese cu Otto, înainte de plecarea acestuia. Otto îşi exprimase neliniştea de a-l lăsa singur în apropierea unui om care avea numeroase motive să-l urască.

— Lasă, Otto, n-am de ce mă teme de el. E prea fricos ca să îndrăznească să mă atace. Când a fost arestat de către Gestapou n-a schiţat un gest de apărare.

— Violenţa bruscă îl paralizează, spuse Otto; dar poate că e altfel când i se dă timpul să reflecteze.

Această remarcă i se păru lui Gleicher destul de subtilă, pentru a se gândi la ea un moment. Băgă de seamă că adjunctul său făcea progrese în domeniul a cărui importanţă i-o subliniase: psihologia. Dar nu putea accepta lecţiile unui subaltern în această materie.

— Asta niciodată, afirmă el cu dispreţ. Arvers face parte din acea rasă de indivizi care sunt incapabili să verse sânge, fie şi pentru a-şi salva existenta

— Existenţa, nu spun existenţa.

avea un motiv multei „ShIES Dodar poate acea afacere veche, tocma ” f6” * A* «*° de sează... există un punct na»-i.

punct care mă traca

a insista astfel, cu riscul de a-şi nemulţumi şeful, i le păru ciudat lui Gleicher, care-l rugă să se explice.

— E un amănunt care mi s-a părut totdeauna straniu şi la care m-am gândit mult în ultima vreme. Cum a murit camaradul său, Morvan? Noi ne-am gândit tot timpul că poliţiştii l-au doborât. Or, l-am revăzut pe informatorul meu, care i-a interogat din nou pe supraeţuitori, iar aceştia păreau sinceri.

— Atunci?

— Ei afirmă că Morvan era mort când s-au întors fermă.

— În urma torturilor?

— Nici pomeneală, Herr Doktor; mai multe gloanţe n

inimă.

Otto nu mai adăugase nimic. Gleicher rămăsese visă-i jr, apoi ridică din umeri şi-şi concedie adjunctul, fără să-şi schimbe cu nimic planul.

Amintirea acestei discuţii îi pricinui o uşoară indispoziţie, dar orgoliul îl împiedică să ţină seama de acest avertisment implicit.

— Bine, spuse el; pentru că şeful dumitale se teme, am să vin eu la dumneata.

Privi pădurea şi se înfiora.

— Aşteaptă-mă. Mă duc să mă îmbrac… îi închise uşa în nas şi se întoarse în living-room.

Reumatismul colonelului von Gleicher se acomoda rău cu plimbările nocturne prin pădure. Îşi făcuse acasă un foc zdravăn de lemne, alături de care se pregătea să-şi petreacă restul nopţii ascultând discurile sale preferate, şi oftă la gândul de a părăsi această atmosferă caldă. Se înfăşură friguros în manta şi se îndepărtă de cămin cu regret. Înainte de a ieşi din odaie, şovăi, se întoarse şi, cu un gest hotărât, îşi strecură un revolver. În buzunar.

Abia dispăruse Gleicher, că Arvers şi puse mâna pe clanţa uşii. O împinse fără nicio dificultate, şi se strecură în tăcere, în casă, pe urmele neamţului.

Aspectul fizic i se schimbase, aşa cum se întâmpla de fiecare dată când îşi încorda firea, Sângele îi pierise de pe faţă. Mişcările erau cele ale unui automat, comandat de o voinţă exterioară, ce părea că o depăşeşte cu mult pe a sa şi în care el găsea un soi de alinare să se abandoneze. În ciuda spaimei, încerca orgoliul de a constata că muşchii ascultau de solicitările imperioase ale spiritului şi că era pe cale de a se comporta ca o fiinţă de o îndrăzneală excepţională. Ştia că nimic nu-l va opri şi simţea de-acum comis actul pe care era pe cale să-l săvârşească.

Nu era pentru prima oară când se lăsa călăuzit astfel de o putere suverană triumfând peste toate opunerile lui

interioare. Păstra în faţa ochilor imaginea care-i apăruse, un moment mai înainte şi descoperi o sursă inepuizabilă de energie. Revăzu în ea cele mai mici detalii şi trăi din apu, cu exaltare, scena acelui precedent eroic.

IX

CÂND OAMENII gestapoului îl aduseseră în camera în care zăcea Morvan şi-l lăsaseră în paza a doi poliţişti, Cousin petrecuse cu siguranţă cele mai cumplite ceasuri din viaţa sa. O afirmase în i-aţa doctorului Fog şi, ca multe din declaraţiile sale, şi aceasta era exactă.

Încremenit într-un fotoliu, se constrângea la o imobilitate absolută şi se apăra cu înverşunare de orice gânduri. Încerca cu disperare să facă abstracţie de lume. adoptând pasivitatea şi rigiditatea unui cadavru. Singura nădejde pe care-şi îngăduia să şi-o facă era continuarea veşnică a stării de buimăceală în care izbutise să se cufunde, graţie armistiţiului pe care i-l acordaseră călăii. Se temea de cea mai banală manifestare de activitate exterioară care risca să-l smulgă din această amorţire binecuvântată, relativ nedureroasă. a trupului şi a sufletului. Cântecul unui cocoş, în toiul nopţii, îi provocă un junghi insuportabil.

Închise ochii cât încăpăţânare, pentru a nu-l vedea pe Morvan. Acesta era întins pe pat. Poliţiştii îl pansaseră sumar după ce-i unseseră rănile cu ulei, rostind chiar câteva vorbe de compătimire.

Munca lor îndeplinită, nicio raţiune nu le mai interzicea să se arate miloşi. Socotindu-l inofensiv, îl dezlegaseră. Pe urmă, după ce verificaseră cătuşele lui Cousin şi încuiaseră uşa, începură să joace cărţi, bând alcoolul găsit în cursul percheziţiei. În momentele de spaimă, când nu se putea stăpâni să nu reflecteze, Cousin socoti că li se va trimite, dimineaţa, o maşină, ca să-l ducă la închisoare. Se temea de acest eveniment, nu de frica sechestrării – năzuia, dimpotrivă, să se afle singur într-o

celulă – ci de groaza gesturilor pe care ar fi trebuit să le facă pentru a relua contactul cu universul material.

Un reflex îl obliga totuşi să întredeschidă pleoapele. Morvan nu mai gemea; rămăsese nemişcat, cu ochii închişi şi el. Totuşi îi avusese larg deschişi când Cousin intrase. Privirea sa, la început voalată de suferinţă, se fixase asupra lui. Reuşise atunci, cu preţul unui efort eroic, să-şi părăsească înfăţişarea de câine supus, să se înţepenească şi să-şi ridice capul. Dar un gând îngrozitor îi trecu prin minte, chiar în momentul în care afecta această atitudine: Morvan ştia. Uşile dintre cele două camere rămăseseră deschise.

— El nu pierduse niciunul din strigătele sale. Morvan îi cunoştea trădarea. Sulpiciul nu-l lipsise de conştiinţă. Lucrul se vedea în ochii lui; Cousin nu trebui să-l privească multă vreme, pentru a descoperi cu spaimă în acei ochi plini de dispreţ manifestarea unei atitudini ostile care îl înfricoşa mai mult ca orice. Un alt sentiment, pe care-i ura tot atât i se citea în pupile: orgoliul victoriei. Aceste două expresii ponjugate îi pricinuiau o durere ascuţită, care deveni intolerabilă când Morvan schiţă un surâs, o grimasă a cărei umbră respingătoare avea s-o găsească mai târziu pe buzele lui Claire.

Acum Morvan închisese ochii peste dispreţul şi peste triumful său. Ei aşteptau astfel de mai multe ceasuri, uitaţi, se părea, de un duşman care avea altceva mai bun de făcut decât să se ocupe de ei. Fericiţi de această odihnă nesperată, paznicii lor se simţeau în siguranţă şi supravegherea lor slăbea din ce în ce.

Cousin îşi păstrase cu încăpăţânare aceeaşi rigiditate, înverşunându-se să nădăjduiască nebuneşte că acest răgaz va fi veşnic. Brusc, printr-unul din acele reflexe de neînvins care-l sileau să-l observe pe Morvan, băgă de seamă o schimbare în atitudinea sa; se întoarse uşor pe-o parte, cu faţa spre nemţi. Aceştia îşi întrerupseră

partida şi se tolăniseră pe scaune, pe jumătate aţipiţi. Cousin băgă de seamă că privirea tovarăşului său era fixată asupra pistolului mitralieră pe care unul dintre ei îl pusese alături. *Cu* gesturi încete şi imperceptibile, ei îşi îndepărtă puţin câte puţin cuvertura, în vreme ce privirea măsura distanţa care-l despărţea de armă.

Era evident că se pregătea să făptuiască un act disperat, îşi încercă relaxarea braţelor, care urmau să suplinească avântul picioarelor sale slăbite. Cousin îl detestă şi mai mult pentru această tentativă. Tot ceea ce ameninţa să-l scoată din catalepsia lui voită i se părea un sacrilegiu. îl cuprindea furia la gândul de a fi smuls din singura stare pe care o putea îndura; şi asta, tocmai de către acest Morvan, care voia să-l umilească o dată mai mult printr-un gest de o temeritate absurdă.

Dacă nu striga, pentru a-i înştiinţa pe poliţişti, era pentru că se simţea din nou paralizat. Iminenţa violenţei îi interzicea folosirea cuvântului. Asista mut, îngheţat, la pregătirile lui Morvan. Nu făcu niciun gest când acesta, dând la o parte cuvertura, se avântă sprijinindu-se în mâini, apucă pistolul-mitralieră şi dobori gardienii din două rafale, înainte de a se prăbuşi el însuşi învins de durere.

Se scursese un timp destul de lung, în tăcere, după această execuţie. Nemţii, ucişi pe loc, zăceau la pământ. Întins de-a lungul patului, Morvan nu făcea nicio mişcare. Cousin nu se clintea nici el; aştepta să-i tieacă paralizia.

Faptul începu mai întâi prin eliberarea spiritului care-şi regăsea treptat agerimea. Îşi dădu în curând seama de realitate şi redeveni capabil să judece. Observă că această realitate era şi mai atroce de când nu se mai ai iau în mâinile duşmanului.

Nimeni nu-i mai reţinea. N-aveau decât să treacă pragul şi să fugă. Să fugă? Să revină în tabăra prietenilor; să răspundă la întrebările lor; să le povestească drama!...

La acest punct al gândirii sale se produse ea o declanşare în creierul lui şi, pentru prima oară, îşi dădu seama de ordinele imperioase ale acelei puteri suverane preocupată de interesele sale şi care-l constrângea să acţioneze. Totodată simţi cum se sfărâmă lanţurile care păreau să-i împiedice trupul.

Vocea îi porunci să se scape mai întâi de cătuşe. Începu să lucreze fără grabă, cu noul sânge rece pe care i-i dăduse dorinţa lui de supunere. Treaba nu era prea grea; după puţină vreme izbuti să şi le scoată, fără însă a înceta să-l supravegheze pe Morvan cu coada ochiului, fără gesturi prea bruşte care l-ar fi putut alarma. Îşi regăsea în acel moment hotărârea şi curajul calm al eroului care era frământat de visuri şi se felicita pentru asta.

Morvan deschise ochii şi-l văzu liber. Păru că presimte intenţia sa şi întinse mâna spre pistolul-mitralieră căzut la piciorul patului. Cousin fu mai rapid decât el: nimic nu se mai opunea jocului muşchilor săi şi instinctul vital găsea în fiinţa sa materială o mecanică perfectă. Sări şi apucă arma, chiar în momentul în care celălalt se pregătea să pună mâna pe ea. Salută acest succes ca pe o primă victorie.

Dar suprimarea unui martor jenant nu constituia esenţa actului său. Spiritul are cu totul alte cerinţe! Spiritul cere să creadă în propria sa virtute! Spiritul poruncea ca Morvan să fie un trădător şi el, Cousin, un justiţiar instigat de providenţă.

Îndeplini acest pas sublim, fără niciun efort. Se înălţă chiar până la un asemenea grad de convingere, încât simţi nevoia de a şi-o exprima cu voce tare şi de a urla, pentru a-l încredinţa pe Morvan de ticăloşia lui.

— Canalie! Trădătorule! Gândeşte-te, gândeşte-te la camarazii care sunt pe cale să plătească crima ta cu sângele lor!

Îl insultă un minut întreg, pradă unei furii pe care

trebuia în mod cu totul firesc s-o încerce, în această împrejurare, eroul viselor sale. îl scuipă în obraz, îl pălmui, înainte de a-i ciurui pieptul cu o rafală care ţinu până când se isprăvi încărcătorul.

Ecoul cuvintelor sale îi aţâţă indignarea naivă. Evocarea camarazilor morţi, sacrificaţi din laşitate, îi spori furia dincolo de orice limită: Microbul imaginaţiei sale fu de asemenea natură încât chiar atunci când rămase singurul supravieţuitor din odaie, când se asigură că Morvan era într-adevăr mort, că niciun sunet nu mai putea ajunge la vreo ureche străină, el continuă pe acelaşi ton.

Singur, în mijlocul cadavrelor, proferă doar pentru el acele cuvinte care puneau în lumină misiunea lui sacră şi-l făceau să apară ca un înger glorios al răzbunării:

— Astfel trebuie să fie pedepsiţi toţii trădătorii, spuse el.

X

ÎŞI REGĂSISE ACEA STAre de bună dispoziţie intrând în vilă, pe urmele lui Glei-cher şi repetând în şoaptă cuvintele romantice care grăiau despre radioasa lui metamorfoză.

— Astfel trebuie să fie pedepsiţi toţi trădătorii.

În acel moment, ca şi cum l-ar fi doborât pe Morvan, deformaţia profesională venind în ajutorul firii sale, un patriotism încrâncenat şi intransigent îi însufleţi braţul.

Cunoştea bine vila, clădită după acelaşi plan ca şi a sa. Living-room-ul, care dădea într-un vestibul lung, era singura odaie pe care o ocupa Gleicher. Dormea acolo, pe un divan, după ce asculta şi răsasculta discurile lui favorite. Arvers îi cunoştea obiceiurile. În toiul nopţii, ştia că-l va găsi astfel, în faţa focului, gata să asculte muzică până în zori. Ştia, de asemenea, că nu ieşea nicăieri fără manta. Repetase toate gesturile necesare şi le executase cu precizia bătăii unui orologiu.

Trecu, fără să fie văzut, de uşa living-room-ului şi se

ascunse în spatele unui dulap. Scoase din buzunar obiectul pe care-l întrezăriseră Austin şi Claire. Era coarda de vioară pe care n-o putuse folosi împotriva lui Bergen, îşi înfăşură cele două extremităţi pe după mâini, pentru a o putea ţine mai bine şi-şi încercă tăria muşchilor. Gleicher se întorcea încheindu-şi mantaua, fără a se deranja măcar să închidă pickup-ul. Ieşi din cameia şi făcu un pas către uşa de la intrare. În aceeaşi clipă Arvers se prăvăli asupra lui.

Trecuseră mai multe minute de la dispariţia sa şi Austin încă îşi mai punea întrebări în legătură cu purtai ea lui ciudată. În zadar îşi ciuli urechea; concertul acoperea orice zgomot.

În sfârşit muzica, se opri. Casa redeveni tăcută. Alături de el, Claire, cu sprâncenele încruntate, părea să caute soluţia unei probleme. Se izbi brusc peste frunte şi strigă pe un ton disperat:

— Banda, banda de magnetofon! Asta a venit el să caute; e în stare de orice, ca să pună mâna pe ea!

Vocea ei răsună în tăcerea din jur. El o apucă de braţ, dar ea se desprinse cu violenţă şi strigă din nou:

— O s-o distrugă. Vom ajunge prea târziu!

Şi începu să alerge spre vilă, fără nicio precauţie, trântind grilajul grădinii cu o pocnitură care afectă dureros nervii lui Austin. El o urmă, socoţind că era inutil să se mai ascundă, pentru că ea, oricum, le dăduse în vileag prezenţa.

O ajunse aproape de peron; o apucă din nou de braţ, pentru că ea se oprise acolo, după cum de altfel făcu şi el în faţa apariţiei subite a lui Arvers în prag. Pe buzele acestuia se ivise un surâs triumfător. Dincolo de el. ei distinseră un trup inert, lungit în vestibul. Arvers deschise uşa, cu un gest larg, aproape spectaculos, şi se dădu de o parte din faţa lor, pentru a-i lăsa să-i contemple opera.

Nu manifestă nicio mirare şi părea că-i aşteaptă. Nu

se temea de ei; dimpotrivă. Se felicita totodată pentru prezenţa lor şi pentru perspicacitatea lui care prevăzuse acest lucru.

Apăruseră ca nişte martori providenţiali ai valorii sale, chiar în momentul în care el dorea acest lucru.

După ce se bucură în tăcere de buimăceala lor, vorbi primul, pe un ton de detaşare suverană.

— L-am lichidat, spuse el.

— Cum?

Austin, la rândul lui, nu se putu abţine să nu strige. Nervii săi erau încordaţi de lunga aşteptare nocturnă şi mai ales de senzaţia odioasă de a fi înconjurat de nebuni care încercau să pară teferi.

— Gleicher; l-am lichidat, repetă încet Arvers. Era un trădător. M-am îndoit o vreme, dar în noaptea asta am avut dovada… L-am sugrumat.

I I se părea că trăieşte un început glorios, după un coşmar înfricoşător. Nu trebuia să se silească prea mult ca să afecteze aerul neglijent care convenea călirii sufletului său.

— L-am sugrumat cu o coardă de vioară. Este mijlocul cel mai tăcut şi mai sigur.

Totuşi, revenindu-şi din surprinderea de la început Claire îl dădu la o parte şi, păşind peste cadavru, fără să-i arunce o privire, dădu buzna în livin-g-room. Alergă drept la şemineu şi se opri acolo frământându-şi mâinile. Focul ardea. Buştenii trosneau. Un vătrai, pe jumătate înfipt într-un morman de jăratec, arăta că cineva aţâţase focul. Scormoni printre rămăşiţele incandescente, dar nu rămăsese nicio urmă care să poată fi identificată. Ochii ei rătăciţi zăriră atunci pe o masă un cilindru plat de piele. Era gol.

O cuprinse furia şi se întoarse spre intrare. Arvers era pe ea! e de a-i explica lui Austin toată povestea.

— Aveam bănuieli asupra loialităţii lui, dar abia în

seara asta, când a venit la întâlnire, am avut o certitudine; nu urmărea altceva decât să vă atragă într-o capcană… De unde ştiu? Am surprins o discuţie între el şi acolitul său.

Alcătuia povestea pe măsură ce-o istorisea, ca un scriitor expert care, atunci când ia pana, nu cunoaşte încă toate amănuntele povestirii sale, dar a cărui inspiraţie este orientată, la fiecare nou capitol, de ideea generală a operei, far puternic slujindu-i de ghid şi de susţinător, făcând să ţâşnească continuu, din neant, înlănţuirea evenimentelor necesare. Îşi regăsise toate calităţile intelectuale şi încrederea în propria sa stăpânire.

— Da; cum întârziaţi, m-am prefăcut că mă urc la primul etaj şi i-am lăsat singuri. De fapt, am rămas lângă uşă. Atunci am auzit acea discuţie care nu putea să-mi mai lase vreun dubiu asupra planurilor lor… Mai întâi am înţeles că Gleicher era personajul important, un ofiţer superior al Abwehrului… Otto? un simplu subordonat, Abuzau de informaţiile fabricate de Abwehr: un vast plan de intoxicare.

Neştiind cu exactitate ce cunoştea şeful său, avea mare grijă să nu altereze adevărul fundamental, Ceea ce spunea se potrivea atât de bine cu anumite observaţii ale lui Austin, încât acesta fu descumpănit şi aproape că şi începea să-şi reproşeze că-l considerase trădător.

— Pe urmă, intenţiile lui Gleicher au apărut limpede. Nu era vorba să ia o legătură cinstită cu aliaţii… îşi băteau joc amândoi, evocând viclenia lor şi credulitatea noastră nebună… Voia să atragă unul sau mai mulţi şefi ai serviciului secret în ghearele sale şi să dea astfel o lovitură fatală organizaţiei noastre şi războiului secret Capcana nu era pentru noaptea asta, ci pentru o proximă întâlnire pe care n-aţi fi întârziat să i-o daţi. De altfel şi exista un risc mare ca el să vă întâlnească şi să vă recunoască. Eram consternat. E bine că n-aţi venit. N-am început să răsuflu decât după ce au plecat. Atunci, i-am pândit din umbră.

Am auzit maşina. Era Otto. Ştiam că Gleicher va petrece noaptea acolo.

Aventura se ţesea de la sine, plecând de la fapte riguros autentice. Chiar dacă-i spionaseră fiecare gest în cursul nopţii, nu puteau să-i conteste niciun element al povestirii sale.

Austin dori în acest moment să-i poată deschide cutia craniană şi să-i citească în cutele creierului, socotind nebuneşte că acesta era singurul mijloc de a descoperi adevărul, în prezenţa unui asemenea fiinţe.

Dar Austin se înşela; dacă ar fi avut puterea să efectueze această operaţie şi această descifrare a materiei cenuşii în meandrele sale cele mai intime, n-ar fi descoperit decât confirmarea intenţiilor cavalereşti care răzbăteau din această povestire.

Nuanţele subiective cu care înfrumuseţa evenimentele erau totodată atât de fireşti şi atât de ameţitoare, încât îi înflăcărau propria-i convingere. Şlefuia, prin intermediul limbajului, o realitate reînnoită, virgină, atât de pe măsura ambiţiei sale, încât spiritul său n-o putea pune la îndoială. A sculpta, a rândui materia primă a faptelor în aşa fel încât să se desprindă din ea o semnificaţie satisfăcătoare, asta era tot ceea ce făcuse toată viaţa. Meseria în care trecuse drept maestru reapăruse în acest moment în toată glorioasa sa maiestate. Sentimentul exaltant al propriei virtuţi trebuia să-i smulgă lacrimi de entuziasm, în vreme ce dădea ultimul retuş personajului său, prin magia savantă a cuvintelor.

— Era singur; ştiam asta. N-avea nicio bănuială. Credea că mă păcălise. Nu mai puteam ezita; ocazia era prea frumoasă. Am bătut la uşă. I-am spus că aţi sosit şi că doriţi să-l vedeţi. A reintrat în vilă să-şi ia o haină. L-am urmat. L-am strâns de gât cu coarda asta. N-a zis nici pâs…

Vocea sa avea însuşi accentul adevărului şi dovada a

ceea ce spunea, era acolo, în vestibul. Austin era încântat. Reîncepu s-o bănuiască pe Claire că e nebună sau că a inventat toată povestea ca să-l piardă.

Ea nu va fi niciodată convinsă de buna lui credinţă, gândi Arvers. Ce importanţă avea, la urma urmei, Claire? El îi smulsese ghearele. Întreaga sa atitudine arăta că fata era conştientă de înfrângerea ei. Stătea acolo, în faţa lui, cu inima plină de furie, dar neputincioasă. Strângea în mâinile ei tremurătoare cutia pe care el nu mai avusese când s-o distrugă şi-şi dădea seama că nu-i slujea la nimic împotriva lui. Dovada o constituia faptul că tăcea. Ce mai conta acest accesoriu fără importanţă în faţa cadavrului masiv întins la picioarele lor?

Austin fu adus la realitate de primele licăriri ale zorilor, îi veni brusc în minte că avea răspunderi grele şi că nu era ceasul de a se lăsa, aşa cum făcea de o bună bucată de vreme, în voia consideraţiilor teoretice asupra diverselor simptome ale demenţei. Avea treburi mult mai urgente de îndeplinit decât stabilirea unui diagnostic. Trebuia să fugă. Sectorul devenise foarte periculos. De îndată ce moartea lui Gleicher va fi cunoscută. Abwehrul va avea reacţii brutale. Incapabil să hotărască cine anume dintre colaboratorii săi erau demn de încredere, le dădu ordine la amândoi cu o voce seacă şi autoritară.

— Mai întâi trebuie ascuns cadavrul; asta ne va face să câştigăm timp. E prea târziu ca să-l mai ducem undeva afară. Există vreun colţ, în vilă, unde ar putea fi ascuns?

Pivniţa, pe jumătate plină cu o grămadă de butuci de lemne, i se păru un loc potrivit.

— Coborâţi-l şi ascundeţi-l acolo dedesubt, îi spuse el lui Arvers. Claire o să vă ajute. Eu mă duc s-o previn pe mama ei, ca să se pregătească de plecare, după ce va face să dispară toate urmele. Trebuie de asemenea să alertez diverse persoane. Mă voi întoarce, să vă iau cu maşina care e ascunsă destul de departe de sat. Vom pleca

probabil la Paris.

Arvers nu făcu niciun comentariu şi-ş-i scoase vesta ca să se apuce de treabă. Se simţea uşor, aproape bucuros. Claire deschise gura ca pentru a protesta, dar un gest imperios a lui Austin o opri. Ea îşi plecă încet capul, păru să se resemneze şi se pregăti să-l ajute pe Arvers. Austin îi aruncă o ultimă privire perplexă, apoi ridică din umeri, ieşi din casă şi se îndreptă repede spre sat.

Trudiră multă vreme în pivniţă observându-se adesea pe furiş, dar fără să-şi adreseze vreo vorbă. El scotea din grămadă butucii mari. Ea îl ajuta să-i mute din loc.

— Ajunge, spuse el în sfârşit. Groapa e destul de adâncă. Haide să aducem mortul.

Ea îl urmă la parter. Epuizaţi de efort, abia răsuflând, se aşezară câteva clipe în living-room, departe de şemineul unde jăratecul dogorea încă. Afară, soarele începea să lumineze grădina.

— Destul, spuse el după un minut. N-avem timp de pierdut. Austin se va întoarce în curând şi totul trebuie să fie gata.

Îşi reluase cu plăcere tonul de şef autoritar. Ea se sculă şi trecu în vestibul.

— Ia-l de picioare, porunci el.

Ea ascultă docilă. El se aplecase, îşi trecuse mâinile pe sub subţiorile cadavrului şi se pregătea să se ridice. Era cu spatele spre uşa de la intrare.

Ciaire, care apucase picioarele lui Gleicher le lăsă brusc. El ridică, surprins, capul. Ea avea privirea fixată asupra unui punct, în spatele lui. Acolo, pe prag, se afla mamă-sa.

Intrase fără zgomot şi îndreptase spre el unul dintre acele revolvere mari pe care ei le ascunseseră la ea.

XI

— CÂND M-AM REÎNTORS la mama fetei, am început să mă simt stingherit, sir, spuse Austin. Trecusem

pe la ea prima oară, ca s-o înştiinţez de pericol şi s-o rog să adune materialul ascuns acolo pe care voiam să-l iau cu mine. Ea ascultase scurta relatare a evenimentelor, fără să pară surprinsă şi fără să facă o singură remarcă. Am părăsit-o, ca să mă duc să telefonez şi să-mi găsesc maşina. Când m-am întors, am găsit casa goală.

Îi recomandasem totuşi să mă aştepte. Am intrat în odaia din spatele băcăniei. Nu făcuse nimic din ceea ce o rugasem să facă. Cred că plecase imediat după vizita mea. Atunci am avut un presentiment.

Am vrut să mă reped la vilă. Am pierdut din nou timp cu maşina. Acele gazogene blestemate, *şir*...

Austin povesti sfârşitul misiunii sale. Plecarea sa din Franţa fiind întârziată de vremea proastă, de la acele întâmplări trecuseră două luni, dar era evident, după vehemenţa istorisirii sale, că fiecare din ele lăsase o amprentă puternică în memoria sa şi nu era deloc pe cale să le uite. Doctorul Fog îl asculta fără să-l întrerupă, în cursul carierei sale de două ori fertilă în ciudăţenii, cunoscuse bine fiinţe şi situaţii insolite. Anomalia era domeniul lui şi, după cum o mărturisea adesea, simţea pentru ea o înclinare tainică. Era interesat de ultimul episod al afacerii Arvers, dar nu vedea necesitatea de a se emoţiona peste măsură. Calmul său, care părea aproape de neînţeles, îl agasa pe Austin, a cărui surescitare se reînsufleţea pe măsură ce trecea în revistă diferitele etape ale dramei. Se enerva voind să reînvie, pentru şeful său, atmosfera din acea dimineaţă şi se pierdea adesea în amănunte triviale care lui i se păruseră, în acel moment, de o importanţă capitală.

— Gazogenu] s* stinsese... Maşinile acele a blestemate care se folosesc în Franţa, *şir*... Şi eu, ca un imbecil, am mai pierdut un sfert de ceas, încercând să-l reaprind. Fără asta, probabil că aş fi ajuns la timp. Abia după ce m-am istovit în eforturi zadarnice, mi-a venit ideea

s-o iau pe jos. Înţelegeţi, sir?

— Înţeleg, făcu doctorul Fog pe un ton încurajator”. În sfârşit, ai luat-o pe jos?

— Nu era departe. Douăzeci de minute de mers… poate chiar mai puţin, căci am început să alerg de îndată ce-am ieşit din sat. Eram din ce în ce mai neliniştit… o presimţire, o intuiţie, v-o spun, sir, şi apăsarea creştea pe măsură ce înaintam. Ceea ce mă nelinişte era atitudinea mame1., acea placiditate, acea indiferenţă, acea aparentă lipsă de emoţie… Totuşi tot ceea ce-l privea pe Arvers trebuia s-o pasioneze, cel puţin tot atâta cât şi pe fiică-sa.

— Anumite fiinţe sunt capabile de o disimulare puţin obişnuită, remarcă sentenţios doctorul Fog. În general, acesta este un semn al voinţei.

— De îndată ce văzui vila, printre arbori, mă şoca unul din elementele sale… da, acesta este cuvântul, mă şoca aproape ca o necuviinţă, un amănunt nesemnificativ, banal – de ce acest lucru mă afecta astfel? N-o pot explica: aveam nervii încordaţi la maximum, sir. Era fumul abundent care ieşea din cămin. Se puseseră lemne şi focul fusese aţâţat; astfel s-ar fi stins. Existau o sută de raţiuni pentru a explica acest lucru. Puteau arde hârtiile, urmele compromiţătoare; şi totuşi, la vederea lui, am fost cuprins de o adevărată spaimă. Mi-am încetinit mersul, pentru că de-abia mai puteam răsufla; apoi am început din nou să alerg. La ce bun, mă întrebam eu?

— La ce bun, într-adevăr, murmură doctorul Fog.

— Am ajuns în grădină. Cele două femei, Claire şi mama sa. se aflau acolo, cu capul în mâini, aşezate pe treptele peronului. Claire schiţă un gest la apropierea mea. Am vrut s-o întreb, dar n-am putut; vederea chipului ei m-a îngheţat. De nerecunoscut; imposibil de descris, sir. Niciodată astfel de expresie de groază n-a fost întipărită pe vreo faţă omenească.

M-am oprit, mişcat, apoi am făcut un pas spre ea.

Atunci am simţit mirosul şi am fost din nou paralizat… V-am spus că uşa de la intrare şi cea de la living-room erau deschise? De acolo venea mirosul. Nu exista niciun pic de vânt, nicio pală de aer… *Sir*, dacă iadul există, apoi atunci trebuie să se răspândească de acolo vapori la fel de împuţiţi ca şi cei pe care i-am simţit eu, când am ajuns în faţa acelei case!

Când o văzu pe mama Clairei în faţa lui, Arvers înţelese că triumful său nu era complet şi că va trebui să mai înfrunte o ultimă încercare. Asta nu-l surprinse. Ştia de multă vreme că va trebui să se măsoare într-o zi cu această bătrână. Apariţia sa i se păru de o ciudăţenie familiară. Aspectul ei ameninţător nu-l impresiona. Şi-o imaginase astfel.

— Mâinile la spate, spuse ea.

El ascultă fără să pună o întrebare, dar acest lucru nu-l sperie. Se analiză, în mod obiectiv, dar conchise, cu bucurie, că acest sentiment îi devenise străin.

Nu făcu nicio mişcare, când Claire îi legă mâinile.

N-avea decât să aştepte cu răbdare momentul în care îşi va juca rolul în scenariul pe care cele două femei îl pregătiseră de multă vreme; cu minuţiozitate, pentru cazul în care ele n-ar fi avut alt mijloc ca să-şi atingă scopul. Nu schimbau nicio vorbă, dar Claire nu şovăi. Mama îi aruncă un ghem de sfoară. Se gândise la toate amănuntele. El jubilă în sinea lui, gândindu-se că ea n-a putut, că nu putuse să prevadă totul.

Când mâinile îi fură imobilizate – bătrâna se adresă în sfârşit fetei:

— Culcă-l pe divan.

El se pregătise să execute ordinul, înainte chiar ca Claire să i-l fi repetat. Când ajunse lângă divan, Claire îi dădu un brânci şi începu să-i lege gleznele, picioarele şi restul trupului. Întins pe spate, cu capul odihnindu-se pe o pernă, Arvers îşi fixă privirea asupra mamei care se

apropiase de cămin, şi nu şi-o mai luă de la ea.

— Eliberează-i *o* mână. Poruncea ca un regizor experimentat, fără să uite însă rolul esenţial pe care şi-l rezervase. Se strădui să reatiţe focul. Apropie butucii, adăugă alţii şi suflă peste jăratic. Curând, flăcări lungi linseră partea de sus a căminului. În acest timp, Claire dezlegase mâinile lui Arvers. Apoi se trudi O VTCm6 Ca & a-i lege braţul stâng de rama divanului, lăsându-i-l pe ceiălalr liber.

Arvers se lasă în voia ei ca un copil, fără s-o părăsească din ochi pe bătrână. Ar fi spus că îndeplinea vreo treabă casnică, dar el nu-şi făcea nicio iluzie în ceea ce privea planul ei.

— Scoate-i pantofii.

El nu simţi niciun fior. Cunoştea felul încercării care-l aştepta. Petrecuse nopţi interminabile contemplând-o în vis, pregătindu-se să-i disece toate etapele, să-i elimine cu răbdare, întregu-i caracter de neprevăzut. Întărit de această lungă educaţie, spiritul lui izbutise minunea de a metamorfoza această încercare într-o formalitate obligatorie şi de a o despuia de toată groaza.

Mama suflă pentru ultima oară în cămin, apoi, lăsând vătraiul înfipt în jăratec, se întoarse şi se îndreptă spre el.

— Să nu pierdem vremea, spuse ea. Citeşte-i mărturisirea.

Claire scoase o hârtie din buzunar şi citi Era un lung document relatând povestea de la fermă Lachaume, reconstituită după banda de magnetofon şi frânturile de discuţie pe care le auzise ea. Era o mărturisire completă a lui Cousin, recunoscându-şi trădarea şi făcând să reiasă purtarea eroică a lui Morvan

— Astfel s-au petrecut lucrurile, nu-i aşa? întrebă mama, după ce Claire isprăvi.

Atunci Arvers vorbi, pentru prima oară de la sosirea bătrânei:

— Câtuşi de puţin, spuse el. Morvan, fiul tău, e cel care a trădat.

— Mincinos, urlă Claire. Laş mizerabil! Ţi-am auzit vocea; ţi-am auzit rugăminţile; cunosc pe dinafară toate frazele trădării!

El răspunse printr-un surâs dispreţuitor. Ea se năpusti asupra lui cu mâinile întinse şi-l scuipă în faţă; dar mama, care-şi păstrase tot sângele rece, o opri.

— Să nu pierdem timpul, repetă ea. Refuzi să semnezi?

— Refuz. Fiul tău e cel care a trădat. Nu eu… Eu nu pot să fac nimic…

— Vom vedea, spuse bătrâna.

Se îndreptă spre cămin şi apucă vătraiul.

— Mamă!

— Lasă-mă în pace!

În momentul, foarte scurt, în care mama îi întorsese spatele şi în care Claire îşi întorsese privirea, îngrozită de fiecare dintre gesturile ei, el execută pe furiş prima parte a actului pentru care se pregătise luni de zile. Tot căuta o ocazie favorabilă, încă de când Claire îi dezlegase mâinile, şi nesiguranţa reuşitei îi pricinuia o nelinişte surdă, singura lacună pe care frica o mai găsi în el. Cu mâna liberă, apucă fiola cu otravă, ascunsă într-un buzunar secret de sub un rever al hainei şi şi-o strecură în gură Asta îi luă doar o secundă. Succesul operaţiei îi risipi şi ultima fărâmă de teamă în această lume.

XII

MAMA SE ÎNTOARSE ŞI se îndreptă spre el cu vătraiul în mână. El rămase cu ochii larg deschişi, măsurând calitatea propriei sale hotărâri, după ce studie în amănunt cu o precizie de necrezut, instrumentul de tortură. Capătul înroşit emitea raze albe pe o lungime de cinci sau şase centimetri. Tija trecea apoi prin diverse nuanţe de roşu. pe urmă prin cenuşiu închis, până la

galbenul minerului de aramă, aproape tot atât de sclipitor ca şi vârful. Încercă o satisfacţie puerilă, constatând că nu mai era vorba de o simplă bucată de fier îndoit, ca cea de la ferma Lachaume, ci de o unealtă perfecţionată, lucrată şi înfrumuseţată de un meşter dibaci, ca să fie decorativă într-un cămin burghez. Aproape că era un vătrai de lux şi orgoliul său mulţumi Providenţei, ca şi cum ea ar fi voit să recunoască în această alegere calitatea structurii lui.

— Semnezi?

El scutură din cap cu o expresie care aducea a agasare. Bătrâna îl plictisea cu întrebările. Sigur, el va depăşi încercarea, dar pentru asta trebuia să-şi concentreze toate resursele psihice şi să se separe de tot ceea ce l-ar fi putut distrage. Contactul cu fiola de sub limbă îi era de ajuns, ca să risipească această contrarietate şi să-i redea calmul necesar faptelor mari.

Liniştea i se traducea printr-un surâs.

Apoi surâsul îi îngheţă. Faţa i se scofâlci. Fiecare fibră a trupului i se contractă. Timp de o clipă, durerea îi interzise orice gând. Mama îi aplicase fierul pe piciorul drept. îl retrase aproape imediat şi-o opri printr-un gest pe fiica ei care făcuse un pas către ea, cu o exclamaţie înăbuşită, ca şi cum s-ar fi opus la fapta ei.

— Semnezi?

Înainte ca el să poată scutura din cap, se scurseră câteva secunde; timpul necesar spiritului un moment descumpănit, ca să-şi reia supremaţia, să-i demonstreze că această durere era un element esenţial apoteozei sale şi să-şi insensibilizeze carnea pentru extazul revanşei.

Îşi lipi limba de fiolă. N-avea de făcut decât un gest mărunt, pentru a-şi lua această revanşă strălucitoare şi definitivă. îl va face când va avea el chef. Era stăpân pe situaţie. Câştigase. Nu va ceda niciodată în faţa violenţei; nu era din acelaşi aluat cu acel Morvan! Mama, duşmanul lui cel mai înverşunat, era înfrântă. Claire şi renunţase la

luptă. Stătea cu capul ascuns sub braţe. Schiţând un nou surâs maliţios, regretă că ea nu-l putea vedea.

Fu din nou surprins de cea de a doua aplicare a torturii. Sufletul lui fortificat, întărit în cursul interminabilelor şedinţe de antrenament teoretic, fu descumpănit de neprevăzut: aştepta arsura pe acelaşi picior şi ea i se înfipse în piciorul stâng. Înfiorarea îl făcu să-şi mişte cu putere picioarele, în ciuda legăturilor. Mama lasă fierul pe piele o secundă. Înainte chiar de a-l fi retras, spiritul îşi impuse din nou legea lui.

— Tu ai trădat. Mărturiseşti?

El scutură din cap, cu acelaşi gest lent şi monoton. Acum regreta că nu putea vorbi. îi plăcea să-şi asculte sunetul vocii, dar se temea să nu scape fiola.

Al treilea episod al supliciului duse la acelaşi rezultat. Bătrâna blestemă printre dinţi şi se întoarse pentru a pune din nou vătraiul pe jăratic. În timpul acestui răgaz el se strădui să-şi stimuleze şi mai mult resursele spirituale şi să le pună în slujba unei voinţe supreme. Trebuia să triumfe asupra unui ultim duşman: Morvan. De câte ori îndurase Morvan tortura? De şase ori; îşi aducea aminte; numărase cu grijă reprizele de urlete.

Urletele… Comparaţia care i se impuse la această amintire îi fu de un puternic ajutor, pentru a urca ultimele trepte al gloriosului calvar… El nu urla, el calcula! Deplina percepţie a acestei superiorităţi intelectuale îi copleşi de fericire şi, în timp ce mama, pierzându-şi sângele rece, îşi grăbi atacurile, elemente de literatură confuză începură să plutească în ceaţa care începea să i se întindă în faţa ochilor.

Se gândi: „Niciun animal n-ar face asta”. Şi în vreme ce ceaţa se făcea mai deasă, el văzu umbrele „animalelor”, agitându-se în jurul lui, dobitoace lipsite de inteligenţă, dobitoace cu mintea otova, fără cunoştinţe adevărate, dobitoace care luau când înfăţişarea unei vrăjitoare

bătrâne cu ochii roşii, pierându-şi în mod stupid vlaga în mişcări nesocotite, când a unei mici imbecile ascunzându-şi capul ca un struţ, incapabilă să suporte până la capăt consecinţele unei idei, când ale unei brute perfecte, ale cărei urlete erau singura reacţie în faţa suferinţei.

Îndură de opt ori tortura. Nimic nu se mai putea adăuga triumfului său”. Se temea să nu leşine îndurând prea multă vreme încântarea în care îl făcea să se scufunde amestecul acela copleşitor de durere fizică şi de voluptuoasă exaltare. Apucă fiola cu dinţii. Când mama ridică din nou vătraiul, cu chipul desfigurat de ură, el o privi drept în ochi, sfărâmă fiola şi înghiţi lichidul odată cu bucăţile de sticlă. Resimţi imediat şocul otrăvii şi-şi pierdu cunoştinţa, regretând că nu putuse prelungi la nesfârşit contemplarea victoriei sale.

XIII

CÂND M-AM HOTĂRÂT În sfârşit să intru în cameră, l-am zărit pe divan.

Dar n-am putut rămâne mult timp. acolo. Mirosul şi fumul… într-adevăr o atmosferă de iad, sir. Nici măcar n-am putut să mă apropii de el. O privire rapidă… am văzut că era într-adevăr mort. Am deschis fereastra şi am ieşit. Claire mi-a istorisit, încet, încet toată povestea. Sigur că de la mamă n-am putut scoate nimic. Şi pe Claire a trebuit s-o scutur zdravăn, ca să se hotărască – între două crize de nervi – să vorbească.

„Nu voiam, nu voiam, repeta ea fără încetare. Era doar o înscenare; mama îmi făgăduise… Trebuia doar să ne prefacem. Era un i-aş; eram convinsă că va fi de ajuns o simplă ameninţare. Nu voiam să mergom prea departe. Trebuia să cedeze; eram *t* sigură că la vederea fierului roşu va semna”.

— Un raţionament extrem de logic pentru o tânără fată, remarcă doctorul Fog. Numai că de data asta n-a cedat.

— N-a cedat, sir. Şi dară a rezistat astfel… Calmul doctorului părea să sporească agitaţia lui Austin. Dacă a rezistat astfel, e dovada că n-a vorbit nici prima oară. Trădătorul a fost Morvan. Am fost nişte criminali ca să-l lăsăm astfel în voia ţicnelii celor două femei, sir.

— Crezi? întrebă cu blândeţe doctorul Fog. Apropo, ce-ai făcut cu cadavrul?

Austin înălţă din umeri. Acest amănunt i se părea de prea puţină importanţă în faţa problemei care-l preocupa. Răspunse mai întâi cu un aer absent, apoi găsi în acest subiect o nouă ocazie de a-şi exprima indignarea.

— L-am îngropat în pădure… închipuiţi-vă, sir, că n-am socotit oportun să abandonez trupul unui patr-st, sau să-l vâr în pivniţă ca pe celălalt. Am socotit că-i suntem datori cel puţin un mormânt decent. Mi-am asumat şi alte riscuri! Bătrâna dispăruse – de altfel nici nu mai ştiu ce-a devenit; dar, cu înjurături şi cu ocări, am silit-o pe Claire să mă ajute. Am constrâns-o să trudească până la epuizare. Eram gata s-o bat, s-o chinuiesc şi eu pe ea dacă ar fi făcut nazuri; dar m-a ascultat cu docilitate. L-am dus cât mai departe cu putinţă de vilă şi l-am îngropat într-o groapă adâncă. Am obligat-o să îngenunche la mormântul lui. Eram un pic enervat, *şir*…

— Înţeleg, înţeleg, murmură doctorul pe un ton liniştitor.

— Cu toate precauţiile, mă tem totuşi că nemţii au să-l găsească.

— Nu l-au găsit.

Austin, surprins, ridică iute capul. Doctorul se îndrep tă către unul din colţurile camerei.

— Nu l-au găsit, repetă el. Căci altfel nu’s – ar fi deranjat să-mi trimită asta. Ascultă…

Era înregistrarea. Austin ascultă vocea lui Cousin, la început cu stupoare, apoi cu emoţie crescândă. Când banda se termină, sub privirea pătrunzătoare a doctorului

Fog, el rămase o vreme tăcut, tulburat, în prada unui complex de sentimente pe care nu izbutea să şi le explice. Sfârşi prin a spune în mod stupid:

— Deci era adevărat? Doctorul încuviinţă din cap.

— Şi v-au trimis banda?

— Cu complimentele lor… destul de bine întoarse, pe legea mea! Presupun că Otto a descoperit corpul lui Gleicher. A ajuns la concluzia că fuseseră traşi pe sfoară de Arvers şi că acesta le scăpase. S-a grăbit deci să pună în practică ameninţarea. Îţi închipui că există numeroase copii după acest document… Dar asta nu-i tot, Austin. În pachetul care ne-a fost trimis pe o cale misterioasă, se mai afla şi o scrisoare lungă dând amănunte foarte precise despre afacerea de la ferma Lachaume. Otto a reluat ancheta şi se pare că a depus eforturi mari ca s-o limpezească îrv întregime. O fiinţă răzbunătoare acest Otto, şi furios de a fi fost tras pe sfoara pe scurt, apare în mod evident că Morvan nu putea fi împuşcat de poliţişti. Înţelegi ce înseamnă asta?

— Vreţi să spuneţi că el…

— Aşază-te în locul lui. Nu putea lăsa un astfel de martor să trăiască.

Austin se înfiora. Doctorul Fog ridică din umeri.

— De altfel nu m-am îndoit niciodată, remarcă el cu neglijenţă.

Austin care începuse să încerce un soi de uşurare în faţa dovezii că Cousin era un criminal, se simţi revoltat de această mărturisire.

— Şi ştiind asta, sir, l-aţi trimis din nou acolo cu sora lui Morvan!

— Putea să ne mai fie util, spuse doctorul; şi, pentru asta, familia Morvan ne era necesară. Evenimentele au dovedit că am avut dreptate… Oh, să nu crezi că am prevăzut totul; dar, în sfârşit, l-a suprimat pe Gleicher, un duşman periculos… deşi puţin naiv, ca mulţi amatori în

această meserie.

— În concluzie, sir, în concluzie, socotiţi că combinaţiile dumneavoastră au avut un succes strălucit! strigă Austin care nu izbutea să se stăpânească.

— Un succes doar pe jumătate, făcu doctorul cu modestie.

— Doar pe jumătate?

— Da. Am nădăjduit că ne va scăpa şi de Bergen; dar el nu era copt încă…

Austin nu găsi nime de replicat şi începu să-l privească cu un soi de groază. Metoda sa raţională de a se folosi de pasiuni îl făcu pe Austin să simtă dorinţa de a-l înjura. Totodată, nu-şi putu reprima un sentiment de admiraţie în faţa cunoaşterii reacţiilor umane. Spiritul său de curiozitate puse stăpânire pe el şi, cu tonul unui umil student care-şi întreabă profesorul, ceru şi alte explicaţii:

— Cum de s-a putut arăta atât de eroic în timpul torturii, după ce, într-un caz analog, fusese atât de ticălos?

— Sunt sigur că confraţii mei psihiatri vor găsi e bună duzină de motive, toate, în parte, exacte. Ei îşi vor spune că delirul paranoic aduce adesea cu sine astfel de absurdităţi. Îţi vor cita ca exemplu laşul ce se sinucide tocmai de frica morţii. Adevărul, Austin…

Vorbi din nou pe un ton profesional. Atitudinea i se modifică brusc, cum i se întâmpla adesea. Se apleacă spre Austin, cu privirea strălucitoare, cu obrazul ca iluminat de o flacără interioară: semne, gândi tânărul bărbat, care pentru alţii ar fi însemnat entuziasmul, o pasiune violentă, dar care la el trădau rezolvarea totală a unei probleme dificile.

— Adevărul, Austin, este că prima oară – îţi dai seama – prima oară nu era vorba decât de cincizeci de vieţi; cincizeci de vieţi omeneşti, nu erau un simbol destul de evident, destul de violent, pentru a-l face să-şi depăşească instinctele. În vreme ce a doua oară…

Austin îl întrerupse mecanic.

— A doua oară el era miza”.

— El, el singur, strigă doctorul Fog; el cu universul lui de vise; el însuşi, această creaţie ideală a propriei imaginaţii! Ar fi acceptat distrugerea întregului pământ, Austin, dar nu pe cea a acestei fiinţe fabuloase. Pentru el, numai pentru el, se arătase capabil de eroism.

Austin se cufundă într-o meditaţie penibilă, cu spiritul nesigur, solicitat fără încetare de umbre mişcătoare, cărora le ghicea convergenţa către un punct misterios, dar dezamăgit întruna de interferenţe care se opuneau la perceperea precisă a acestui pol. După un lung moment de acest fel de gimnastică descurajantă, simţi nevoia să se agaţe de elemente materiale consistente.

— Sunt de luat unele măsuri, sir. Morvan trebuie să fie reabilitat. Cât despre Claire, pe care am adus-o înapoi la Londra şi am pus-o într-un fel de arest în camera ei…

Doctorul schiţă un gest plictisit, ca şi cum ar fi izgonit consideraţiile mai puţin importante.

— Linişteşte-te. Morvan va fi acoperit de onoruri… Recompensele postume cele mai importante… Am şi făcut ceea ce era necesar. Cât despre el…

Păru, la rândul său să ezite şi să viseze. După o tăcers reluă:

— R Dovezile în favoarea lui Morvan vor fi destul de glorioase pentru ca familia lui să renunţe să mai urmărească cu răzbunarea ei o umbră. El? Povestea sa râu e cunoscută cu exactitate decât de noi doi. Socoti necesar s-o divulgi, Austin?

Austin nu răspunse. Cu gesturi lente, doctorul Fog luă o pereche de foarfece, scoase banda de magnetofon şi începu s-o taie în bucăţii pe care le lăsă să cadă în recipientul de fier unde-şi ardea documentele extrem de secrete. Continuă să vorbească, văzându-şi de treabă, metodic. Vocea sa avea în unele momente intonaţii

curioase, pe care părea" să le regrete şi să încerce să şi le corijeze după un moment.

— Un intelectual, Austin, l-am judecat bine… bagă de seamă că intelectualii se întâlnesc mai des printre zidari şi militari decât printre oamenii de litere şi artişti. Căutând bine, îi descoperi chiar printre profesioniştii serviciilor secrete. Nu crezi?

Austin avu un surâs slab. Doctorul puse câteva bucăţele de hârtie în recipient, le dădu foc şi supraveghe arderea cu un ochi atent.

— Socot că a plătit preţul… Când plăteşti, ai dreptul să te odihneşti în pace… Ai vorbit de iad mai adineauri, Austin?… De fapt, cred că are destule şanse să se odihnească în pace. Nu eşti de aceeaşi părere?

Exista o nuanţă de nelinişte reală în întrebarea sa, pusă pe un ton neglijent. În loc să răspundă direct, Austin evocă o ultimă amintire.

— Când am intrat din nou în odaie, sir, când m-am silit să-l privesc de aproape, am fost izbit de fizionomia sa. Trupul său era cumplit de contractat, desigur; membrele răsucite; dar faţa îi era destinsă, aproape fericită… De necrezut! Faţa sa, sir, purta amprenta unei minunate seninătăţi şi păstrase un surâs extatic.

— O rază a ultimului său gând, spuse doctorul Fog, Nici nu mă îndoiam. Şi dumneata care mă acuzi de cruzime spirituală! Crede-mă, n-am dat greş în datoria mea de medic… Am făcut mai mult pentru el decât o cerea simpla omenie.

Se lăsa dus de consideraţii care nu erau câtuşi de puţin cele ale unui om de ştiinţă. Părea dispus să discute la nesfârşit cazul lui Arvers. Austin ar fi jurat că-i era silă să-l alunge din minte. Fiecare frază pe care o rostea părea să-l facă să descopere un orizont nou.

— Mi s-a întâmplat adesea să mă gândesc la el în ultima vreme, spuse doctorul cu voce joasă; chiar aici, în

această cameră, unde nu şi-a făcut decât o scurtă apariţie – îţi aminteşti – dar în care se află acest dosar ce conţine esenţa personalităţii sale neliniştite. Rapoartele sale constituie o creaţie puţin obişnuită, fără să aibă nimic comun cu operele sale de scriitor"; o catedrală, Austin, o catedrală constituită după arhitectura barocă a idealului său, cu pereţii impregnaţi de spaime, cu pietrele cimentate de eforturile înverşunate ale disperării sale, cu săgeata din vârf năzuind către un astru inaccesibil.

— Romantic, sir? spuse Austin privindu-l plin de curiozitate.

— Ei aş! Şi cine ştie, după toate? Doresc să-ţi cer o consultaţie. Consideri cumva o halucinaţie drept un simptom edificator?

Austin nu se putu abţine să nu exclame:

— O halucinaţie? Dumneavoastră, sir?

— L-am văzut cum te văd în acest moment. Mă pregăteam să-i recitesc rapoartele. E oare atât de surprinzător să se fi încarnat astfel din aceste pagini? Esenţialul fiinţei sale află că e aici, în acest dosar. Şi apoi umbra care mi-a apărut era infinit mai consistentă decât fiinţa sa materală.

Vreau să-ţi mărturisesc tot. Când s-a ridicat în faţa mea, am avut o clipă de groază. Nimănui nu-i plac fantomele în această ţară, începând de la Shakespeare, nici măcar specialiştilor în boli mintale, şi eram răscolit, speriat la gândul se a-i da socoteală.

Austin băgă de seamă cu o stupefacţie crescândă că vocea doctorului trăda, în timp ce rostea ultimele fraze, un sentiment aproape asemănător cu emoţia.

Îşi ţinu răsuflarea, convins că avea să audă mărturisiri rare, dar doctorul Fog se strădui să-şi regăsească liniştea, o dată eu precizia limbajului.

— Temerile mele nu aveau un temei raţional: neliniştea mea era puerilă. Umbra mi-a spus doar atât:

mulţumesc. Nu cred să fi încercat vreodată satisfacţie profesională mai intensă; nici uşurare... Austin, Austin, eu n-aş fi putut supravieţui unui diagnostic eronat!

Lector: ANDREI TEODORESCU
Tehnoredactor: CONSTANŢA VUL. CANESCU
Tiparul executat sub comanda nr. 30 149 la
Regia Autonomă a imprimeriilor
Imprimeria „CORESI” Bucureşti
ROMÂNIA